

ŞEYH HAMÎD-İ VELÎ SOMUNCU BABA

HAYATI VE ESERLERİ
KIRK HADİS ŞERHİ • ZİKİR RİSALESİ
SİLAH'UL MÜRÎDÎN • FATİHA TEFSİRİ

ŞEYH HAMİD-İ VELİ
SOMUNCU BABA HAYATI VE ESERLERİ

KIRK HADİS ŞERHİ
ZİKİR RİSALESİ
SİLAH'UL MÜRİDİN
FATİHA TEFSİRİ

Mahmut ULU

EDİTÖR

Hikmet YILMAZ

KAPAK TASARIM

H. Mehmet DEMİRKAPI

1. Basım Aralık 2014

ISBN : 978-605-88699-1-2

Kültür Bakanlığı Sertifika No : 15020

Bu kitabın tüm yayın hakları yazara aittir. Yazardan yazılı izin alınmadan kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz, hiç bir şekilde kopya edilemez, çoğaltılamaz ve yayımlanamaz.

ŞEYH HAMÎD-İ VELÎ SOMUNCU BABA

HAYATI VE ESERLERİ

KIRK HADİS ŞERHİ • ZİKİR RİSALESİ
SİLAH'UL MÜRİDİN • FATİHA TEFSİRİ

MAHMUT ULU

MAHMUT ULU:

Ekim 1980. 'Aşkın Sırrı' Somuncu Baba'nın sırlandığı Darı Süleha Aksaray'da doğdu. Mevlâna şehri Konya'da İlahiyat okudu. Aynı fakültede yüksek lisans yaptı. Aradı. Sordu. Aradığını kaynaklarda bulamadı. Gönül mektebine yazıldı. Gönlü aşka yazdı. Yunus'u aradı büyümlü kelimelerin her birinde. Kendi nefes aldığı iklimlerde aşka ağlarken buldu. Suluca'dan usulca "Bilmek bilememektir, bulmak bulamamaktır." sözünü duydu. Yol ve ayrılık koydu ömrünün adını. Gitti. Aşkı hakikinin heyecanıyla yürüdü. Sükûtun sustuğu yerde durdu. Sustu ve dinledi. İçindeki sessizlikten söylenmiş sırra erdi. "Aramakla bulunmaz." dedi nefsi. "Aryanlar mutlaka bulur." dedi sessizliği ve sessizliğe yürek verdi. Sahtesinin bile tat verdiği aşkın hakikatini, ateş olgunluğunda yüreğinde buldu. Sahibi olmadığı ömrünü, yaşanmadan yanmış sayılmadan, varlığı da yokluğu da değerlilerin himmetinde kayda değer kılmak için Yunus Emre, Hacı Bektaş-ı Veli ve İbrahim Edhem'in yoluna adadı aşk ile. "Aşka Ağlayan Derviş" ile...

YAYINLANMIŞ ESERLERİ:

Tübba Melikinın Hatıralarında Peygamberimi Gördüm

Aşka Ağlayan Derviş: Yunus Emre

Aşka Ağlayan Veli: Hacı Bektaş Veli

Aşkın Sırrı: Somuncu Baba

YAYINLANACAK ESERLERİ:

Aşk Mabedinin İmamı: Hz. Muhammed

Aşkın Nefesi: Hacı Bayram-ı Veli

Aşkın Padişahı: İbrahim Edhem

www.mahmutulu.com

mahmut.ulu@hotmail.com

mahmutulu

mahmtulu

Çalışmanın tamamlanmasına katkı sağlayan editörüm Hikmet YILMAZ'a, kapak tasarımını yapan H. Mehmet DEMİRKAPI'ya, Arapça metinlerin çevirisinde emeği geçen Nuri ERCAN ve Ali YİĞİT'e, duasıyla her daim yanımda olduklarını hissettiğim kıymetli okuyucularına teşekkür ederim.

Biz Ol Uşşak-ı Serbazız

Biz ol uşşak-ı serbâzız
Akıl, rüşd bize yâr olmaz
Mey-i aşk ile sermestiz
Bize hergiz humâr olmaz

Diriyiz daim, ölmeyiz
Karanlıklarda kalmayız
Çürüyüp toprak olmayız
Bize leyl-ü nehâr olmaz

...

Bırak ey Hamidâ varı
Görsem desen sen ol yârı
Göricek ol tecallâyı
Ondan özge kemâl olmaz

Şeyh Hamidi Veli

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	9
AŞK-I KALEM: NAN VE ATEŞ.....	11
Hayatı, Doğumu, Çocukluğu ve Eğitimi	15
Şam: Beyazıdiyye Hankahı	19
Erdebil	21
Kayseri'ye Dönüşü ve Hacı Bayram-ı Veli ile Buluşması	27
Bursa Hayatı	33
Emir Sultan Ve Ateşsiz Fırın.....	35
Ulu Caminin Açılışı Ve Sırrın Ortaya Çıkması	38
Hicaz ve Son Durak: Aksaray.....	43
Nasihatleri ve Vefatı	47
KABRİ	49
Şiirleri	51
ESERLERİ	57
ŞERH-İ HADİS-İ ERBA'İN.....	61
HADİSLER.....	62
ZİKİR RİSALESİ.....	85
SİLAH'UL MÜRİDİN	109
FATİHA TEFSİRİ.....	125
KAYNAKÇA.....	147

ÖNSÖZ

Ey yolsuz menzillerin aşka talip yolcusu! Aşk, ayrılık mevsiminde gökyüzünden katre katre hüzün düşerken, sevda tüten şehri sessizce terkedip sır olmaktır. Aşk, ne yaz ne kış... Aşk, mevsimsiz sevip zamansız ve mekânsız gitmektir. Aşk, sendeki seni ararken sensizlikte kaybolmaktır.

Aşk yolcusu mevsimsiz sevip zamansız ve mekânsız gidedursun, aşksızlığın alıp başını gittiği bir zamanda zaman durmuştu. Aşkın kefaretinin ödeyip dünya sürgününü bitirenler, sevda tüten iklimlerden sırrın geldiğini görünce, sevgilinin selamıyla sükûn ediyordu. Aşka aşk olsun muydu? Aşka aşk olur muydu? Aşk sır mıydı? Aşkın sırrı olur muydu? Aşk esrarın perdesini yüzüne çekince sır olmuştu. Aşk dilden çıkmıştı. Dil harfsiz, kelimesiz söz olmuştu. Şeyh Hamid-i Veli bugün aşktı. Sükûtu konuşuran nefesi, kelimelere can veren dili aşk ile söyledi:

- Aşktı beni benden eden, aşktı beni ben eden. Yandım. Yakıldım. Çamurdum can oldum. Hamurdum nan ol dum. Yürek alevsiz yanar, ocak ateşsiz. İnsan, ateşi; aşk, insanı yakar. Nanı ateş pişirir insanı aşk.

- Yandım. Yakıldım. Aktım. Duruldum. Ateştim kor oldum. Var idim yok oldum. Aşk isterse zindan ışık, aşk isterse sır ayan. Ne ben varım ne sen. Ben sadece yokluğum. Sadece yokluk!
- Yandım. Yakıldım. Öldüm. Oldum. Zerreydim hiç oldum. Aştım sır oldum. Hak ile olmaktan hiç vazgeçmedim. Vazgeçecek değilim. Sen de vazgeç sırrı ayan etmekten. Sorma "Kimsin?" diye. Ben sadece sırrım, sadece sır!

Aşkın sırrı söyledi sözü ve sustu. Sırrı duyunca sonsuza taşırdığı bakışlarının görünen yanını görünmeze çevirip kendinden geçti kalem. Bakışlarını sonsuzluğa akıtan nehir, önce kendine sonra kendinden etrafa aktı. Fısıltılarına değer biçilen suskunluğunun sıkletini cümle nefes tartamadı. Başlar önde, alıp başını başka âlemlere gitmişti. Köşelerin tenhalarında zaman aşka vururken, sineler suskunluğa duruyordu. Kaçtı zamandan. Sessizce çekildi tenhalara. Çokluğu yalnızlığında aradı. Doksan dokuz hayy'ın sırrını bir hu'da duydu. Derken aşkı yazdı. Aşk ateşe yazdı.

Başlamadan, bitiş sözünü söyledi kalem. Söyledi ki sürçü lisanın yanılıklarını bağrına bir demet af ile bassın istedi. Erenler diyarından kal getirirken hâl'den büsbütün irak düşmek istemedi.

- Pirim! Bağışla, aşkının sırrına talip dilimin sınırı aşmış sözlerini. Hâşâ ki sırrınızı faş etmek değil muradım. Haddim olmadığı kadar hakkım da değil el hak! Çünkü sır faş olunca ermiş gidemiş. Siz de gitmişsiniz. Lakin özsüz sözüm gidersiniz diye değil, gidişinizin üstünden çok zaman geçtiğinden yeniden gelin naz-ı niyazıdır.

Mahmut ULU
Aralık 2014 - AKSARAY

AŞK-I KALEM: NAN VE ATEŞ

Allah'ın yemin ettiği adıma andolsun ki ben her bir harfte her bir kelimedede her bir cümlede satır satır, damla damla doğanım. Kalmakla gitmek, olmakla ölmek arasatının bahşettiği merhameti kabuk kabuk soyarken her bir ölüşünde olmanın, her bir bitişinde sonsuzluğa kalmanın hazzını duyanım.

Ben bir kalemim bittikçe çoğalan, yazdığı kadar kalan. Kendi sırrını paylaşmaktan imtina edip aşkın sırrına talip olan... Bana, "Sırrını ver!" diyenler, heyhat! Ne de imkânsız istiyorlar. Benim, sırrımı vermem için başımı vermem gerekir. Oysa ben canımı ancak aşk pazarında, değerime değer biçilmez pahaya satarım. O değer ki kul kelamı değmemiş satırlarda adıma yemin edilmesidir. O değer ki kanımın her damlasının silinmez yazılarla adıma hasredilmesidir. O değer ki kalbimin karası manasındaki sözlerin süveydasının bembeyaz sayfalara sırlanmasıdır.

Ben bir aşığım ve her aşk bir bedel ister. En hafif bedel de baş vermektir. Ben aşkın kıyametinde özümü köz etmekle aşkın kefaretni ödedim. Beni tutan, tutmasa da bilen her elin

sırrını benimle paylaşması, ödediğim acı bedelin mükâfatıdır. Büyüktür ödediğim bedel. Ancak hangi efsane büyük bedel istemez ki?

Yine ve yine ben bir kalemim. Bir ömür ki başım bedenimi harf harf terk etti. Eline alanın her daim kölesi oldum. Bu yüz-dendir dünyadaki bütün kadınların ve erkeklerin bana elleriyle emretmeleri. Kimi yüreğinin sesiyle hakikati söyletirken, kimi fütursuzluğun kahreden yangınına benimle alev alev tutuşturdu. Ben utandım yazmaktan, yazan utanmadı. Bakmayın bana. Candan, baştan geçmek zor değil. Asıl zor olan kem sözlünün dilinden en acı sözleri yazıp sevgiliden firak düşmektir. Ben söyleyeyim dileyen tutsun, dileyen unutsun. Söylemesini bilmeyen sussun. Sussun da sessizliğin çok şey söylemek olduğunun farkına varsın. Geçmiş bir zaman kalemkâra şöyle sitem etmiştim:

- Ey kalemi eline alan! İnsaf et. Gönül kıran acı sözler, güzel yaratılmış ağza yakışır mı? Allah kelamı değmiş sayfalara, kirli oyunlar yazılır mı? Gerçek sevgiliye talip olanın elinden ve dilinden acı söz çıkmaz. Ne var ki yüreği sahte sevgilerin elinden buz tutmuş, bir hiç uğruna gözlerinden kanlı yaşlar döken, titrek ellerin acı sözlerini yazmak da benim bahtımdandır. Canım da başım da ellerinde. Ama ben o güzel yüzlü sevgilinin kapısının toprağını satır satır sulamaya sevdalıyım. Benim her bir harfim tılsımdır. İçimde ise umman gizlidir. Sevgilinin güzelliğinin anlatılması dile, fermana sığmazken şaşılacak şey ki geldi benim gönlüme sığıdı. Kara dilimi, kara gönlümü kendine yer edindi. Beni eline alan kalemkâr demişti ki:
- Düzgün endamına mı, güzel yüzünün içindeki kara yazı-na mı yoksa sivri diline mi güveniyorsun? Dilini küstahça çıkarıp arzuma asi sözler söyleme. Başın da bedenin de bana rehindir. Sustum!

Hakikati yazanın ellerinde, sevgili güneşi etrafında aşk diye dönen feleklerin saadetini yaşarken, Hakk'a asi sözler diyenin ellerinde gece gündüz gözlerimden kanlı yaşlar

dökerim. Bilmezler ki başımı alıp kanımı mahrem satırlara dökene nihayette kimse gönül vermez. Canım gider ellerinde. Kabuktan sarığımin, yazmadan yanan başımın lafı mı olur? Ey gönül! İçinde aşkın yangınından kara bir hançer yoksa, başımla beraber sen de git. Çünkü bu fedakârlık senin için değil. Benim işimdir. Benim işimdir. Benim işim...

- Ey ateş! Yüreğimin özünde taşıdığım nefit karası senin eserindir. Gönümde kan kesildin de gözlerimden yaş diye akıyorsun. Sevin! Sevin ki döktüğüm kanlı yaşımın karasını kirpiklerimin sürmesinden bildiler. Ey ateş! Bana bembeyaz bir yürek borcun var. Benim sırrımı en iyi sen bilirsin. Âşıkların yüreğinde ateş yanar. Aşk olanın ateşe aşinalığı vardır. Aşkın sırrını yazacak can evimi bir daha bir daha yakar mısın?
- Hayır! Hayır! Artık benden medet umma. Çünkü biz birbirimize zıt düştük. Bir daha buluşmamız imkânsız. Sen kupkurusun. Bir kıvılcımıyla kül olacak hazan rengine boyanmışsın. Oysa ben âşıkların ilgisinden hala bahar rengindeyim.
- Bende hazan, sende bahar rengi var. Zaten bu ikisinden biri olmayınca gül açmaz. Diken bitmez. Gülle diken her ne kadar birbirlerine zıt görünse ler de bu aykırılık aykırı gören göze aittir.
- Biz aykırınız. Biz yazgısızız. Biz farklıız.
- Aslında aykırılık yoktur. Senin de benim de aslımız sevgilinin bahçesinde bitirdiği bitkidendir. Sen, gül rengi yüzünle yüreğime kan, ben de aşkın sırrını yazacak benzi hazan renkli kalem olayım.
- Amenna. Amenna ve saddockna, dedi. Ateşten oluru aldıktan sonra Nan'a vardım:
- Ey Nan! Ey nimetlerin velinimet! Madem aynı bağın, toprak bir, hava bir, su bir kardeşleriyiz, öyleyse somun somun yanaklarını her sabah merhametle sıvazlayan ellerin sahibini anlat. Anlat sırrın sahibini ki bembeyaz yüreğinin simsiyah yüreğime olan borcunu affedeyim.

- Amenna. Bismillah de ve başla, dedi.

“Ey kalem tutan! Bismillah de ve başla. Aşkı yaz yüreğinden. Korkmadan. Aşka ihanet etmeyen korkusu olmaz. Riyasızca sevenin korkusu niye olsun ki? Sevgiyi yaz el değmemiş zamanlarda. Sevmenin Allah ve resulüne itaat olduğunu akıt sayfalara. Aşktan ve sevgiden başka bir kelime düşürme dilimden. Yak beni aşk narının harında. Gül et. Gül kokan topraklarda ihanet değmemiş aşklara savur. Bir selam götür sevgiliye benden, şهادetlerin hak olduğu günde şahidim ve övüncüm olsun.”

Salât, selam de ve başla...

(“Aşkın Sırrı: Somuncu Baba” romanından...)

Hayatı, Doğumu, Çocukluğu ve Eğitimi

Asıl adı Hamîdüddin olan Somuncu Baba, 1349 yılında Kayseri'nin Akçakaya köyünde dünyaya gelmiştir. Ebû Hâmid künyesi de kendisine aittir. Belgelerin bir kısmında Şeyh Hamid-i Veli, bir kısmında da Şeyh Hâmidüddin-i Veli olarak geçmektedir. Ancak, gerek tabakat kitapları olsun gerekse diğer belgelerde geçen Hâmid-i Kayserî, Ebu Hamîd-i Veli, Şeyh Hamîd-i Veli, Hamîd-i Aksarayî, Hamîdüddin-i Aksarayî, Ebu Hamîd Aksarayî, Hamîdüddin bin Musa, Somuncu Baba, Ekmekçi Koca isimleri olsun tamamı Somuncu Baba'ya aittir.

Babası Şeyh Şemseddin Musa El- Kayserî olup dönemin diğer Horasan erenleri gibi Anadolu'ya göç eden tasavvuf büyüklerindedir. Ebheriyye tarikatına mensup olan Şemseddin Musa'nın soyu 24. kuşaktan peygamberimize dayanmaktadır. Somuncu Baba'nın annesi'nin adının ise Aden Banu olduğu nakledilmektedir.

Şemseddin Musa Hazretlerinin Kayseri'ye geldiği dönemlerde Horasan erenleri, Yesevi Dervişleri ve Alperenler, Dar'u-l Cihad kabul edilen Anadolu'ya gelerek maddi fetihten önce

manevi fethi gerçekleştireyordu. İşte bu Horasan Erenlerinden biri de Şemseddin Musa idi. Ailesi ve bir kısım yakınıyla birlikte Horasan'dan kalkıp yola düşen Şemseddin Musa, Anadolu'nun merkezi sayılacak bir yer olan Kayseri'ye yerleşir. Kayseri tercihi sebepsiz olmayıp Davûd-u Kayserî Hazretlerinin manevi daveti vesilesiyledir.

Hamîdüddin, (Somuncu Baba) ilk tahsilini babasıyla yapmış ve ilk tasavvuf neş'esini babasından almıştır. Bundan sonra ilmin ileri basamaklarını Kayseri ulemasının yanında sürdürmüştür. Fen ve tabiat ilimlerini de Kayseri'de çeşitli müderrislerden okumuştur.

Devrinin önde gelen âlimlerinden "mütavil" ilimleri öğrenmiş; özellikle tefsir, hadis, fıkıh, kelim ve tasavvuf dersleri alarak medrese öğrenimini tamamlamıştır. Çocukluğundan itibaren babasıyla birlikte okuduğu Arapça ve Farsça kitaplar bu dilleri iyi seviyede öğrenmesini sağlamıştır. Kendisine atfedilen "Kırk Hadis Şerhi" kitabı ve Bursa Ulu Cami'nin açılışı sırasında hutbede Fatih Suresinin tefsirini yapması hem Arap diline hâkim, hem de hadis ve tefsir ilimlerinde yüksek bir birikime ve âli derecelere sahip olduğunu göstermektedir.

Hamîduddin, Babası vasıtasıyla Sühreverdiyye'nin Ebheriyye koluna intisab etmiştir. Ebheriyye, Halvetiyye'nin manevi silsilesinde yer alan Ebu Reşid Şeyh Kudbuddîn Ebherî tarafından kurulan tarikatın adıdır. Somuncu Baba Ahmet Yesevi'nin meşrebinden giden babası gibi, felsefe yerine hikmeti tercih etmiştir.

Somuncu Baba, Kayseri'de ilmi hayatını tamamladıktan sonra bir müddet Aksaray'da bulunmuş, bu sırada bir müderris olan Mahmud Mazdekâni Hazretlerinin kızı Necmiye Sultan ile evlenmiştir. Bu evlilikten Yusuf Hakîki ve Halil Taybî adında iki çocuğu olmuştur.

Yusuf Hakiki Baba namıyla bilinen büyük oğlunun asıl adı, İzzeddin Yusuf Hakikî'dir. Yusuf Hakikî Baba, 1401 yılında Aksaray'da dünyaya gelmiş 1486 yılında yine Aksaray'da vefat

etmiştir. Ancak, eğer Somuncu Baba'nın vefat tarihini doğru kabul edersek Yusuf Hakiki Baba'nın doğum ve ölüm tarihleri bizce hakikati yansıtmamaktadır. Mevcut tarihe göre Somuncu Baba 1412 yılında vefat etmiştir. 1401 yılında doğduğu varsayılan Yusuf Hakiki'nin bu tarihlerde henüz on bir yaşında olması gerekmektedir. Oysa Yusuf Hakiki'nin, babası henüz hayattayken çok olgun bir kalemin yazabileceği şiirleri yazdığı görülmektedir. Hatta babasının uzun bir ayrılığı üzerine yazdığı özlem dolu şiiri on yaşındaki bir çocuğun dilinden dökülecek bir şiir değildir. Kaldı ki Somuncu Baba'nın vefat edeceği sıralarda kendi yerine Hacı Bayram-ı Veli'yi geçirmek istemesi üzerine Yusuf Hakiki biraz burukluk yaşar. Babasının yerine geçmek için kendisinin daha münasip olduğunu düşünür. 1412 yılında on bir yaşında olan bir çocuğun böyle bir düşünceye sahip olması makul görünmemektedir. Kesin olmamakla birlikte olayların akışına ve tarihsel sürece bakıldığında Yusuf Hakiki'nin (k.s) 1380-1390 yılları arasında doğmuş olması daha makuldur.

Çocukluğundan itibaren babasının terbiyesi altında yetişip kemâle eren Yusuf Hakikî, Konya ve Aksaray medreselelerinde okumuştur. Ankara'da Hacı Bayram-ı Veli'nin tedrisinden geçtikten sonra Aksaray'a gelerek vefâtına kadar Aksaray'daki hankâhda şeyhlik yaptı. Hakikînâme, Muhabbetnâme, Metâli-ül-Îmân kitapları yanında tasavvuf âdâbıyla ilgili eseri ve babasının Şerh-i Hadîs-i Erba'în (Kırk Hadis) adlı eserine hâşiyesi olan Yusuf Hakiki Baba'nın türbesi de Aksaray'dadır.

Somuncu Baba'nın küçük oğlu Halil Taybî de babasının terbiyesinde yetişmiş büyük bir deryadır. Babasının tanışıklığı vesilesiyle Abdurrahman-i Erzincani hazretlerinin kızı Dürrüye Banu ile evlenmiş, bir hac dönüşü Darende'ye giderek oraya yerleşmiştir. Türbesi Darende'dedir.

Somuncu Baba, Aksaray'dan Kayseri'ye döndükten sonra içinde duyduğu ve zahiri ilimlerle dolmayan boşluğu tatmin etmek için bir arayışa yönelir. Bu arayışın tohumları çocukluk yıllarında babasıyla tedris ettiği tasavvuf dersleri ve sohbetleriyle atılmıştır.

Çocukluktan gelme bir iştiyakla mürşid aramaya başlayan Somuncu Baba, ilmîni ve tasavvufî bilgisini artırmak için şarkın mühim ilim ve irfan merkezlerinden biri olan Şam'a gider. Çünkü o dönemde zahiri ve batını ilimlerde sülûka ermek isteyen talebeler, Arap ve Acem beldelerine ilim ve irfan için seyahatler yapmaktadır. Oralarda ilim erbabı ve marifet ashabıyla sohbetler eder, tahsîli ilim ve tâlibi mârifet eylerlerdi. Somuncu Baba da aynı yolu takip ederek ilim alanındaki çalışmalarını Şam, Tebriz ve Erdebil'de sürdürecektir.

Şam: Beyazıdiyye Hankaht

Somuncu baba Kayseri'den ayrılınca öncelikle Şam'a Beyazıdiyye Hankaht'na gider. Orada bulunan şeyhlerden Şadıi Rumı'nin hizmetinde bulunup, ilmî çalışmalarına devam eder. Ardından tasavvufi hayata yönelir. Kalbî seviyesini yükseltmek için tarikat pirleri ile sohbetlerde bulunup bir müddet tasavvuf yolunda ilerledikten sonra Beyazıd-ı Bestami Hazretlerinin ruhaniyetinden manevî terbiye alır.

Şam'da ilim ve tasavvuf makamlarını çıkarken Hızır (a.s) ile de görüşerek ondan da manevi feyiz alır. Somuncu Baba bu iki zattan aldığı manevi feyiz sebebiyle üveysî kabul edilmektedir.

Üveysî kavramı, Veysel Karanî gibi olan anlamına gelmektedir. Tasavvufta peygamberimizin veya bir velînin ruhunun etkilemesiyle terbiye ve irşâd olanlara Üveysî denir. Üveysilik ise cismanî olarak görüşmeleri mümkün olmayan kişilerin rüya veya hâl yoluyla peygamberimiz veya tasavvuf büyükleriyle manen görüşmeleridir. Yani evliyanın ve Hızır'ın (a.s) nuranîyetinden veya peygamber varisi olan mürşid-i kâmillerin ruhaniyetinden faydalanarak manen yetişenlerin gittiği yolun

adına Üveysilik denir. Bu yolun pîri Veysel Karanî Hazretleridir. Bu nedenle bu yola Üveysilik yolu denir.

Peygamber efendimizi gözleri ile görmediği halde O'na büyük bir aşkla bağlı olan Veysel Karanî Hazretleri bu aşk ve bağlılığıyla ulvi makamlara ulaşmıştır. Öyle ki efendimizin "Üveysî Karnî, ihsan ve iyilikte tabîinin hayırlısıdır." övgüsüne mahzar olmuştur. Veysel Karanî Hazretleri Peygamber efendimizi görmeden, maddi değil, manevi feyzinden istifadeyle kemâle ermiştir.

Bu yolla pek çok evliyaullah yetişmiştir. Ebul Hasan Harakâni Hazretleri, Beyazîd-ı Bestami Hazretlerinden manen feyz almış, seyri sülûkunu tamamlamıştır. Abdullah Tusterî Hazretleri de öyledir. Aynı şekilde Bahaüddîn Nakşibendî Hazretleri, Abdulhâlik Guccuvânî Hazretlerinin ruhaniyetinden feyz almıştır. Bunun yanında Kübrevîlik tarikatının kurucusu olan ve Moğol istilası sırasında şehit düşen Harezmi Şeyh Necmüddîn-i Kübrâ Hazretleri de üveysilikle tanınmıştır.

Necmeddîn-i Kübrâ Hazretleri gibi Moğol istilası sırasında vefat eden Feriduddîni Attar Hazretlerinin de kendisi bizzat üveysiydi. Bütün çağlar boyunca İslam tasavvufunun en meşhur siması olan Muhyiddîn el-Arabî Hazretleri de üveysiydi. O, kendi anlatışına göre Hızır'ın (a.s.) müridi olmuş ve onun vasiyetiyle seyr-i sülûkunu tamamlamıştır.

Pek çok Allah dostunun sülûkunda olduğu gibi Somuncu Baba da hem Beyazîd-ı Bestami Hazretlerinden hem de Hızır'dan (a.s.) feyz aldığı için üveysî kabul edilmektedir.

Somuncu Baba, Şam'da Beyazıdiyye Hankâhı'nda kaldığı sıralarda tefekküratına devam ederek rahmani ve ruhani zevk ve kokular almakla beraber Şam'a gelip giden âlimlerden manevi ilme vâkıf en yüksek makamda kimin olduğunu da sorar. Senelerce devam eden bu arama ve beklemeden sonra Erdebil'de bulunan büyük bir zatın haberini alır. Bu zat Safiyyüddin Erdebilî Hazretlerinin oğlu Sadreddîn-i Erdebilî'den başkası değildir.

Erdebil

Erdebil, Tebriz şehrinin doğusunda kalan ve Aras Nehri'nin kollarından olan Karasu çayına dökülen Balıklısu (Balıklı Çay) kenarında yer alıyordu. Her yanı dağlarla çevrili bir ovada kurulan şehir, tarihi ticaret yolları üzerinde bulunuyordu. Azerbaycan'ın Tiflis, Bakü ve Şiraz şehirleri arasında o devrin bir Türk şehri olarak temayüz eden Erdebil dönemin Anadolu dışındaki üç büyük irfan merkezinden biri olarak kabul edilmekteydi.

Somuncu Baba'nın şeyhi Sadreddîn-i Erdebilî'nin babası ve şeyhi Safiyyüddin-i Erdebilî ilmi faaliyetlerine bu şehirde devam etmekteydi. Evliyânın büyüklerinden olan Safiyyüddin-i Erdebilî'nin asıl ismi, İshak bin Cibrîl bin Ebû Bekr'dir. Lakabı Safiyyüddîn, nisbesi Erdebilî'dir. 1252 (H.650) senesinde Erdebil'de doğan Safiyyüddin Erdebilî, hicri 735, miladi 1335 senesinde yine aynı yerde vefat etmiştir. Meşhur mutasavvıflardan olup Erdebil'de zaviye-nişin idi. İmam Kazım'ın neslinden olan bu zatın Soyu Hz. Ali'ye kadar uzanmaktadır. Babasının, Hoca Kemâleddîn Arabşah'ın oğlu olduğu rivayet edilmektedir.

Safiyüddîn-i Erdebîlî, Erdebil şehrindeki merkez tekke de sürdürdüğü faaliyetleriyle halkın çoğunu kendisine mürid yaptığı gibi İlhanlı yöneticilerinin de itibarını kazanmıştır. Şehrin mânevî hayatında önemli bir yeri olan dergâhın faaliyetleri İlhanlı Hükümdarı Gazân Han ile veziri tarafından desteklenmiştir. Vezir Reşîdüddin Fazlullah-ı Hemedânî, Erdebil valisi olan oğlu Mîr Ahmed'e yolladığı mektupta şeyhe hürmet göstermesini ve onunla yakından ilgilenmesini istemesi, İlhanlı hükümdarlarından Ebû Said Bahadır Han ile Melikülümerâ Emîr Çoban b. Melik'in de şeyhin müridleri arasına katılması tarikatın kuruluş dönemindeki etkinliğini göstermesi açısından önemlidir.

Faaliyetlerini Deştikipçak ve Kırım gibi bölgelerde de sürdüren Şeyh Safiyüddin ile birlikte Safeviyye çok geniş bir çevreye yayılmış, Azerbaycan başta olmak üzere Gilân, Taberistan (Mâzenderân), Horasan, Buhara, Türkmenistan, Türkistan, Karahıtay, Çin Türkistanı, Hindistan, Serendib (Seylan), İran, Irak, Suriye, Lübnan, Hicaz, Anadolu ve Rumeli bölgelerinde binlerce müride sahip olmuştur. Bütün bu coğrafyada Erdebil'deki merkez tekkeye bağlı tekkeler kurulmuştur.

Safiyüddîn-i Erdebîlî'den sonra vasiyeti gereği yerine geçen oğlu Sadreddîn-i Erdebîlî Somuncu Baba'nın şeyhidir. Sadreddîn-i Erdebîlî, babası gibi evliyanın büyüklerinden olup âlim bir zat idi. Yaklaşık atmış yıl tarikatın şeyhliğini yapan Erdebîlî, sadece halkın değil aynı zamanda dönemin idarecilerinin de saygı ve sevgisini kazanmıştır. Namı, çeşitli vesilelerle ülke sınırlarını aşmış, çevre ülke ve şehirlerden pek çok müridi olmuştur.

Somuncu Baba da şeyh arayıp durduğu bir dönemde Erdebil şehrindeki şeyhi öğrenir. Hiç zaman kaybetmeden her bir dostuyla, yareniyle, halleşip helalleşerek Beyazîd-ı Bestami hazretlerinin müsaadesiyle Hankâh'tan ayrılır.

Kervanlara katılıp yolları aşan bedeni iken ruhu ne yerde ne gökte; ikisi arasındadır. Ruhu belki de başsız, azıksız "Hiç!"

makamının yokluğundan yeryüzünü seyrediyordur. Yürüdüğü yol, bir yerde vaha, bir başka yerde kum... Uçsuz bucaksız sahara, sıcağın haleleriyle dalga dalga... Kim bilir? Belki de geçtiği yollarda pek çok ayak izi vardı. Ayak izleri birbirinin aynı fakat gittikleri yön hep farklı farklı idi. Belki de içinden "Kim bilir her birinin aradığı neydi?" diye düşünerek bıraktı ayak izlerini. Ardından gelenler de aynı sorularla kendisi gibi düşünür müydü bilinmez ama O, aklına takılan sorunun cevabını ayak izlerinin kaybolduğu yerde bulacağına inanmaktaydı. Çünkü o arayış ehliydi. Ve tasavvufi bir ilke olarak arayanlar bir gün mutlaka buluyordu. Hatta aramak, bizzat bulmanın kendisiydi.

Somuncu Baba, Erdebil'e vardıktan sonra Sadreddîn-i Erdebilî Hazretlerine intisab eder. Var gücüyle hocasına hizmet ederek, ilim öğrenir. Tasavvuf yolunda üstün derecelere kavuşur. Somuncu Baba'nın kat ettiği makamlar şeyhiyle olan yakınlığını ve şeyhinin ona olan ilgisini artırır. Bu durum dergâhtaki bazı ham tabiatlı dervişleri rahatsız eder. Çünkü uzun zamandır dergâhta bulunan pek çok derviş halvete hazır görülmezken Hamîdüddin halvete girer.

Sadreddîn-i Erdebilî Hazretleri, Hamîdüddin'e olan yakınlığını gizlemez. Bu durumdan rahatsız olan ve bir araya gelen bazı dervişler Hamîdüddin'e karşı duydukları hasetlerini değişik kılıklara bürüyerek dile getirir. Hatta bazıları onun Moğol hafiyesi olduğunu iddia eder. Fakat "Hiçbir gizli olan sonsuza dek gizli kalmaz." kuralı gereği tekkenin duvarları gece fısıltılarını sızdırır.

Tekkede fısıltılar yüksek sesle dile getirilmeye başlayınca şeyh bu durumdan oldukça üzüntü duyar. Dervişleri bir araya toplayarak sohbet halkasını kuracağını söyler ve yatsı namazı sonrası herkesin tekkenin avlusunda olmasını ister.

Dervişlerden kimisi kendini yoklar. Hakkaniyetle kendilerini sorduklarında Hamîdüddin konusunda haksız olabileceklerini düşünüp bu sohbe ve ardından çevrilecek zikir halkasına kendilerini layık görmezler. Ancak Hamîdüddin hep hazırdır.

Çünkü yolu bellidir: Aşk ve ateş! Kârı da zararı da bellidir! Yola hazır yolcu gibi dönüp ardına bakmadan gidebilecek, yaslandığı ağacın gölgesini terk edecek vaziyette... Dünyanın her hali böyledir. Herkes sırtını bir ağaca yaslamış, uyuyor. Uykusunda rüya beğenme sevdasında. Ateşler içinde yanan yok!

Yatsı olmuş, tekkenin avlusu mahşer yerine dönmüştür. Dervişler; siyah cüppeleri, cüppelerinin mezar toprağını andığı görüntüyü tamamlayan sikkeleriyle yürüyen kabir gibidirlere. Bu manzarayı gören ikinci sûr'a üflenmiş, mizan kurulmuş sanar. Şeyh Erdebilî sükûnetle yerinde otururken dervişlere şöyle nasihat eder:

- Erenlerim! İnsanların hayat diye bağlandıkları dünyanın zevklerine, keyiflerine aldanmayın. Ben ızdırap denilen halvetlerde o keyiflere bağlananların "Ah biz ne ettik. Yazık ettik ömrümüze. Neden terk etti bizi dost bildiğimiz zevklerimiz?" diyerek, eyvah ettiklerini, geçmişini bir pişmanlık olarak hatırlayıp o zevklerin faniliğini teessürle itiraf ettiklerini gördüm. "Hased, ateşin odunu yediği gibi hasetçiyi yer bitirir." diyen peygamberimize kulak verin. Gıybet haramdır. Hakk'ın huzuruna varınca utanç sebebidir. Lakin iftira ondan daha büyük günahdır. Kendi ellerinizle kendinizi ateşe atmayın. İlle de yanmak istiyorsanız işte halvet, işte ateş... O ateşlerde yanana aşk olsun."

Şeyh, sözlerine nihayet ettikten sonra zikretmeye başlar. O zikrettikçe kalpler titrer, titreyen her kalp "Ya hû!" diye çarpar. Hamîdüddin de gözlerden uzakta, sessizce zikreder.

Dervişlerin zikirleri söz ile halvetdir. Zikrin şenlendirdiği tekkenin ortası, ateş etrafındaki pervaneler gibi dönen dervişlerle dolar. Dervişler, ateşte yandıkça döner, döndükçe yanar. Halvet halinde zaman ilerledikçe zikre kendini veren dervişler zamandan kopup kendinden geçer. Sonra uçsuz bucaksız bir seyre çıkılır. Seyirler seyran olduğunda dünyadan geçilmiştir. Ötelerin can suyu dizlere can, gözlere fer olur. Diller "Ya hû!" dedikçe ne aşılmadık sınır kalır ne de duvar. Kabe kavseyen

mesafeleri kısalır. Hakk ile aşına buluşma yüreklerde gerçekleşir.

Erdebil tekkesinde Sadreddîn-i Erdebilî Hazretlerinin nezaretinde yapılan zikir gecenin ilerleyen saatlerine kadar sürer. Huşûya eremeyen, zikir zevkini tadamayan dervişler bir bir halkadan koparken geriye pek az derviş kalır.

Üç günü bulan zikir sonunda herkes toplanıp yaşadığı seyr-ü seferi anlatır. Fakat Hamîdüddin yoktur yanlarında. Etrafa baktıklarında, onu tekkenin duvarı dibinde dünyadan geçmiş bir halde dilinde “Ya hayy! Ya hûû!” zikrini çekerken bulurlar. Şeyh, dervişlerin içinde Hamîdüddin’in omuzuna dokunur ve kendine gelen Hamîdüddin’e şöyle der:

- Hamid'im! Vakit tamam oldu. Artık bizden alacağını aldın. Sana ne biliyorsak verdik. Sen daha yükseklere çıkacaksın. Buralarda eğleşme. Var git. Bizden aldığını büyüt. Allah-u tealânın dinini insanlara öğret. Anadolu'ya git. Geldiğin yere dön. Her gelen geldiği yere döner. Topraktan gelen de toprağa... Hâmid'im! Sadece mekânları değil insandan insana dolaş. Sana bu yolda yâr olacak kişi seni bulmadan sen onu bul. Sönmüş ne kadar çerağ varsa uyandır. Aşk kılavuzun olsun. Bu yolda kılavuzsuz olursan bir günlük yolun bin yıllık olur. Aşk ateşi gönül aydınlığın olsun.”

Hamîdüddin, Erdebilî Hazretlerinden böylece icazetini alınca şeyhlik makamına ermiştir. Halvetlerde yaşadığı özel halleri ile de velilik makamına yükselmiştir. Erdebil'e bir talip olarak gelen Hamîdüddin artık Şeyh Hamîd-i Veli olmuştur.

Anadolu'yu aydınlatmak için görevlendirilince hazırlığını yapar. Birkaç günlük hazırlığın ardından, tekkedeki dervişlerle helalleşir. Fakat onun dergâhtaki, halvetteki ve zikir halkalarındaki aşkın hallerine rağmen bazı dervişler hala sû-i zanda bulunmaya devam eder.

Hamîdüddin, yanındaki Kızıl Bedreddin ve İnce Bedreddin ile yola düşünce, ardından bakan şeyh, bazı dervişlerin sû-i

zannını boşa çıkarmak için onlara şöyle der:

- Bir iddianız vardı. Hamîdüddin gözden kayboluncaya kadar ardından bakınız. Eğer dönüp ardına bakarsa bizde bir gönül bıraktı demektir. Bizim gönlümüzle ayrıldığından Anadolu ondan istifade eder. Şayet bakmazsa onun ilminden hiç kimse istifade edemez.

Gidenleri uğurlamak için Şems-i Tebriz-i makamında toplanan dervişler merakla Hamîdüddin ve yol arkadaşlarının arkasından bakar. Tam tepeye ulaşıp tepenin arkasına aşacağı sırada dervişlerin bakış amacı Allah tarafından Şeyh Hamîd-i Veli'ye ma'lum olur. Gözden kaybolmadan önce geriye döner. Şeyhine ve dervişlere bakar. Sonra bir kez daha, bir kez daha...

Kayseri'ye Dönüşü ve Hacı Bayram-ı Veli ile Buluşması

Şeyh Hamîd-i Veli, Erdebil'den ayrılıp Kayseri'ye dönerken Darende'ye uğrar. O sıralar Darende'de halkın sevgi ve muhabbetini kazanmış bir gönül eri olan Abdurrahman-i Erzincanî Hazretleri gönülleri aydınlatmaktadır.

Abdurrahman-i Erzincanî, Halvetiyye tarikatının önemli halkalarından biri olup aynı zamanda büyük bir bilgin olduğu kaynaklarda geçmektedir. Ataları Orta Asya'dan gelerek Erzincan'a yerleşmiştir. Zamanının ilimlerini Erzincan'da tahsil ettikten sonra Erdebil'e giderek buradan icazet almış, irşad vazifesiyle geri Anadolu'ya dönmüştür. Adıyaman, Antep, Besni, Darende, Elbistan, Maraş ve Malatya'da büyük bir manevi iklimin mihmandarıdır. Hayatının son dönemlerinde Darende'nin Balaban Kasabasında ikamet eden Abdurrahman-i Erzincanî burada yaklaşık 1432 (h.835) tarihinde vefat etmiştir.

Somuncu Baba ile Seyyid Abdurrahman-ı Erzincânî arasında, mürşitleri itibarıyla manevî bir bağ bulunduğu bilinmektedir. Bunun yanında Somuncu Baba'nın küçük oğlu Halil Taybî ile Abdurrahman-i Erzincanî'nin kızı Dürriye Banu'nun evlilikleri vesilesiyle bir hısımlıkları da söz konusudur. Zira bu evlilik

sonucunda Halil Taybî Aksaray'dan ayrılarak Darende'ye yerleşecek ve Somuncu Baba'nın Darende kolunu oluşturacaktır.

Erdebil'den ayrıldıktan sonra bir müddet Darende'de kalan Şeyh Hamîd-i Veli, aldığı icazet ile dini anlatmak üzere doğduğu yer olan Kayseri'ye gelir. Burada dergâhını kurar, müridlerine tasavvufi dersler vermeye başlar. Kayseri eşrafi, âlimi, fazılı kim varsa iltifat edip sohbetlerine iştirak ederler. Zamanının nerdeyse tamamını dergâhta geçirir. Erdebilî Hazretlerinden aldığı icazetle talebe yetiştirir. İşte Hacı Bayram-ı Veli ile buluşması bu sıralarda vukû bulur. Tarih yaklaşık 1393'tür.

Çocukluğu ve gençliği boyunca sıkı bir eğitim alan ve asıl adı Numan olan Hacı Bayram-ı Veli; tefsir, hadis, fıkıh gibi dini ilimleri bitirmenin yanında matematik, astronomi, fen gibi tabiat ilimlerine de vakıftır. Kaldı ki Melike Hatun tarafından yaptırılan ve Engüri'nin (Ankara) en büyük medresesi olan Kara Medrese'de müderrislik gibi büyük bir makamda bulunması onun ilmi büyüklüğünü de göstermektedir. Müderris olan Numan'ın namı bütün Anadolu'ya yayılmıştır. Konya'dan, Kayseri'den, Bursa'dan müderrislik için çağrılar alır. Fakat hiç birine olumlu cevap vermez.

Davet ve çağrılarının hiç kesilmediği sıralarda bir gece rüyasında kendini uçsuz bucaksız bir vadide görür. Vadi ıssız o da yalnızdır. Nereye gideceğini, bu korkutucu vadiden nasıl kurtulacağını bilememektedir. Korku içinde çareler ararken yakın bir mesafeden kendisine eli ile işaret eden birini görür. Kalbinde bir sevinç uyandıran adama doğru ümitle yaklaşır. Adam ellerini uzatır ve:

- Bana tutun. İzlerimi takip et, der.

Kan ter içinde uyanır uykusundan. Ama içinde bir ferahlık da vardır. Geceyi takip eden günün öğle vakti medresenin bahçesinde Yazıcıoğlu Muhammed, Ahmed Bican, Selahaddin, Nahhasî, Akbiyık lakaplı Meczip Sultan, Ömer Sikkînî, Lütfullah ve diğer bazı talebeleriyle sohbet ederler. Fakat bazı soruların cevabı bulunamamaktadır.

Müderriş Numan cevapsız sorular içerisinde kıvranadur-
sun Şeyh Hamîd-i Veli bir gün talebelerinden Őcâi Karamanî'yi
yanına çağırarak:

- Ankara'da Numan isminde bir müderriş var. Onu bulup
buraya davet et, buyurur. Sonra da Őcâi'nin eline Müderriş
Numan'a verilmek üzere bir pusula tutuşturur.

Őcâi Karamanî Şeyhinin bu emri zerine Ankara'ya gide-
rek durumu Müderriş Numan'a bildirir.

Gelen, herhangi bir elçidir. Diğerleri gibi... Belli ki aldığı
davetlere bir yenisi eklenecek ama Numan kabul etmeyecektir.
Elçi aynı elçi, bakış aynı bakıştır ama içinde büyüttüğü bilin-
mez dünyaya duyduğ zlem, elçinin gözlerinde silinmiş, gün-
lndeki bekleyişlerin müjdesini duyar gibi olmuştur Numan.
Gitmekle kalmak, bu dünya ile başka bir dünya arasındaki
farkları ortadan kaldıran, zamanı ve mekânı uzaklaştıran bir
sevinç sarar bütün benliğini. Ve hiç tereddüt etmeden kabul
eder teklifi.

Zaman kaybetmeden Kayserî'ye yoluna düşerler. Zahirde bir
bayram günü kavuşur Numan ile Şeyh Hamîd-i Veli. Ama bu
kavuşma batında iki denizin kavuşmasıdır.

Şeyh Hamîd-i Veli, müderriş Numan ile bir Kurban Bayramı
günü kavuştukları için ona Bayram ismini verir. Bir zaman gele-
cek birlikte gittikleri hac sonunda hacı ismini de alan Numan,
Hacı Bayram olacaktır. Şeyhiyle katettiği makamlar sonunda
velilik mertebesine erecek, Müderriş Numan olarak geldiği
Engri'ye (Ankara) Hacı Bayram-ı Veli olarak dönecektir.

Müderriş Nu'man, Şeyh Hamîd-i Veli Hazretlerini tanıyıp
sohbetlerini dinleyince onun çok büyük bir âlim ve velî oldu-
đunu anlar. Onun tevecchleri altında yetişmeye başlar. Bu
süre zarfında pek çok kerametine şahit olur. Hocasından zahirî
ve batinî ilimler öğrenerek kısa zamanda büyük mesafeler kat
eder.

Bir gün hocasıyla âlimler ve arifler mezarlığına doğru yürürler. Tanığı melekler olan bir yolda giderler. Kalmak ya da gitmenin yolunu görecek, ilim ile irfan arasında, âlim olmakla arif olmak arasında tercih yapacaktır Numan.

Âlem dar bir geçittir. Enkazında kaybolmak, cürüfatında çürümek vardır. Oysa Şeyh Hamîd-i Veli, hayatı boyunca kalp yolunu benimseyip, aşk yolunda yürür. Adımları nefsin hilafına, niyeti kalbin süveydasını silmeye ayarlıdır. Yanında gidene yolları ve makamları göstererek, fakr nazarı ve aşk takati ile yürümeyi, yürüyüp velayete varan yola düşmeyi teklif eder.

İki yolcunun yokluk yolundaki suretleri hayal değil haktır. Kalplerinde berrak bir göz, dillerinde ruhlarının sırları vardır. Bayram da artık boş değildir. Seyr-i sülûk'u geçmiş, mekânlar aşmıştır. Yol uzadıkça sessizlikleri büyür. Gözleri karardıkça başka âlemlerden gelen parıltılar aydınlatır önlerini. Adımları ne yerde ne göktedir. Bazen âleme savrulan yağmur gibi kopmuş, bazen bir nefes gibi bağlıdır. Ne mesafeler biter, ne yol kısalır. Ne kadardır yolun uzunluğu? Bu yolculuk nerde başlamış nerde bitecektir? Belirsizdir her şey. Yok olmuşlardır adeta. Şeyh Hamîd-i Veli, Bayram'sız, Bayram hepten kayıp... Bu yol öyle bir yoldur ki yokluk ilkesiyle başlar, sonra yok olarak ilerlenebilir. Böylece yürüyüp giderken bir kapı açar Şeyh Hamîd-i Veli. Sonra Bayram'a bakar:

- Ey yolcu! Ölmeden evvel öl. Mezarını kaz. Sûr'unu duy. Mahşerine uyan. Bilesin ki yol ehline durmak yoktur. Ehil olanlar adanmışlığa inanır. Onlar, aşka kalp olan maşuklardır. Onlar aşk ile can eşiğinden geçmeyi, ölümü muhabbet ile benimseyip dirilişi lutf ile gerçekleştirmeyi bilenlerdir. Seyret yokluğu. Yok ol da çok ol! İşte sana verilen ilk makam. "Bu!" de burada kal." der.

Bayram kendinden geçmiş, bu âlemi ötelere izlerken tam karşısında tasavvufi terbiye görmemiş, nefsinin arındırmadan ölen âlimlerin huzursuz ruhlarını görür. Şeyh Hamid'e döner:

- Ruh kalpte, kalp bedende hapis... Ruhum zindanını hissetti. Bu değil. Makam bu değil. Mekân bu değil, der. Şeyh Hamîd-i Veli şöyle devam eder:
- Öyleyse sağına bak! İşte sana verilmiş nur. Onunla gözüne ufuk çiz! İşte melekler. Onlarla ebedi yolda yoldaş ol! İşte kalbin. Orada hakikati gör! Eğer hakikat, ruhunu sıkacak olursa yolun başında bu davadan vazgeç. Zira bu yol meşakkat yoludur.

Bayram sağına baktığında tasavvufi terbiye görmüş, nefsinin kirlerinden arındırılmış ulemanın ruhlarını görür. Gülümser. Nur, melekler, kalp... Hepsi bir sır!

- İşte makam! İşte mekân, der, sevinçle Bayram. Sonra konuşma şöyle devam eder:
- Gözlerindeki perde kalktı mı?
- Cemâlullah!
- Terazini kurdun mu?
- Adilallah!
- Sıratını adımladın mı?
- Eyvallah!
- Öyleyse niyet et. Sebat ile ümit var ol. Kalbin perdesiz, gayretin mübarek olsun. Terke kadar ne varsa terk et. En sonunda terki de...

Bu yolculuk sonunda Müderris Numan, velîlerin yüksek hallerini görerek kendisini tasavvuf yoluna verir ve bu yolda daha yüksek derecelere kavuşmak için çalışır. Zamanın büyük velîlerinden olur.

Dergâha geldikten sonra bütün ilmini bir varmış bir yokmuş pazarında "Bilmiyorum!" takasıyla değişen Müderris Numan, fanilik yurdundaki hakikat denizinde gerçek bir hazineye sahip olduğunu keşfeder ve Allah'a şükreder.

Bursa Hayatı

Şeyh Hamîd-i Veli, Kayseri'deki hizmet ve gayretlerinin ardından 1395'li yıllarda Hacı Bayram-ı Veli ile beraber Osmanlı Devleti'nin başkenti olan Bursa'ya hicret eder. Peygamber efendimizin "İnsanların içinde bulunup, onların bela ve sıkıntısına tahammül eden mü'min, dağ başına çıkıp insanlardan uzak yaşayan mü'minden daha hayırlıdır." tavsiyesini benimseyen Şeyh Hâmid'in, ictimâî ve siyasi açıdan son derece hareketli bir merkez durumunda bulunan Bursa'ya gidişi, manevi bir işaret olup boşuna değildir. Çünkü Yıldırım Beyazıd attığı adımlarla artık büyük bir devletin vucuda geldiğinin sinyallerini vermektedir. Fetihlerle beraber Anadolu'da dağınık bulunan Türk beylikleri de yavaş yavaş itaat altına alınmaktadır. Pek çok yere seferler düzenlenmekte ve zaferlerle dönülmektedir.

Belki de bu galibiyetler nedeniyle Osmanlı başkentinde bir gevşeme başlar. Aşk ve iman ile temelleri atılan bir devleti yakıp kavruracak bu ateşi bir an önce söndürmek gerekmektedir. Şeyh Hâmid-i Veli'nin yanına Hacı Bayram-ı Veli'yi de alarak Bursa'ya gitmesindeki amacın Osmanoğullarını içine düştükleri bu durumdan kurtarmak olduğu ifade edilmektedir.

Böyle bir ortamda Bursa'ya giren Şeyh Hamîd-i Veli sessiz bir köşede bir ev edinir ve bir de fırın yaptırır. Somuncu Baba'nın fırını, Molla Fenârî Mahallesinde, Ali Paşa Çınarı civârında olup, iki gözlüdür. Fırının bitişiğinde de ibâdet ettiği bir odası vardır. Odanın kible cihetinde nefsini terbiye etmek için kullandığı bir çilehânesi vardır.

Şeyh Hamîd-i Veli, evinin bitişiğine yaptırdığı fırında ekme yaparak geçimini sağlar. Merkebiyle dağdan odun getirir, geceleri hamur yoğurur, ekme pişirir ve ertesi sabah da satar. Bursa sokaklarına ekme getirince herkes peşinden koşar, ekmeğini kapışır. Pişirdiği ekmekleri çarşı pazar gezdirip satarken "Somunlar Müminler!" diye ünlemesi zaman içinde onun bu isimle anılmasına sebep olacaktır. Artık O, Şeyh Hamîd-i Veli değil Somuncu Baba'dır.

Somuncu Baba, tasavvufun yüksek makamlarında bir veli olmasına rağmen bunu halktan gizler. Fakat bir gün bir meczup önüne geçip sırrı bildiğini şu sözlerle ifade eder: "Ekme ve hamurun ardına saklanırım sanma. Seni tanıyorum." Bunun üzerine Somuncu Baba, bir ekme uzatır ve "Afiyet yahu! Sus!" diyerek sırrın duyulmasını istemez.

Somuncu Baba, her daim halk içinde Hakk ile olmaya gayret ediyordu. Böylece onun başka bir yönü daha ortaya çıkıyordu. Somuncu Baba'nın bu gizlenme tavrı onun melâmîlik anlayışına sahip olduğunu göstermektedir.

Melâmet, sözlükte kınamak, ayıplamak ve sitem etmek manalarına gelir. Melâmîlik yoluna bağlanan kimseye de "Melâmî" denir. Melâmîler kaçınılması mümkün olmayan cemaatle namaz dışındaki ibadetlerini ve Allah'a yakınlıkla ilgili hallerini halktan gizlerler. Bunları açığa çıkarırlarsa kendilerini kınarlar.

Gerçek durumlarını sezdirmemek için halk içinde sıradan bir insan gibi giyinip kendilerini belli etmeden yaşamaya çalışırlar. Görünüş ve gösterişe değer vermezler. İnsanlara yalnız kötü taraflarını gösterip iyiliklerini gizlemede çok ileri

gittiklerinden, bazen çevrelerindeki onları kusurlu kimseler sanarak ayıplar ve kınarlar. En hoşlanmadıkları şey, kibir ve gösteriştir. Bu kötü huylardan korunmak, melâmîlikte bir kuraldır.

Melâmîler kimseye dertlerini açmazlar. Çünkü kula ihtiyaç bildirmek, muhtaçtan yardım istemektir. Bu sebeple ihtiyacı Allah'tan dilemek ve Peygamber'in yolundan gitmek, melâmîlikte kulluğun temel esaslarından sayılır.

Emir Sultan Ve Ateşsiz Fırın

Somuncu Baba Bursa'da melâmî meşrep bir hayat tarzı sürdürmektedir. Fakat bu gizlenme hali uzun sürmeyecektir. Çünkü o dönemde Bursa'da bulunan ve Yıldırım Beyazid Han'ın damadı olan Emir Sultan Somuncu Baba'nın hallerinden şüphe edecek ve onu denemek için fırınına gidecektir.

Asıl adı Muhammed Şemseddin olan Emir Sultan, 1368'de Buhara'da doğar. Emir Sultan'ın soyu, Hz. Hüseyin vesilesiyle Peygamber Efendimiz'e dayanmaktadır. Soyundan dolayı "Emir" lakabını alan Muhammed Şemseddin'e, Buhara'da doğduğu için "Emir Buharî" veya "Emir Şemseddin-i Buharî" denildiği gibi, veli olmasından ve aynı zamanda Yıldırım Bayezid'in damadı olduğu için de "Emir Sultan" denmektedir.

Babası, çömlekçi mânâsına gelen "Emir Külâl" lâkabı ile tanınan devrinin mutasavvıflarından Seyyid Ali'dir. Seyyid Ali, Buhara'da âriflerin yolundan gidenlerdendi. Şöhretten ve gösteriştten kaçınır, halkın hizmetine koşardı. Çömlekçilik yaparak alın teri ve el emeği ile geçinirdi. Bu mesleği Emir Sultan'a da öğretmişti.

Emir Sultan, ilk tahsilini ailesinden almıştır. Onun ilk hocası, babası Emir Külâl Hazretleridir. Emir Sultan henüz yedi yaşında iken annesi vefat eder. Yetim kalan oğlunun örnek bir insan olarak yetişmesi için elinden gelen gayreti gösteren Emir Külâl, oğlunu Allah'ın, Rasulünün ve Rasulullah'ın ashabının sevdiğiyle yetiştirir. Oğluna şöyle nasihat eder:

“Oğlum! Peygamberi anandan ve babandan daha çok sev. Soyunla övünme. Yalan söyleme. Her gününü son gününmüş gibi tamamlamaya çalış. İlim öğren ve bunda asla üşenme. Yaşlılığında bile cihadı hiç bırakma. Selâm vermeden hiçbir topluluğa girme. Kur’an ve hadisler sana yol gösterecek. Hayra koş. Kötülükten kaçın. Unutma ki en büyük silâhın Allah’a ettiğin duan olacaktır.”

Emir Sultan sadece babasından değil aynı zamanda babasının önde gelen müridlerinden Şeyh İsa gibi zamanın ünlü mutasavvıflarının da sohbetlerinde bulunarak olgunlaşır. On sekiz yaşlarında iken en önemli dayanağı olan babasını da kaybeder. Bir süre babasının yakın dostları ve özellikle Seyyid İsa’nın yanında kalır ve eğitimini tamamlar.

Genç yaşta mânevî kemâlâta eren Emir Sultan, Allah ve Peygamber aşkı ile Hicaz’a gitmek için Buhara’dan ayrılır. Ayrılırken de Buhara’da bulunan vefakâr baba dostlarıyla, âlimlerle ve erenlerle vedalaşır, hac kervanıyla yollara düşer. Merv, Nişabur, İsfahan, Bağdat ve Basra üzerinden Hicaz’a ulaşır. Haccını tamamladıktan sonra Medine’ye yerleşir. Amacı Allah Resûlü’nden feyiz alarak huzurlu bir hayat yaşamaktır.

Medine’de zaman geçmekte, yirmi yaşlarına gelen Emir Sultan, yeni dostlar edinmekte, güzel bir hayat yaşamaktadır. Âlim ve ariflerle sohbet ederek ilmini, irfanını geliştirmektedir. Fakat Medine’deki bu durumu çok fazla devam edemeyecektir. Bir gün rüyasında peygamberimizin huzurunda edeple oturduğunu görür. Yanlarında Hz. Ali de vardır. Peygamberimiz kendisine der ki: “Ey oğul! Hak Teâlâ tarafından sana işaret olundu ki, Diyâr-ı Rum’a (Anadolu) varıp bizim sünnetimizin âdâbını Müslümanlara takva yolu ile açıklayasın. Bu yolculukta yanan üç kandil sana yol gösterecek. O kandiller nerede sönerse, oraya yerleşeceksin ve kabrin de orada olacak.” Bu işaret Emir Sultan’ı Medine’den ayıracaktır.

Emir Sultan, bu mânevî işaret üzerine hacca gelen Buharalılardan ve bazı Medinelilerden oluşan kabile ile

Anadolu'ya hareket eder. Kudüs, Şam, Humus, Halep, Antakya, Konya, Karaman ve Kütahya güzergâhından yol alıp, İnegöl üzerinden Bursa'ya ulaşır. Kafile Bursa'nın doğu kısmında Gökdere Vadisinden geçerek Bursa'ya girer. Emir Sultan, Bursa'ya ulaştıca yol arkadaşlarına şöyle der: "Ey kardeşler! Bizim ömrümüzün kandili bu şehirde sönecek, makamımız bu şehir olacak."

Ömür kandili Bursa'da sönecek olan Emir Sultan davranışlarında bir gizem olan Somuncu Baba'yı denemek için yoldadır. O sırada Somuncu Baba fırına ekmeklerini sürmüştür. Pişmelerini beklerken yanına padişah Yıldırım Bayezid Han'ın damadı Emir Sultan gelir. Elinde bir çömlek vardır. "Selamun aleyküm baba!" der. O da "Ve aleyküm Selâm!" diyerek mukabele eder. Emir Sultan elindeki yemek çanağını Somuncu Baba'ya verip içindekinin pişirilmesini rica eder. Somuncu Baba, kabı alıp fırının ağzından içeri sürer gibi yapsa da çanağı fırına bile rek sokmaz. Bir daha dener yine olmayınca Emir Sultan'a döner ve:

- Çömlekçilik sizin işiniz. Çömleği fırına senin sürmen daha uygundur! der.

Emir Sultan şaşırmıştır. Kendisinin geçmişte çömlekçi olduğunu nereden bilir bu zat? Somuncu Baba'nın bir Allah dostu olduğu yolundaki düşünceleri artan Emir Sultan:

- Peki, diyerek çömleği alır ve fırının gözünden içeri rahatlıkla sürer.

Fakat fırında hiç ateş yoktur. Somuncu Baba fırının ağzını kapattıktan sonra:

- Birazdan pişer, bekleyin, buyurur.

Bir müddet bekledikten sonra kapak açılır. Fırında hiç ateş olmadığı halde yemeğin piştiğini gören Emir Sultan, Somuncu Baba'nın büyük velilerden olduğunu iyice anlar. Somuncu Baba'nın eline kapanır. Fırına geliş niyetinden dolayı af diler. Orada tasavvuf üzerine sohbet ederek dost olurlar. Bu dostluğa Hacı Bayram'ın da katılmasıyla artık üç yâren yâr meclislerinde

sık sık bir araya gelip halden hale gireceklerdir. Tâ ki Ulu Cami tamamlanıp açılışı yapılıncaya dek...

Ulu Caminin Açılışı Ve Sırrın Ortaya Çıkması

Yıldırım Bâyezîd Hân, Niğbolu Zaferî'nden sonra söz verdiği üzere Bursa'da Ulu Câmîyi yaptırmaya başlar. Câmînin inşâsında çalışan işçilerin ekmek ihtiyâcını da Somuncu Baba temin etmektedir.

Câmînin yapımı tamamlandıktan sonra, bir Cumâ günü açılış merâsimi yapılacağı ilân edilir. O gün Yıldırım Bâyezîd Hân, dâmâdî Emîr Sultan, Molla Fenârî, ulemâdan pek çok kimse ve Bursalılar Ulu Câmîyi doldurmuşlardır.

Hünkâr mahfilinde oturan Yıldırım Han, Emir Sultan'ı yanına çağırır ve aralarında şöyle bir konuşma geçer:

- Açılış hutbesini sen oku! der. Emir Sultan:
- Sultan Baba! Bu devirde, bu iklimde ilim ve irfanda civarın en büyüğü aramızda dururken bize hutbe okumak düşmez, der. Emir'in sözlerine şaşırın Sultan:
- Kimmiş O, deyince, Emir:
- Halkın Somuncu Baba diye bildiği Şeyh Hamîd-i Velî'dir. O kendisini gizliyor ama biz onun halinden haberdarız. Hem zahir hem batın ilimlerinde deryayı muhit bit zattır. Ulu bir bilgedir. Ulu Caminin açılışını yapmak da ancak ona münasiptir, der. Bunun üzerine Sultan, görevi Somuncu Baba'ya verir.

Emir Sultan, safların arasından geçerek yanına diz çöktüğü Somuncu Baba'ya:

- Şeyhim! Bu cuma Ulu Cami'nin ilk cuması. Bu görev sizindir. Sultan bize havale etti. Lakin siz varken bu işin bize münasip olmadığını söyledim. O da hutbeyi sizin okumanızı murad eyledi, der. Somuncu Baba:
- Ah Emir'im! Sırrı faş ettin. Bizim gidiş beratımızı verdin,

diye karşılık verir.

Bunun üzerine Emir Sultan çok üzülür. Dünyalık bir üzüntü olduğunu bilmesee gözyaşı dökeneektir. Birden ikisinin arasına gizli bir mesafe girer. Uzaklaşmaya başlarlar. Emir, dirilişin bahçesindeki hazanı yaşar. O hazanın gizli rüzgârlarında bir bulut gibi savrulur. Yağmurlarında gözyaşı döker. Baharda sararıp solmayı tecrübe eder. Derin ve uzun bir nehir gibi giren ayrılıkta, aralarına Yusuf'un yalnızlığı düşer. Yakup'un (a.s.) matemini tanır.

Çünkü ayrılık nehrinin akıntısı Somuncu Baba'yı alıp götürecektir Bursa'dan. Üzülmemesi için Emir Sultan'ı yanına çeken Somuncu Baba kulağına fısıldar:

- Üzülme! Eğer gönlün benimle olur ise Yemen'de bile olsam hep yanımdasın. Eğer gönlün bende değil ise yanımda bile olsan hep uzaktasın.

Somuncu Baba, caminin açılışı olduğundan açan manasına gelen Fatıha suresinin tefsirini yapacaktır. İlk sünnetin ardından iç ezanın okunmasıyla vakur bir şekilde basamakları ağır ağır çıkar. Hutbeye çıkınca:

- Bâzı âlimlerin, Fâtıha-i Şerîfenin tefsîrinde müşkilâtı, anlayamadığı kısımlar vardır. Onun için bu surenin tefsirini yapalım, buyurarak Fâtıha Suresinin tefsirini yapmaya başlar:

"Elhamdülillahi rabbil âlemin." Âlemlerin rabbi olan Allah'a hamd olsun. O, hamd edilmeye en layık olandır. Onun nimetlerini saymaya kalksak gözlerimiz yorgun bir şekilde geri bize döner. "O Rahman ve Rahimdir." Rahmandır; dünyada inanan, inanmayan hiçbir kulunu ayırt etmeksizin nimet verir. Rahimdir; ahirette sadece inanan kullarına nimet verir. "Din gününün sahibidir." Âlemleri yarattığı günden kıyameti koparacağı güne kadar, kıyametten takdir ettiği sonsuzluğa kadar bütün zamanların sahibi ve hükümranıdır. "Yalnızca sana ibadet eder, yalnızca senden yardım dileriz." Ey Rabb'im senden başka kimseye, hiçbir şeye ibadet edici değiliz. Zaten başka

ibadete layık olan ma'bud yoktur. Ve biz isteklerimizi ancak senin yapabileceğini bilir, senden isteriz. "Bizleri doğru yola ilet. Kendisine nimet verdiklerinin yoluna. Gazaba uğrayanların ve dalalete düşenlerin yoluna değil." Bizim istediğimiz doğru yol, senin gitmemizi istediğin yoldur. Senin yolunu takip eden peygamberlerin, erenlerin, evliyaların yoludur. Bizler; Firavunların, Nemrutların, Karunların ve yarattıklarının şerhlerinin yolundan gitmeyiz.

"Elhamdülillahi Rabbi'l Âlemin." Âlemlerin Rabbi olan Allah'a hamd olsun. Hamd, mümin bir kulun Allah'ın adını anar anmaz kalbine doğan bir nurdur. Kulun varoluşu bile yaratıcısına karşı hamd ve övgüyü gerektiren bir lütuftur. Ey Rabbimiz! Sana zatının ululuğuna ve saltanatının yüceliğine yaraşır biçimde hamd ederiz...

"Elhamdülillahi Rabbi'l Âlemin." Âlemlerin Rabbi olan Allah'a hamd olsun. Ey Rabbim! Senin hamdının yüceliği olmasa, cansız, bedensiz bir ateş olurum. Hamdın ile seni ister göreyim ister görmeyeyim sen bensin ben de sen! Hamdımın sükütu aşk, kökü aşk, dalları aşk, meyvesi aşk oldu. Ayrılık ateşiyle yanmış bütün nefesler hamdımıza doldu. Hamd etmek, aşk dersi ve yanarak zikretmek oldu. Hamdınla yandık, yakıldık yine de geriye bir tek aşk kaldı.

"Elhamdülillahi Rabbi'l Âlemin." Âlemlerin Rabbi Allah'a hamd olsun...

İlk üç tefsiri yaptıktan sonra cemaat artık sadece başka âlemlere dalmış gibi seyretmektedir. Somuncu Baba da kendini bulmuş, camide toplanan cemaat ile bir yürek olup zikre durmuştur. Dili Fatıha tefsirlerinden dördüncüsünü, beşincisini, altıncısını ve derken yedincisini yaparken kalbi zikir çeker. Gör ki her bir tefsiri âlemlerin bir başka makamında yapar. İçindeki ateş garip bir şekilde yükselir, bir nefes gibi dilinden kopup cemaatin üzerine buhur olup yayılır. Nihayet tefsir bittiğinde olan olur ve sır ortaya çıkar.

Somuncu Baba, öyle bir hutbe irâd etmiştir ki, o zamana

kadar Bursalılar öyle bir hutbeyi hiç işitmemişlerdir. Nice hikmetli sözler söyler. Herkes hayretinden şaşırıp kalır. Bursalılar, bundan sonra Somuncu Baba'nın büyüklüğünü anlarlar.

Molla Fenârî: "Somuncu Baba, önce bizim Fâtîha Sûresinin tefsîrindeki müşkilimizi kerâmet göstererek halletti. Onun büyüklüğüne bu yedi çeşit tefsîr âdil bir şâhiddir. Fâtîha'nın ilk tefsîrini cemâatin hepsi anladı. İkinci tefsîrini bir kısmı anladı, üçüncü tefsîri anlayanlar çok az idi. Dördüncü ve sonrakileri anlayanlar çimizde yok idi." demekten kendini alamaz.

Somuncu Baba, ilkini herkesin anladığı, ikincisini çoğunluğun anladığı, üçüncüsünü azınlığın anladığı, dördüncüsünü ariflerin anladığı diğerlerini cemaatten kimsenin anlayamayıp üçler, yediler, kırklar ceminin ruhaniyetiyle meclise katılan velilerin anladığı ve aşk makamlarında peygamberlerin nezaretinde yaptığı tefsirlerin ardından minberden ağır ağır iner. Mihraba geçip cemaate imam olur, namaza durur.

Namaz bitince camide bir fırtınadır kopar. Somuncu Baba'yı arayan cemaat hangi kapıya yönelmişse tereddütsüz o kapıya yürür. Vardığı kapıdan geriye dönen hiç yoktur. Dışarı çıkan cemaatin her biri birbirine:

- Gördüm. Hamdolsun elini öpmek nasip oldu. Doğru kapıya gelmişim. Bu kapıdan çıkanlar erenlerin himmetine nail oldu, der. Bir diğeri:
- Ben diğer kapıdan çıktım. Ben de elini öptüm, himmet dile-dim. Bir başkası:
- Öteki kapıdan geliyorum. Şeyh Hamid o kapıda duruyordu. Her kapıdan gelen, "Gördüm!" diye sevinç içinde birbirine anlatır.

Somuncu Baba, anlatılanları duyduğunda kendisi fark edemese de Hakk'ın bir lütfuyla bütün kapılarda aynı anda bulunduğunu farkeder. Bu hal, cemaatin hayret ve hayranlığını iyice artırır.

Cuma namazı sonrası halk, Somuncu Baba'nın evine akın etmeye başlar. Somuncu Baba ise bu durumdan hayli rahatsız olmuştur. Bursa'dan ayrılma zamanı da böylece gelir. Somuncu Baba'nın şehirden ayrılacağını duyan Molla Fenari doğruca Somuncu Baba'nın yanına giderek:

- Şeyhim! Yıllardır Fatıha Suresinin tefsiri üzerinde çalışıyorum. Fakat anlayamadığım yerler vardı. Bu hutbenizle esrarın perdelerini araladınız, bilmediğim yerlerin izahını yaptınız. Bu lütufa karşılık medresede helalinden kazandığım akçelerimi size hediye temek istiyorum. Kabul buyurursanız bahtiyar olurum, der.

Fakat Somuncu Baba bu teklifi kabul etmez. Ona dualar eder. Somuncu Baba'nın gidişine üzülen Molla Fenârî:

- Hazretim! Lutfedin, gitmeyin. Bizleri mahrum etmeyin, diye ısrarcı olur. Kararını veren Somuncu Baba:
- Sırrımız faş oldu burada hazretim. Artık burada kalmak bize yaraşmaz. Zira bizim meşrebimiz sır olmaktır, diye karşılık verir.

Bir sabah erkenden, Gavas Paşa Medresesi'nden birkaç talebeyi yanına alarak Hicaz yolculuğuna çıkarlar. Somuncu Baba'nın Bursa'yı terk etmekte olduğunu işiten Molla Fenârî, koşarak bir çınarın yanında arkasından yetişir. Gitmeyip Bursa'da kalması için yalvarır, ricada bulunur. Fakat kabul ettiremez. Sonunda, Bursalılara dua etmesini ister. Somuncu Baba, bu çınarın yanında Bursa'ya yönünü dönerek, feyizli, bereketli bir şehir olması ve yeşil olarak kalması için dua eder ve vedalaşarak ayrılırlar. O günden sonra Bursa'da bu çınarın bulunduğu bölgeye "Dua Çınarı" denilir.

Hicaz ve Son Durak: Aksaray

İki yokluk yolcusu Somuncu Baba ve Hacı Bayram Veli, yakınları ve talebeleriyle Bursa'dan ayrılarak önce Şam'a giderler. Burada biraz kaldıktan sonra hac vazifesini yerine getirmek üzere Hicaz'a varırlar. Üç yıl Hicazda kalarak hac farızasını ifâ ederler. Ardından Anadolu'ya dönerler. Bir ara Darende'de kalırlarsa da oradan ayrılarak Aksaray'a gelirler.

Aksaray'a gelen Somuncu Baba küçük bir eve yerleşir. Ervah Kabristanlığında sakin bir yere mescid imar ettirir. O mescidin yanına yumuşak kaya içine bir de çilehane yaptırır. Mescidde hem ibadetini yapar hem de talebe yetiştirmekle meşgul olur. Medresedeki derslerin ve çilehanedeki inzivanın ardından bazen gönlünü âlemin seyriyle neşelendirmek için ırmak boyuna gezintiye çıkar.

Bir akşam vakti, sessizlik içinde sükûnetle süzülüp giden ırmağın kenarını süsleyen tabiatın dinginliğinde sakin adımlarla yürümektedir. Tabiatın sükûneti içinde varlıkları ve yokluğu tefekkür eder. Uzayıp giden tatlı sessizliğini yaşlı bir kadının feryadı bozuverir. Bağırıp çağırarak yanına yaklaşan kadın,

malını kaybedenin telaşı içindedir. Sonra kaybının çokluğu nispetinde dağlanmış dili nefes nefese yardım çağrısına durur:

- Hacem, kurbanım! Benim bir ineğim vardı. Sabah herkes gibi sürüye kattım. Vakit bu vakit oldu. Herkesin ineği geldiği halde benim inek dönmedi. Sağa sola koştum, aradım, bulamadım. Ne yapacağımı bilemedim, diyerek yardım ister.

Somuncu Baba:

- Bacım! Telaş etme. Sen burada nefeslen biraz. Bir dem de ben arayım. Bulursam getiririm, diye karşılık verir ve doğruca ırmak boyunca yürür gider.

Belirli bir yöne kararlı bir şekilde yapılan bu gidişe anlam veremeyen kadın, ağaçların ardına siperlenerek Somuncu Baba'yı takip eder. Somuncu Baba ırmağın üst başındaki tepeyi dönünce açık bir alanda ineği bulur. Kendi kendine konuşur gibi ineğe söylenir:

- Be mübarek hayvan! Bütün hayvanat evine döndü de sen neden dönmedin? Yaşlı sahibini neden yordun?

İnek boynunu büküp, otlamayı bırakarak yanına doğru gelir. Somuncu Baba'nın cüppesinin eteğini yalayınca Somuncu Baba ineğin ne demek istediğini anlar:

- Demek bu gün yavruna süt verecek kadar doyuramadın karnını ve buraya otlamaya geldin ha! der.

Bu konuşmaya ihtiyar kadın şahit olmuştur. Şaşkın bir halde seyrettiği Somuncu Baba'ya şöyle der:

- Hacem! Bu ne hal? Hayvanı elinle koymuş gibi bulman bir yana onun dilinden anlar gibi konuşuyorsun! Bu ne hal?

Somuncu Baba, şaşkın kadına şöyle karşılık verir:

- A bacım! Hepimiz topraktan, toprak Hakk'tan bir parça değil mi? Sen Hakk ile bir olunca cümle mahlûkat sende dil olur. Gönül dili konuşunca beden diline susmak düşer. Bu hâlde akıl ermez. Bu hâlin bilgisi ne kitaptadır ne ilimde. Hakk ile

dost olan her gönül O'nun merhamet denizinde bir pınardır. O nedenle bir Hakk erine, yırtıcı aslan dost olur. Bulmaya gelince! Sen ararken dünyada gezersin, ben ararken dünyadan geçerim. Sen yitiğini ararsın ben hiçliğimi ararım.

Hadisenin duyulmasından sonra Somuncu Baba'nın sırrı anlaşılmaya başlar.

Somuncu Baba ömrü boyunca bilinmek, tanınmak gayretini terk edip, topraktan gelecek nimetleri bile dünyanın tuzakları olarak görür. Bütün gayretiyle fena mülkünden sıyrılıp varlığını hiçe satmış ve mana ile yaşayan bir ruh kesilir. Bütün vakitlerini rabbini tefekküre ayırır. Dünyaya ve onun ehline iltifat etmez. İtibar ettikleri ancak sırta eren velilerdir.

Dünya ile ilişkisi, dergâhta taliplere verdiği dersler, çocukları Yusuf Hakiki ve Halil Taybi'nin terbiyesi, bir de hem kendisi hem de muhtaçlar için ekip diktiği bir miktar tarladır. Bir gün talebelerinden birine bir miktar tohum verip şöyle der:

- Eren'im! Bu tohumun yarısını benim için, kalan yarısını da kendin için ek.

Talebe şeyhinin sözüne edep ile şöyle karşılık verir:

- Bahtiyar olurum şeyhim. Memnuniyetle!

Derviş, tohumu alarak tarlanın bir yarısını Somuncu Baba için diğer yarısını da kendisi için eker. Aradan bir müddet geçip ekinlerin yetişme zamanı yaklaşınca derviş sık sık tarlaya giderek ekinleri kontrol eder. Baharla çimlenen ekin, mevsim yaza dönünce başaşa durmuştur. Fakat hasat zamanı tarlaya gittiğinde görür ki, kendisi için ektiği taraf gayet verimli iken Somuncu Baba için ektiği taraf kavrulmuş, hiç mahsul vermemiştir.

Bir gün Somuncu Baba da tarlanın başına varır. Şeyhini gören dervişin hali gariptir. Mahcup bir şekilde boyun bükür. Somuncu Baba dervişine:

- Bu tarlanın hangi tarafı bizimdir, diye sorunca derviş,

verimsiz tarafa “Bu sizindir.” demeye utandığından kendisi için ektiği ve bol mahsul veren tarafı göstererek:

- Bu taraf sizindir efendim, der.

Somuncu Baba tarladaki ürüne dalan bakışlarını göklere çevirerek:

- Bunca zaman hep ahiret için çalıştığımızdan dünya bize gülmez idi. Acaba hangi günahımız sebebiyle dünya bize gülmeye başladı, der ve üzüntüden gözleri dolar.

Derviş, iyi niyetle söylemiş olduğu bir yalan nedeniyle şeyhinin üzüldüğünü görünce pişmanlıkla af diler ve gerçeği söyler. Somuncu Baba hakikati duyunca çok rahatlar. Adeta dünya yükü üzerinden kalkar. Derin bir oh çeker. Sonra dervişine şunları söyler:

- A dervişim! Az daha bizi varlık derdiyle dara düşürüp yakacaktın. Oysa bizim meşrebimiz İbrahim (a.s) meşrebidir. Biz batıp gidenleri sevmeyiz. Dünya sevgisi gönle dolunca âşık yolda kalır. Aşk ülkesinin padişahı İbrahim Edhem, çölde giderken şeytan yolunu keser. “Ben hangi dünyalığa meyil verdim de şeytan bana musallat oldu?” derken cebinde bir gümüş akçe olduğunu fark eder. Hemen cebindeki çıkarıp atar. Şeytan birden kaybolur ve İbrahim Edhem yoluna devam eder.

Nasihatleri ve Vefatı

Dünya ile hemhal öylece vakit geçip giderken, artık zaman hızla tükenir. Ömür yaprakları dalından bir bir düşer. Dünya semasından parlak bir yıldızın da kayıp gideceği gün yaklaşır gelir. Somuncu Baba; Şücaaddini Karamanî, Muzafferüddin Laredevî, Muslihiddin, Arifi Billah Ömer, Ak Bedreddin, Pertevi Sultan, Kemaleddin ve önünde diz kıran diğer taliplerini toplar. Onlara şöyle nasihat eder:

- Taliplerim! Gönül evini temiz tutun. Allah'ın ikramı çoktur, ümitvar olun. O, kullarını tenhalarda ve gecelerde arar. Bizden sonra yerimiz boş kalmaz. İbadeti Allah için içten gelerek yapın. Ücret umarak gündelikçi olmayın. Sohbeta devam edin. Allah için yaklaşın, kış gibi soğuk olmayın. Gizli ve aşikâr yerlerde Allah'tan korkun. Az yeyin, az konuşun, az uyuyun. Açlıktan ölmeniz bile şüpheli şeyleri yemeyin. Avamın arasına az karışın. Sır olun. İnsanların elindekilerden ümidinizi kesin. Yerilen sıfatlardan uzak durup kendinizi güzel sıfatlarla donatın. Ayrı bir görüşle kendinizi cemaatten ayrı bırakmayın. Yarenler! Söz uzar, zaman geçer. Hakk çağrısı minarelerden yankılanınca bu çağrıya kayıtsız olmayın.

İhtiyarlıktan çok, ötelerin arzusu çeker çileli bedenini. Her

gün biraz daha uzayan ömrü, biraz daha götürür onu bu deni dünyadan. Sonbaharın serini yeryüzüne dolarken, artık zayıflayan vücudu yıllara yenik düşmüştür. Somuncu Baba bütün halsizliğine ve hastalığına rağmen, gözlerine bakanlar onun gözlerinde ölümün soğukluğunu göreceğini sanadursun, o bu dünyadan sanki daha önce geçip gitmiş gibi dünyanın bütün gözlerini kör etmiş, ahiret penceresinden baharın çiçeklerini seyretmeye hazırlanmıştır.

Birkaç gün öncesinde haber gönderilen Hacı Bayram-ı Veli Ankara'dan gelir. Şeyhini sekerat-ı mevt halinde görünce acıyla gözlerinden yaş döker. Şeyhi mescidin kapısının üç beş adım önünde yere serdikleri bir keçenin üzerinde yatmaktadır. Hacı Bayram'ı karşısında gören Somuncu Baba'nın yüzünde solgun bir tebessüm belirir. Güçlkle açabildiği gözleriyle işaret eder. Hacı Bayram, şeyhinin yanına eğilir. Derin bir nefesle başladığı kelimeleri tek nefeste tamamlayamayan Somuncu Baba, hırıltılı bir sesle kesik kesik konuşmaya başlar:

- Bayram'ım! Dar-ı bekadan "Gel!" denildi. Ten gözü kapanıp sevgiliye kavuşunca cenazemi sen yıka ve namazımı kıldır. Cenazemi buraya defnedin. Şükür ki eyvahsız hayatımız, Hızır'ın (a.s.) işaret ettiği, cismimizin toprağının alındığı Ervahta son buluyor. Erenlere nasihat et. Ölümümüze üzü- lüp yas tutmasınlar. Sen de bilirsin ki ölen bedendir, âşıklar ölmez.

Hacı Bayram, sessizce ağlarken Somuncu Baba, kelime-i şehadet getirir. Allah ve resulünün adı dudaklarından dökülen son kelimelerdir...

Dervişlerin gözyaşları toprağı islatadursun, aşkın sırrı ses- sizce yükselir miraca. Bulutlar yol verir sırra. Vuslat mevsimin- de kavuşur semaya. Derken yağmur yağar tane tane Ervahın ortasına. Her damlası gönülleri eritir. Ruhlara mana hakikatleri fısıldar yağmur. Çok azı duyar çoğu duyamaz yağmurun şiiirini. Baş vermedikçe sır vermeyenler paylaşamaz mahşerin sözlerini. Sadece dinler nasibi olanlar. Çok azdır onlar. Çok az...

KABRİ

Somuncu Baba, neredeyse tüm kaynakların ittifak ettikleri tarih olan 1412 yılında Aksaray'da vefat etmiştir. Bazı kaynaklar vefat tarihinin ay ve gününü 20 Eylül olarak vererek detaylandırmıştır. Kabri de Aksaray'da bulunmaktadır.

Tabakat kitaplarının en erken tarihli olan Molla Câmi'nin Nefehât adlı eseri, Taşköprüzâde'nin Eş- Şakâik'un Nu'mâniyye adlı eseri, Mecdî Efendi'nin Tercümesi, Kâtip Çelebi'nin Süllem'ül Vusûl illa Tabakât'il- Fuhul adlı eserleri ve son dönem tabakat kitaplarından Hüseyin Vassâf'ın Sefine-i Evliyâ, Abdurrahman El-Askarî'nin Mir'atül Işk adlı eseri ile muasır araştırmacılar Somuncu Baba'nın hacdan döndükten sonra ömrünün sonuna kadar Aksaray'da kaldığını ve Aksaray'da vefat ederek yine buraya defnolanduğunu söylemektedir. Bu eserlerin yanında Âli, Küh'ül-Ahbâr adlı eserinde, Somuncu Baba'nın Bursa'dan Aksaray'a gittiğini ifade etmektedir. Bursalı İsmail Hakkı da Silsile-i Tarîk-i Celvetî adlı eserinde Somuncu Baba'nın Aksaray'da ihtifâ ettiğini yazmaktadır. Osmanlı arşiv belgelerinden de Hz. Pîr'in Aksaray'da medfûn olduğu

anlaşılmaktadır.

Dolayısıyla istisnasız bütün tabakat ve tarih kitapları ve Osmanlı arşiv belgeleri Somuncu Baba'nın Aksaray'da medfun olduğu konusunda hemfikirdir. Somuncu Baba'nın büyük oğlu Yusuf Hakiki de Aksaray'da kalırken, küçük oğlu Halil Taybî, Abdurrahman-î Erzincanî hazretlerinin kızı Dürriye Banu ile evliliği vesilesiyle Darende'ye gidip oraya yerleşmiş ve orada vefat etmiştir.

Kitaplar ve belgeler Allah dostlarının doğdukları ya da medfun oldukları yerleri tespit etse de onların gerçek mekânları sevenlerinin gönülleridir.

Temenni ve duamız odur ki Mevla, onların sevgisini gönlümüze, bizim sevgimizi de onların gönlüne nakşetsin...

Şiirleri

Allah dostları duygu ve düşüncelerindeki coşkunluğu kimi zaman sema, kimi zaman cezbe hali, kimi zaman da şiirlerle açığa vurmuştur. Pîr-i Türkistan Ahmet Yesevi, Hz. Mevlana, aşkın dervişi Yunus Emre ve erenler, ilahi aşk ve cezbelerini şiirleriyle gösterirler. Yunus Emre ile en üst noktaya taşınan şiir geleneği Somuncu Baba, Hacı Bayram-ı Veli ve diğer pek çok Allah dostuyla devam eder.

Somuncu Baba'nın günümüze ulaşan ve bilinen iki şiiri vardır. Bunlardan ilki "Biz Ol Uşşak-ı Serbazız", diğeri de "Senden Dolu İki Cihan" adlı şiirleridir. Hz. Pîr'in dünya ile ilişkisi, hayata ve ölüme bakışı bu iki şiirinde açıkça görülmektedir.

Biz Ol Uşşak-ı Serbazız

Biz ol uşşak-ı serbazız
Akıl rüşd bize yar olmaz
Mey-i aşk ile sermestiz
Bize hergiz humar olmaz

Diriyiz daim, ölmeyiz
Karanularda kalmayız
Çürüyüp toprak olmayız
Bize leyl ü nehar olmaz

Bizim illerde ay ü gün
Sebat üzre durur daim
Televvün erişip ona
Gehi bedr ü hilal olmaz

Bizim gülşendeki güller
Dururlar taze solmazlar
Hazan olup dökülmezler
Zemistan ü bahar olmaz

Şarab-ı aşkı çün içtik
Feragat mülküne göçtük
Yanıp aşkınla tutuştuk
Bize tahrik ü tar olmaz

Ereliden şems nuruna
Vücudum zerreden katre
Ne katre ayn-i bahar oldu
Ona kar'ü kenar olmaz

Bırak ey Hamida varı
Görem dersen sen ol yarı
Göricek ol tecellayı
Ondan özge kemal olmaz

Senden Dolu İki Cihan

Senden dolu iki cihan
Oldum zuhurundan nihan
Ger bulayım seni ayan
Ya Rab n'ola halüm benüm

Dilde kanaat olmaya
Züht ile taat olmaya
Senden hidayet olmaya
Ya Rab n'ola halüm benüm

Şol gün ki mizan kurula
Hak kapusunda durula
Halayık oda sürüle
Ya Rab n'ola halüm benüm

Ağlarım işte zar ile
Kaldum diriğ ağyar ile
Bilişmedim sen yar ile
Ya Rab n'ola halüm benüm

Hamidi'nin gözü yaşı
Doldurur dağ ile taşı
Bilmem n'idem garip başı
Ya Rab n'ola halüm benüm.

ESERLERİ

ESERLERİ

Somuncu Baba bu dünyadan ayrıldığında ardında kalan yalnız bir küçük fırın ve adını taşıyan câmiler değildi. Onun yolundan gidenler onun mirası olan virdini bazı ilavelerle aynen tatbik ettiler. Sabah namazlarından sonra bu evrâd onlar tarafından okunmaya devam etti. İşte bu zikirlerin toplandığı “Zikir Risalesi” adlı bir eseri vardır. Bunun yanında Hüseyin Vassaf ve Bursalı M.Tahir tasavvuf lisanıyla yazılmış “Şerh-i Hadis-i Erbain” isimli bir eseri bulunduğunu yazarlar. Süleymaniye Kütüphanesi’nin Şehid Ali Paşa bölümünde 540 numarayla kayıtlı kitabın içindeki “Hadis-i Erbain” isimli dördüncü müstakil eserin Hamid b. Musa’ya ait olduğu katalogda yazılıdır. “Silah’ul Mürîdîn” adlı eseri de yine zikirlerle ilgili küçük bir risaledir. Somuncu Baba’nın Kaşif’ul- Estâr An Vech’il-Esrâr adlı dördüncü bir eserinden bahsedilse de bahsi geçen bu eser Zikir Risalesi adlı eseridir.

Somuncu Baba’nın her ne kadar birkaç risalesi olsa da zahiri ve batını ilimlerdeki derin bilgisine rağmen çok az eser vermiştir. Bu durum hazretin takip ettiği meşrep ile

alakalıdır. Nitekim Somuncu Baba'nın talebesi ve halifesi olan Hacı Bayram-ı Veli de müderris olmasına rağmen bir eser yazmamıştır. Talebelerinden Yazıcıoğlu, "Muhammediye" adlı eserini tamamlayıp şeyhine takdim ettiğinde Hacı Bayram-ı Veli şöyle demiştir: "Mehmedim! Bununla uğraşacağına bir gönle girip onun terbiyesiyle meşgul olsaydın daha iyi olmaz mıydı?" Bu tavır onların en büyük eser olarak insanı yetiştirmek fikrinde olduklarını göstermektedir.

Çalışmada bahsi geçen hadisler, herhangi bir açıklama eklenmeden, şerh yapılmadan ve izahta bulunmadan, eklentisiz ve eksiltmeksizin olduğu gibi verildi. Hadislerden ve Somuncu Baba'nın küçük izahlarından çıkarılabilecek derin manalar okuyucuya bırakıldı. İlk olarak hadisin Arapça metni, sonra Türkçe anlamı ve nihayet "Bu hadisten çıkarılacak hisse şudur:" girişiy-le Somuncu Baba'nın hadise yaptığı izaha yer verildi. Somuncu Baba'nın "hisse" başlığıyla yaptığı açıklamalarında da ana metinde ve kullanılan kelimelerde herhangi bir güncelleme ve sadeleştirme yapılmadı. Her kelimenin kendine, dönemine ve o kelimeyi veya cümleyi okuyana ait farklı manalar olabileceği düşüncesiyle metin ilk haliyle bırakıldı.

• **ŞERH-İ HADİS-İ ERBA'İN** •

ŞERH-İ HADİS-İ ERBA'İN

Şeyh Hamid-i Veli Somuncu Baba'nın en çok bilinen eseri, "Şerh-i Hadis-i Erba'în" adlı kırk hadisi derlediği küçük bir risalesidir. Kırk hadis derleme ve bunları şerh etme geleneği peygamberimizin müjdesine ermek için büyük İslam âlimleri arasında oldukça yaygındır. Peygamber efendimiz:

"Ümmetim için, kim benim sünnetimden kırk hadisi hıfz ederse, kıyamet günü onu şefaatime dâhil kılalım." Bir başka hadisinde de: "Benim sözümü dinleyip, öğrenen ve öğrendiklerini aynen başkalarına tebliğ edenlerin, anlatanların, Allah yüzlerini ağartsın." buyurmaktadır.

Somuncu Baba da bu müjdelere nail olabilmek umuduyla kırk hadis derlemiş ve bu hadisleri kısa kısa açıklamıştır. Hazreti Pir, bu hadisleri derlemedeki amacını risalenin mukaddime kısmında şöyle açıklamaktadır:

"Nebi (s.a.v.), sahabelerine kendisinin tebliğ ettiği ayetleri ve dine ait hakikatleri, kendilerinden sonra gelenlere anlatmalarını için tavsiyelerde bulunmuştur. Nitekim "Bir ayet ve hadis

de olsa benden duyduklarınızı tebliğ ediniz.” Ve “Allah, benden bir sözü duyan, onu ezberleyip olduğu gibi başkalarına tebliğ eden kimsenin yüzünü ağartsın.” gibi hadisler sünnetinin ihyası ve i'lây-ı kelimetullah'ın icrâsı için söylenmiş sözlerdir. Bu fakir ve günahkâr Hâmid bin Musa El Kayserî'ye de bir kısım salih kimseler ve dostlarından bazıları Hz. Peygamberin bu emrine imtisal için kırk hadisi toplamasını tavsiye etmişlerdir. Ben de bu duaya mazhar olabilmek için bu isteklere uyararak böyle bir risale hazırladım.

Bu risalede yer alan hadislerden on altı tanesi hem Buhari'de hem de Müslim'de yer almaktadır. Sadece Buhari'den nakledilen beş, sadece Müslim'den nakledilen on beş hadis yer almaktadır. Her iki muhaddisten rivayet edilen hadis sayısı toplamda otuz ikidir. Bu da Hz. Pirin derlediği hadislerin sıhhat derecesini göstermektedir. Geriye kalan sekiz hadisin dördü Süneniü Erbaa'da yer alırken, dördü Kütüb-ü Sitte dışındaki eserlerde bulunmaktadır.

HADİSLER

1. Hadis:

عَنْ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ أَبِي حَفْصِ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: إِنَّمَا الْأَعْمَالُ بِالنِّيَّاتِ وَإِنَّمَا لِكُلِّ امْرِئٍ مَا نَوَى فَمَنْ كَانَتْ هِجْرَتُهُ إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ، فَهِيَ هِجْرَتُهُ إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ، وَمَنْ كَانَتْ هِجْرَتُهُ لِدُنْيَا يُصِيبُهَا أَوْ امْرَأَةٍ يَنْكِحُهَا فَهِيَ هِجْرَتُهُ إِلَى مَا هَاجَرَ إِلَيْهِ.

Rasulullah (sav) dedi ki: **Ameller niyetlere göredir. Herkese niyet ettiği şey vardır. Öyleyse kimin hicreti Allah'a ve Râsûl'üne ise onun hicreti Allah ve Râsûl'ünedir. Kimin hicreti de elde edeceği bir dünyalığa veya nikâhlanacağı bir kadına ise onun hicreti de o hicret ettiği şeydir.**

Bu hadisten çıkarılacak hisse şudur: Tüm dini ve dünyevi işlerde niyetini halis tutan kimse her iki dünyanın mutluluğunu kazanır.

2. Hadis:

وعن مُعَاذِ بْنِ جَبَلٍ، قَالَ: كُنْتُ رَدَفَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى حِمَارٍ فَقَالَ: يَا مُعَاذُ أَتَدْرِي مَا حَقُّ اللَّهِ عَلَى الْعِبَادِ، وَمَا حَقُّ الْعِبَادِ عَلَى اللَّهِ؟ قُلْتُ: اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ. قَالَ: فَإِنَّ حَقَّ اللَّهِ عَلَى الْعِبَادِ أَنْ يُعْبُدُوهُ وَلَا يُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا، وَحَقُّ الْعِبَادِ عَلَى اللَّهِ أَنْ لَا يُعَذِّبَ مَنْ لَا يُشْرِكُ بِهِ شَيْئًا فَقُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ أَفَلَا أَبَشَّرُ النَّاسَ؟ قَالَ: لَا تَبَشِّرُهُمْ فَيَتَكَلَّبُوا.

Muaz b. Cebel (r.a.) diyor ki: *“Rasulullah’ın (s.a.v.) bindiği merkebin terkisinde bulunuyordum. Bana dedi ki: “Ey Muaz! Allah’ın kulları üzerindeki ve kulların da Allah üzerindeki hakkı nedir, biliyor musun?” Dedim ki: “Allah ve Rasulü daha iyi bilir.” Buyurdular ki: “Allah’ın kulları üzerindeki hakkı, yalnız O’na ibadet etmeleri ve O’na hiçbir şeyi ortak koşmamalarıdır. Kulların, Allah üzerindeki hakkı ise, kendisine hiçbir şeyi ortak koşmayan kullarına azab etmemesidir.” Dedim ki: “Ey Allah’ın Rasulü! Bunu herkese müjdeleyeyim mi?” Buyurdular ki: “Hayır, müjdeleme! Sonra buna güvenirler. (Salih amelleri terk ederler).”*

Bu hadisten çıkarılacak hisse şudur; Allah’a kulluk eden bir kimsenin kulluğunun gereği O’nun bütün emirlerine uyması tüm yasaklıklarından uzak durması ve gizli açık bütün şirk çeşitlerinden uzak durmasıdır. Ki bunları yaptığında kalbi tam imana ulaşsın ve sapıklık ve azgınlıktan uzaklaşsın.

3. Hadis:

مَنْ أَحَبَّ اللَّهَ، وَأَبْغَضَ اللَّهَ، وَأَعْطَى اللَّهَ، وَمَنَعَ اللَّهَ، فَقَدْ اسْتَكْمَلَ الْإِيمَانَ.

Rasulullah (sav) dedi ki: *Kim Allah için sever, Allah için buğzeder; Allah için verir, Allah için engeller ise şüphesiz imanın kemal noktasına erişmiş olur.* (Ebu Dâvud)

Bu hadisten çıkarılacak hisse şudur: her halükârda nefsin istek ve hazları karşısında Allah’ın haklarını tercih etmek imanın kemâle ermesinin göstergesidir.

4. Hadis:

الْمُسْلِمُ مَنْ سَلِمَ الْمُسْلِمُونَ مِنْ لِسَانِهِ وَيَدِهِ، وَالْمُؤْمِنُ مَنْ أَمِنَهُ النَّاسُ عَلَى دِمَائِهِمْ وَأَمْوَالِهِمْ،
وَالْمُجَاهِدُ مَنْ جَاهَدَ نَفْسَهُ فِي طَاعَةِ اللَّهِ تَعَالَى، وَالْمُهَاجِرُ مَنْ هَاجَرَ الْخَطِيَا وَالذُّنُوبَ.

Rasulullah (sav) dedi ki: **Müslüman diğer müslümanların tamamının dilinden ve elinden güvende olduğu kimsedir. Mümin, insanların canları ve malları konusunda kendinden güvende olduğu kimsedir. Nitekim gerçek mümin hiç kimseye hıyanet etmez bilakis onların mallarını kendi malı ve canlarını kendi canı gibi korur. Mücahit, Allah Tealaya itaat yolunda nefsi ile mücahede eden kimsedir. Muhacir ise büyük küçük her türlü gühah ve hatadan uzak duran kimsedir.**

Bu hadisten çıkarılacak hisse şudur: Rasulullah (sav) "Allah katında gerçek din islamdır." "Barış ve esenlik yurduna girin. Kim oraya girerse güvende olur." ayetlerinde işaret edilen gerçek islama işaret etmektedir. Müslüman ancak emin sıfatı ile bezendiği zaman oraya girer ve tüm müslümanlar artık ondan gelebilecek her türlü kötülükten güvende olurlar. Ey kardeşim sana anlattığım işte bu gerçek iman gerçek cihad ve gerçek hicreti bir düşün ve zikredilen hasletler ile bezenmeye gayret göster.

5. Hadis:

آيَةُ الْمُنَافِقِ ثَلَاثٌ إِذَا حَدَّثَ كَذِبًا وَإِذَا وَعَدَ أَخْلَفَ وَإِذَا اتَّخَمِنَ خَانَ.

Rasulullah (sav) dedi ki: **Münafıklığın belirtisi üçtür; Konuştuğunda yalan söyler, söz verdiğinde verdiği sözün aksine davranır ve kendisine güvenilerek emanette bulunulur da o emanete hıyanet eder.**

Bu hadisten çıkarılacak hisse şudur: Kulun "belâ" cevabı vererek Allah Teala ile yaptığı sözleşmeye olan sadakatının belirtisi, vaadlerine uygun olarak sözlerine sadık olması, güven gerektiren tüm hallerinde güvenilir olmasıdır. Kim Allah ile yaptığı anlaşmayı bozarsa ve bu üç halen birine düşerse o kimse münafıktır. Böyle bir hale düşmekten sakın. Yani ey

kardeş yaptığın anlaşmaya muhalefet edip bu üç halden birine düşmekten nefsini koru!

6. Hadis:

إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى لَا يَتَامُ وَلَا يَنْبَغِي لَهُ أَنْ يَتَامَ يَخْفِضُ الْقِسْطَ وَيَرْفَعُهُ يَرْفَعُ إِلَيْهِ عَمَلُ اللَّيْلِ قَبْلَ عَمَلِ النَّهَارِ وَعَمَلُ النَّهَارِ قَبْلَ عَمَلِ اللَّيْلِ حِجَابُهُ النَّوْرُ لَوْ كَشَفَهُ لَأُخْرِقَتْ سَبَاحَاتُ وَجْهِهِ مَا إِتَهَى إِلَيْهِ بَصَرُهُ مِنْ خَلْقِهِ.

Ebu Musa (r.a) anlatıyor: *“Resülullah (s.a.v) aramızda ayağa kalkıp şu beş cümleyi söyledi: Allah Teâlâ Hazretleri uyumaz, zaten O’na uyku da yakışmaz. Kıstı (tartıyı, rızkı) indirir ve kaldırır. Gece yapılan amel, gündüz yapılandan önce; gündüz yapılan amel de geceleyn yapılan amelden önce Allah’a yükseltilir. O’nun hicâbı nurdur. Eğer o perdeyi açacak olsa, vechinin sübhâtı, basarının ihâta ettiği bütün mahlûkatını yakardı.”*

Bu hadisten çıkarılacak hisse şudur: Allah Teâlâ’nın belirllediği ahlak ilkelerini benimsemeye işaret vardır. Sanki Rasulullah hal dili ile mümine şöyle demektedir; gaflet uykusuna karşı uyanık ol, hesaba çekilmeden önce kendini hesaba çek. Bütün ömrün boyunca sana verilmiş fırsatları Allaha itaat ederek değerlendir ki Allah beşer oluşundan dolayı maruz kaldığın bütün karanlıkları senden kaldırsın, seni yüceliğinin nuru ile süslesin.

7. Hadis:

مَا مِنْ نَبِيٍّ بَعَثَهُ اللَّهُ فِي قَبْلِي مِنْ أُمَّتِهِ كَانَ لَهُ حَوَارِيُونَ وَأَصْحَابٌ يَأْخُذُونَ بِسُنَّتِهِ وَيَسْتَدُونَ بِأَمْرِهِ ثُمَّ إِنَّهَا تَخْلَفُ مِنْ بَعْدِهِمْ خَلْفٌ يَقُولُونَ مَا لَا يَفْعَلُونَ وَيَفْعَلُونَ مَا لَا يُؤْمَرُونَ فَمَنْ جَاهَدَهُمْ بِيَدِهِ فَهُوَ مُؤْمِنٌ وَمَنْ جَاهَدَهُمْ بِلِسَانِهِ فَهُوَ مُؤْمِنٌ وَمَنْ جَاهَدَهُمْ بِقَلْبِهِ فَهُوَ مُؤْمِنٌ.

Rasulullah (sav) dedi ki: *Allah’ın benden önce kendi ümmetine göndermiş olduğu hiçbir nebi yoktur ki o nebının sünnetine uyan, onun yolundan giden ve emirlerini yerine getiren havarileri ve arkadaşları olmasın. Daha sonra bu neslin ardından başka bir nesil gelir de onlar yapmadıkları şeyleri*

konuşurlar ve kendilerine emredilmeyen şeyleri yaparlar. Her kim bunlarla dili ile mücadele ederse o mü'mindir ve her kim onlara karşı kalbi ile cihad ederse o mü'mindir.

Bu hadisten çıkarılacak hisse şudur: Samimiyet makamına ulaşmanın yolunun ancak söz, fiil ve hal olarak sünnete uygun hareket etmekten geçtiğine işaret etmesidir. Kimin içinde taşıdığı hali iddia ettiği davasını yalanlıyorsa o kimse gizli şirk içindedir. Allah bizleri böyle bir duruma düşmekten korusun.

8. Hadis:

مَنْ تَمَسَّكَ بِسُنَّتِي عِنْدَ فَسَادِ أُمَّتِي فَلَهُ أَجْرٌ مِائَةٌ شَهِيدٍ.

Rasulullah (sav) dedi ki: ***Kim, ümmetimin fesada uğradığı (bozulduğu) bir zamanda benim sünnetime sarılırsa, ona yüz şehit sevabı vardır.***

Bu hadisten çıkarılacak hisse şudur: Aleyhissalatu vesse-lam ümmetinin içindeki vasilere ahir zamanda fitnelerin ortaya çıkacağı dönemde tüm işlerinde sünnete sarılarak nefsi emmare ile mücadele etmelerini tavsiye etmektedir. Nitekim kim en büyük düşman ile savaşırsa Allah katında alacağı ecir bakımından en büyük şehit odur.

9. Hadis:

إِنَّ اللَّهَ لَا يَقْبِضُ الْعِلْمَ انْتِزَاعاً يَنْتَزِعُهُ مِنَ الْعِبَادِ، وَلَكِنْ يَقْبِضُ الْعِلْمَ بِقَبْضِ الْعُلَمَاءِ الَّذِينَ يَعْمَلُونَ بِعِلْمِهِمْ وَيُنْتَفِعُ النَّاسُ بِعِلْمِهِمْ، حَتَّى إِذَا لَمْ يَبْقِ عَالِمًا، اتَّخَذُوا النَّاسَ رُؤُوسًا جَهْلًا.

Rasulullah (sav) dedi ki: ***Şüphesiz ki Allah kullar arasından ilmi bir çırpıda çekip almaz ancak ilmi ile amel eden ve insanların da ilminde yararlandığı alimleri ortadan kaldırır nihayet alim kalmaz.***

Bu hadisten çıkarılacak) hisse şudur: ilmin ve Kur'an'ın ahir zamanda insanlar arasından kaldırılması Kur'an lafızlarının ve dini ilimlerin metinlerinin unutulması ile olmayacaktır. Aksine Ömer'in (r.a) dediği gibi zaman bozularak ilerledikçe dedikodu

artacaktır. Dedikodunun artması ve ilmin gereği gibi amelin terk edilmesi açısından büyük bir tehlike ortaya çıkacaktır. Allah'ı bilen ve söz davranış ve halleri sünnete uygun olan ve ilimde derinleşmiş alimlerin ortadan kalkması yoluyla ilim yok olması söz konusu olacaktır. Nitekim Allah teala onlar hakkında "niçin yapmadığınız şeyleri söylüyorsunuz demiştir" böylece onlar cahil durumuna düşmüşlerdir.

10. Hadis:

الطُّهُورُ مِنَ الْمَاءِ وَالتُّرَابِ شَطْرُ الْإِيمَانِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ تَمْلَأُ الْمِيزَانَ وَسِيحَانُ اللَّهِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ تَمْلَأَنِ أَوْ تَمْلَأُ مَا بَيْنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ وَالصَّلَاةُ نُورٌ وَالصَّدَقَةُ بُرْهَانٌ وَالصَّبْرُ حَيَاءٌ وَالْقُرْآنُ حُجَّةٌ لَكَ أَوْ عَلَيْكَ كُلُّ النَّاسِ يَغْدُو فِتْيَاعٌ نَفْسَهُ فَأَعْتِقْهَا أَوْ مَوْبِقْهَا.

Rasulullah (sav) dedi ki: ***Su ve toprağın temizleyici olanı imanın yarısıdır ve elhamdülillah teraziyi doldurur ve sübhannallahi velhamdülillahi cümleleri yer ve gök arasını doldurur. Namaz nurdur. Sadaka apaçık delildir. Sabır ziyadır. Kur'an, lehine yada aleyhine delildir. Tüm insanlar güne başlar ve erkenden dışarı çıkarlar. Kimi nefsinin pazara çıkarır, kimisi nefsinin azad eder, kimisi de kurtaramaz.***

Bu hadisten çıkarılacak hisse şudur: Aleyhissalatu vessalam iman yoluna süluk edeni iman iddiasının ancak kötülüklerden arınma ve güzellikler ile donanma ile gerçekleşeceğini açıklamaktadır. Aleyhissalatu vessalam'ın "Temizlik imanın yarısıdır." sözü kötülüklerden arınma makamına işaret ederken, hadisin geri kalan kısmı güzelliklerle bezenme makamına işaret etmektedir. Kim kalp evini ve bedenini doğal kirlerden ve kötü davranışlardan temiz tutar ve orada hamdetmek, tesbih etmek gibi ruhani gıdalardan oluşan sofralar hazırlarsa, Allah'ın sapa-sağlam ipine sarılarak namaz ve sabır kandillerini aydınlatırsa Allah onun hasenat kefesini doldurur ve shehevani arzuların köleliğinden azad eder. Kim beyyinesini ortaya koymaz ise davası doğru olmaz kaybedenlerden olur helak olur.

11. Hadis:

أَلَا أُخْبِرُكُمْ بِمَا يَمْنَحُو اللَّهُ بِهِ الْخَطَايَا، وَيَرْفَعُ بِهِ الدَّرَجَاتِ إِسْبَاطُ الْوُضُوءِ عَلَى الْمَكَارِهِ، وَكَثْرَةُ الْخَطِيئَةِ وَإِنْتَظَارُ الصَّلَاةِ بَعْدَ صَلَاةٍ فِي الْمَسَاجِدِ، فَذَلِكُمْ الرِّبَاطُ.

Rasulullah (s.a.v) dedi ki: *Size yaptığınızda Allah'ın, hataları yok edeceği ve derecelerini yükselteceği daranişi haber vereyim mi? Tüm sıkıntı ve zorluklara rağmen abdesti tam almak meşid yolunda çok adım atmak, meşidde bir namazı kıldıktan sonra diğer namazı beklemek, işte bu ribattır, işte bu ribattır.*

Bu hadisten çıkadılacak hisse şudur: Aleyhissalatu vesselam islam yoluna süluk eden kişiyi ruhi ve kalbi yüce makamlara yükselme konusunda dikkat çekmiştir. Ki bunlar tam zahiri ve batını temizlikle iltibatı olan amellerdir. Aleyhissalatu vesselam sanki muhibbin batınına işaret etmiş ve demiştin ki nefesine ağır gelmesine rağmen bütün zorluklara katlanarak evini tüm zahiri kirlere karşı şeri temizlik ile kalbini de tüm bağlantıları ile mane kirlerden kalbini temizle, ihlas ile namazlarına devam et. Kulluk yolunu geniş tut ve murakabe et ki Allah Teala'nın kendileri hakkında "Siz ey imana ermiş olanlar! Zorluklara sabırla katlanın ve birbirinizle sabırda yarışın. (Doğru olanı yapmaya) her zaman hazır olun ve Allah'a karşı sorumluluuk bilinci duyun ki mutluluğa erebilesiniz!"(Maide 200) dediklerinden ol.

12. Hadis:

سِعَةُ يُظْلَمُ اللَّهُ فِي ظِلِّهِ يَوْمَ لَا ظِلَّ إِلَّا ظِلُّهُ إِمَامٌ عَادِلٌ وَشَابٌ نَشَأَ فِي عِبَادَةِ اللَّهِ وَرَجُلٌ قَلْبُهُ مُتَعَلِّقٌ بِالْمَسَاجِدِ وَرَجُلَانِ تَحَابَّا فِي اللَّهِ اجْتَمَعَا عَلَيْهِ وَتَفَرَّقَا عَلَيْهِ وَرَجُلٌ ذَكَرَ اللَّهُ خَالِيًا فَفَاصَتْ عَيْنَاهُ وَرَجُلٌ دَعَتْهُ امْرَأَةٌ ذَاتُ مَنْصِبٍ وَجَمَالٍ فَقَالَ أَخَافُ اللَّهَ رَبَّ الْعَالَمِينَ وَرَجُلٌ تَصَدَّقَ فَأَخْفَاهَا حَتَّى لَا تَعْلَمَ سِمَاءُهُ مَا تَنَفَّقَ يَمِينُهُ.

Rasulullah (sav) dedi ki: *Yedi sınıf insan vardır ki, Allah Teâlâ onları hiçbir gölgenin bulunmadığı (Kıyamet) gününde Arş'ın gölgesinde gölgelendirir. Adaletli yönetici, Allah'a ibadetle büyüyen genç, kalbi camilere bağlı kimse, Allah için birbirini seven, bu uğurda bir araya gelip bu sevgi ile ayrılan*

iki kimse, mevki sahibi olan güzel bir kadın tarafından birlikte olmaya çağırıldığı halde, "Ben Allah'tan korkarım." cevabı ile karşılık veren kimse, sağ elinin verdiği sadakayı sol eli duyamayacak şekilde gizli sadaka veren kimse, tenha yerde Allah'ı anarak gözleri yaşla dolup taşan kimse.

Bu hadisten çıkarılacak hisse şudur: Aleyhissalatu ves-salam Allah tealanın rahmetinin gölgesi ile gölgelenmenin bu sayılan toplulukların erişeceği bir imkan olduğuna işaret etmiştir. Çünkü bu insanlar Allah tealanın rahmet ve lutfuna mazhar olmuş kimselerdir. Kim O'nun hükmünün gölgesinde gölgelenirse bütün ömrü boyunca Allah tealaya kulluk sayesinde nefsinin korur kalbini Allah'ın evine bağlar ve ruhunu Allah sevgisinin himayesine koyar Allahı zikrederek sırrını örter hafi makamında Allahın cemalinin gayrine yönelmeye karşı çıkar ve ahfa makamında varlığını hakiki varlığa bezlederse Allah onu rahmetinin gölgesi ile gölgeler.

13. Hadis:

فَسَمْتُ الصَّلَاةَ بَيْنِي وَبَيْنَ عَبْدِي نَصْفَيْنِ نَصْفٌ لِي وَنَصْفٌ لِعَبْدِي وَلِعَبْدِي مَا سَأَلَ فَإِذَا قَالَ الْعَبْدُ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ قَالَ اللَّهُ تَعَالَى حَمِيدُنِي عَبْدِي وَإِذَا قَالَ الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ قَالَ اللَّهُ تَعَالَى أَنْتَنِي عَلَيَّ عَبْدِي وَإِذَا قَالَ مَالِكٌ يَوْمَ الدِّينِ قَالَ اللَّهُ تَعَالَى مَجْدُنِي عَبْدِي فَإِذَا قَالَ إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ قَالَ هَذَا بَيْنِي وَبَيْنَ عَبْدِي وَلِعَبْدِي مَا سَأَلَ فَإِذَا قَالَ اهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّينَ قَالَ هَذَا لِعَبْدِي وَلِعَبْدِي مَا سَأَلَ.

Rasulullah (sav) dedi ki: *Allah teala buyurdu ki: Namazı kulum ile kendi aramda ikiye taksim ettim. Bir yarısını kendime ayırdım, diğer yarısını kuluma ayırdım. Kulum için istediği verilecektir. Kul elhamdülillahi rabbil alemin deyince Allah, kulum beni hamdetti der, kul errahmanirrahim deyince Allah Teala kulum bana övgüde bulundu der, kul maliki yevmiddin deyince Allah Teala kulum beni yüceltti der, kul iyyake na'büdü ve iyyake nestain deyince Allah Teala bu benim ile kulum arasındadır ve kulum için istediği verilecektir. Kul ihdinessiratalmüstakim sıratallezine enamte aleyhim gayril ma'dubi*

aleyhimveleddallin deyince Allah Teala bu kulum içindir ve kuluma istediği verilecektir.

Bu hadisten çıkarılacak hisse şudur: Kul ubudiyet makamına ulaştığında, ihlas, tüm yaşamında Allah'a hamdetmek, övgüyü sadece Allaha özgülemek gibi üzerine düşen görevleri yerine getirdiğinde Allah ta onu över. Fani olarak O'na sığınarak hamdi övgüsü ve yüceltmesinde Allah'ı yücelttiğinde bunun üzerine a'yanın kendisi ile başladığı ümmetlerin yollarının birliğine, ruhların ve bedenlerin sülukunun nihayeti ortaya çıkar. Ve buradan Rablerin rabbinden istimdat dili ile kahr ve gazap elbisesinden halis ve mutlak rıza makamı ortaya çıkar.

14. Hadis:

مَنْ صَلَّى عَلَيَّ صَلَاةً صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ عَشْرًا وَحُطَّتْ عَنْهُ عَشْرُ خَطِيئَاتٍ وَرُفِعَتْ لَهُ عَشْرُ دَرَجَاتٍ.

Rasulullah (sav) dedi ki: ***Kim bana bir salat ederse Allah da ona af ile karşılık verir ve ondan on hata silinir ve on derece makamı yükseltilir.***

Bu hadisten çıkarılacak hisse şudur: Hazreti ehadiyetten kaynaklanan feyzin ruh-i muhammediye ulaştığına ima vardır. Çünkü o evvelen ve ebeden kutbul aktabdır. Talibe gerekli olan O'nun cenabı eazzına salat getirmeye münasebeti tahsil etmek ve salat getirerek ona yakınlaşarak sünnetine sarılmaktır. Böylece sürekli on salavat getirmek vasıtası ile ona ulaşır, onunla hak arasındaki perdelerden on tanesi kalkar, ve onun makamı kurbiyet derecelerinden on derece yükselir.

15. Hadis:

أَلَا أَنْبِئُكُمْ بِخَيْرِ أَعْمَالِكُمْ وَأَرْكَانِهَا عِنْدَ مَلِيكِكُمْ وَأَرْفَعَهَا فِي دَرَجَاتِكُمْ وَخَيْرَ لَكُمْ مِنْ إِنْفَاقِ الذَّهَبِ وَالْوَرَقِ وَخَيْرَ لَكُمْ مِنْ أَنْ تَلْقَوْا عَدُوَّكُمْ فَتَضْرِبُوا أَعْنَاقَهُمْ وَيَضْرِبُوا أَعْنَاقَكُمْ ؟ قَالُوا بَلَى قَالَ ذِكْرُ اللَّهِ.

Rasulullah (sav) dedi ki: *Size amellerinizin en hayırlısını, Rabbimiz katında en temiz olanını, derecenizi en çok yükseltenini; altın ve gümüş infak etmekten, düşmanla karşılaşmaları öldürmenizden veya şehit düşmenizden daha hayırlı olanını haber vereyim mi? Evet, ya rasulallah. Allahu Tealâ'yı zikretmek.*

Bu hadisten çıkarılacak hisse şudur: Allaha en iyi yakınlaştıracak yol ve kendisi ile kurbiyet sağlanan mali ve bedeni yakınlaştırıcı yollardan en uygun yol Allah'ı zikretmektir. Kim dili ve bütün cismani ve ruhani güçleri ile zikir yolunu tercih ederse en yüce tevhid mertebelerine ve amaçlarına ulaşır.

16. Hadis:

مَنْ أَلَدِّي يَذْكُرُ وَالَّذِي لَا يَذْكُرُ كَمَلِّ الْحَيِّ وَالْمَيِّتِ.

Rasulullah (sav) dedi ki: *Zikir yapan ile yapmayanın arasındaki fark diri ile ölü arasındaki fark gibidir.*

Bu hadisten çıkarılacak hisse şudur: Hayy ve kayyumun zatı ile kaim olan hakikate işaret vardır ki zaten, sıfaten ve fiilen fena fillah ile yollar elde edilir. Kim tüm fiilleri, sözleri, halleri, zatı ve sıfatları ile Allahın zikrinde fena bulur ise Allah aslı istidadı değerince zatı, sıfatları ve fiillerinin tecelliyatı ile onu sever.

17. Hadis:

أَقْرَبُ مَا يَكُونُ الرَّبُّ مِنَ الْعَبْدِ فِي جَوْفِ اللَّيْلِ الْآخِرِ فَإِنْ اسْتَطَعْتَ أَنْ تَكُونَ مِمَّنْ يَذْكُرُ اللَّهَ فِي تِلْكَ السَّاعَةِ فَكُنْ.

Rasulullah (sav) dedi ki: *Rabbin kula en yakın olduğu vakit gecenin son çeyreğinin içindeki vakittir. İmkanın varsa bu vakitte Allahı zikredenlerden ol.*

Bu hadisten çıkarılan hisse şudur: Allah tealaya tüm bedeni meşgalelerden arınarak tam kurbiyet elde etmektir. Ancak halvetin hırka ehli için gerçekleşmesi söz konusu değildir.

Ancak duyuların nesnelere arınması ile mümkündür oda gecenin bu saatinde olur. Gözlerinin perdesi zaman ve mekandan kalkıp dürüldüğünde ezeli ebede kavuştuğunda kul için artık kurbiyet ve yüceliğe erdiği için göz ortadan kalkar.

18. Hadis:

أَحَبُّ الْأَعْمَالِ إِلَى اللَّهِ أَدْوُمُهَا وَإِنْ قَلَّ.

Rasulullah (sav) dedi ki: **Allah katında amellerin en sevimsi az da olsa devamlı olanıdır.**

Bu hadisten çıkarılacak hisse şudur: Talibin amelde devamlılığına işaret vardır; kim amelde, devamlı olursa istikameti daim olur, kim amelde sebat ederse istikametinde sebat olur.

19. Hadis:

مَنْ أَحَبَّ لِقَاءَ اللَّهِ أَحَبَّ اللَّهُ لِقَائَهُ وَمَنْ كَرِهَ لِقَاءَ اللَّهِ كَرِهَ اللَّهُ لِقَائَهُ.

Rasulullah (sav) dedi ki: **Kim Allah ile karşılaşmaktan hoşanırsa Allah ta onunla karşılaşmaktan hoşnut olur, kim de Allah ile karşılaşmaktan hoşnut olmaz ise Allah ta onunla karşılaşmaktan hoşnut olmaz.**

Bu hadisten çıkarılacak hisse şudur; Alayhissalatu vesselam ölüm gelmeden önce ölüme hazırlıklı olmaya teşvik etmiştir. Çünkü bir şeyi arzulamak o konudaki görevi yerine getirmeyi gerektirir ki o da ölüme hazırlıklı olmaktır. Bu da sıradan müminler için zahiri ibadetleri yerine getirmekle olurken, arifler için kalbi amellerle, muvahhidler için ise fenafillah ile olur. Her ölüm için doğal ve iradi bir hazırlık vardır.

20. Hadis:

لَا يَمُوتَنَّ أَحَدُكُمْ إِلَّا وَهُوَ يُحْسِنُ الظَّنَّ بِاللَّهِ تَعَالَى.

Rasulullah (sav) dedi ki: **Sizden hiçbiriniz Allah hakkında iyi düşünmenin dışında bir hal üzere ölmesin.**

Bu hadisten çıkarılacak hisse şudur: Burada "Allah sana nasıl iyilikte bulundu ise sen de (başkalarına) iyilikte bulun." (Kasas, 77) ayetinde işaret edilen ihsana yönlendirme vardır. Allah Teala'nın kuluna ihsanı kulun amellerinde Allah'a karşı göstereceği ihsanından daha ileridedir ki o da taat yolunda çabalaması sonucu Allah'ın tevfiği ile olan bir durumdur. Öyleyse ey talip ihsan makamındaki başarıya ulaşmak için iman makamında olarak taat yolunda çabala . Çünkü inanç, güzel amel ile güzel olur. Ameller ise (Allah'ın) tevfiği ile güzel olur.

21. Hadis:

كُلُّ عَمَلٍ بَنِي آدَمَ يُضَاعَفُ الْحَسَنَةُ بِعَشْرِ أَمْثَالِهَا قَالَ اللَّهُ تَعَالَى إِلَّا الصَّوْمَ فَإِنَّهُ لِي وَأَنَا أَجْرِي بِهِ يَدْعُ شَهْوَتَهُ وَطَعَامَهُ لِأَجْلِي.

Rasulullah (sav) dedi ki: *Ademoğlunun her ameli haseneyi on katına katlar. Allah Teala buyurdu ki: Sadece oruç ibadeti bunun dışındadır. Çünkü oruç ibadeti benim içindir ve oruç ibadeti için kulum arzularını ve yemeyi terk ettiği için onun karşılığını bizzat ben vereceğim.*

Bu hadisten çıkarılacak hisse şudur: Elde edilecek ecrin sarfedilen gayret ve çaba oranında olacağına dair uyarı vardır. Bundan dolayı oruçlu dışında herkes amellerinin karşılığını kat kat alacaktır, oruçlu ise ecrini sadece o vereceği için O'nun zatına en uygun karşılığı alacaktır. Bundan dolayı Hak Teala bu ecri vermeyi bizzat üslenmiştir. Dolayısı ile bu bütün dünyevi ve uhrevi isteklerden daha değerli bir ikramdır.

22. Hadis:

لَا حَسَدَ إِلَّا فِي اثْمَيْنِ رَجُلٌ آتَاهُ اللَّهُ الْقُرْآنَ يَتْلُوهُ آتَاءَ اللَّيْلِ وَآتَاءَ النَّهَارِ وَرَجُلٌ آتَاهُ اللَّهُ مَالًا فَهُوَ يَنْفِقُ مِنْهُ آتَاءَ اللَّيْلِ وَآتَاءَ النَّهَارِ.

Rasulullah (sav) dedi ki: *Haset etmek yoktur ancak şu iki kişiye gibta edilir: Birisi, Allah kendisine kuran okuma imkanı vermiştir de o kişi gece gündüz kuran okur. Diğeri de, Allah*

kendisine mal vermiştir de o kişi o maldan gece gündüz infak eder.

Bu hadisten çıkarılacak hisse şudur: Allah'ın ahlakı ile ahlaklanmaya ve Allahın nimetini anmaya işaret vardır. Nitekim Nebimiz aleyhisselamın ahlakı kuran idi ve Rabbi ona "Öyleyse rabbinin nimetlerini an." ayeti ile rabbinin nimetlerini anmasını emretti. Allah Teâlâ'nın nimeti tüm halleri ve nimetleri kapsar ki bununla da gıpta et.

23. Hadis:

يَقَالُ لِصَاحِبِ الْقُرْآنِ اقْرَأْ وَارْتَقِ وَرَتِّلْ كَمَا كُنْتَ تَرْتِّلُ فِي الدُّنْيَا.

Rasulullah (sav) dedi ki: **Kur'an ile haşır neşir olan kimseye dünyada iken tertil ile okuduğun gibi oku ve yüksel denilir.**

Bu hadisten çıkarılacak hisse şudur: Kabzı akdesi ile kabzedilen Zatın yüce huzurunda bulunan övülmüş vasıflardan olan, dünyadaki en güzel amellere, amel yurdunda ezelden belirlenmiş olan asıl mücazata göre karşılık verileceğine işaret vardır. Bundan dolayı talip ezeli ahlak ile bezenmek için beşeri vasıflardan arınmalıdır. Bu meziyetlere sahip olan ne güzeldir.

24. Hadis:

إِنَّ اللَّهَ طَيِّبٌ لَا يَقْبَلُ إِلَّا طَيِّبًا وَإِنَّ اللَّهَ أَمَرَ الْمُؤْمِنِينَ بِمَا أَمَرَ بِهِ الْمُرْسَلِينَ قَالَ يَا أَيُّهَا الرُّسُلُ كُلُّوا مِنَ الطَّيِّبَاتِ وَاعْمَلُوا صَالِحًا إِنِّي بِمَا تَعْمَلُونَ عَلِيمٌ وَقَالَ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُلُوا مِن طَيِّبَاتِ مَا رَزَقْنَاكُمْ ثُمَّ ذَكَرَ الرَّجُلَ يُطِيلُ السَّفَرَ أَشْعَثَ أَغْبَرَ يُمُدُّ يَدَيْهِ إِلَى السَّمَاءِ يَا رَبِّ يَا رَبِّ يَا رَبِّ وَمَطْعَمُهُ حَرَامٌ وَمَشْرَبُهُ حَرَامٌ وَمَلْبَسُهُ حَرَامٌ وَتَعَدَّى بِالْحَرَامِ فَأَنَّى يُسْتَجَابُ لَهُ؟

Rasulullah (sav) dedi ki: **Şüphesiz ki Allah temiz ve hoştur ancak temiz ve hoş olanı kabul eder ve Allah elçilerine emrettiği şeyi mü'minlere de emretmiştir. Buyurmuştur ki: "Ey Elçiler! Dünya hayatının temiz ve meşru nimetlerinden payınızı alın ve dürüst ve erdemli davranışlar ortaya koyun. Ve bilin ki, yaptığınız her şeyi eksiksiz biliyorum."(Mu'minun, 51) Ve yine buyurmuştur ki: "Ey imana ermiş olanlar! Size rızık olarak sağladığımız iyi şeylerden nasiplenin ve Allah'a şükredin. Eğer**

gerçekten O'na kulluk ediyorsanız.”(Bakara, 172)

Bu hadisten çıkarılacak hisse şudur: Lokma tohumdur, amel ise kazançtır, bundan hareketle mümin lokmasının temiz olmasına dikkat etmeli ki ihlaslı kullarının taatini kabul ettiği gibi Allah onların da taatini kabul etsin.

25. Hadis:

مَا تَرَكَتُ بَعْدِي فِتْنَةً أَضَرَّ عَلَى الرَّجَالِ مِنَ النِّسَاءِ.

Rasulullah (sav) dedi ki: **Benden sonra (gelecek) erkekler için kadınlardan daha zararlı bir fitne bırakmadım.**

Bu hadisten çıkarılacak hisse şudur: Nefsini nikah ile koru ki şehvet fitnesinden korunasın, kalbini murakabe ile koru ki tecelliyattaki gizli şirkten kendini koruyabilesin.

26. Hadis:

مَنْ خَرَجَ مِنَ الطَّاعَةِ وَفَارَقَ الْجَمَاعَةَ فَمَاتَ مِيتَةً جَاهِلِيَّةً.

Rasulullah (sav) dedi ki: **Kim itaatten çıkar, cemaatten ayrılırsa ve bu hal üzere ölürse cahiliyye ölümü üzere ölmüştür.**

Bu hadisten çıkarılacak hisse şudur: Sultan çobandır, şeytan kurttur. Kim memleketin sultanına itaatten çıkarsa şeytan onu azgınlık ile helak eder. Kim şeriatın sultanına itaatten çıkarsa şeytan onu isyana düşürür. Kim tarikatın sultanına itaatten çıkarsa şeytan onu yalnızlık vadilerine sürükler.

27. Hadis:

إِنَّ الْبِدَاةَ مِنَ الْإِيمَانِ.

Rasulullah (sav) dedi ki: **Ziynet ve süs terketmek imanın alametlerindendir.**

Bu hadisten çıkarılacak hisse şudur: Kim muhabbet elbiselerini giyer fakr makamına erişir ve sabır ile titirse dünya süsüne karşı Allah ona yeter. Batınını takva ile süsle ve Mevlanın

cemalinden elbise giy.

28. Hadis:

مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَلْيُكَلِّمْ خَيْرًا أَوْ لِيَسْكُتْ.

Rasulullah (sav) dedi ki: **Allaha ve Ahiret Günü'ne iman eden kimse ya hayır söylesin ya da sussun.**

Bu hadisten çıkarılacak hisse şudur; Kelam konuşanın sıfatıdır. Kadimin sıfatlarının yansıması olan yaratılmışın sıfatlarının karşılığı olan bir sıfattır. Nebi aleyhisselamın sözüne uyarak ya dilinle Melik ve Kadim'i konuş ya da konuşma.

29. Hadis:

وَاللَّهِ لَا يُؤْمِنُ وَاللَّهِ لَا يُؤْمِنُ وَاللَّهِ لَا يُؤْمِنُ . قِيلَ مَنْ هُوَ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ الَّذِي لَا يَأْمَنُ جَارَهُ بَوَائِقَهُ.

Rasulullah (sav) dedi ki: **Vallahi iman etmiş olmaz! Vallahi iman etmiş olmaz! Vallahi iman etmiş olmaz! Dendi ki: Kim o Ey Allah'ın Elçisi! "Komşusu kendisinin vereceği kötülük eziyet ve sıkıntıdan emin olmayandır." dedi.**

Bu hadisten çıkarılacak hisse şudur: Komşuna komşu ol ki komşun da komşusuna komşu olsun. Kim Erhamerrahiminin komşularına sığınırsa Allah bu yaptığı ile ona merhamet eder ve bu yaptığını yaratıklarına rahmetinin gölgelerinden bir gölge yapar.

30. Hadis:

أَلْأَرْوَاحُ جُنُودٌ مُجَنَّدَةٌ فَمَا تَعَارَفَ مِنْهَا ائْتَلَفَ وَمَا تَنَافَرَ مِنْهَا اِخْتَلَفَ.

Rasulullah (sav) dedi ki: **Ruhlar düzenli ordular gibidir. Ruhlar aleminde tanıdıkların, dünyada kaynaştığın kişidir. Ruhlar aleminde tanımadıkların ise dünyada uzak olduğun kimsedir.**

Bu hadisten çıkarılacak hisse şudur: Alimlerle oturup kalk,

hikmet ehli ile haşır neşir ol, ebrar ve etkiya ile yakınlaş, salihlere sarıl, cahil sefih ve facir ve şakiler ile dostluk kurmaktan sakın. Çünkü dünyadaki yakınlaşma ve kaynaşma alemi bekâda ruhlar arasındaki tanışmanın temelidir. Çünkü kişi sevdiği ile beraberdir.

31. Hadis:

إِنَّ اللَّهَ رَفِيقٌ يُحِبُّ الرَّفْقَ وَيُعْطِي عَلَى الرَّفْقِ مَا لَا يُعْطِي عَلَى مَا سِوَاهُ.

Rasulullah (sav) dedi ki: **Şüphesiz ki Allah rıfk sahibidir rıfkı sever, ve rıfka verdiği karşılığı sertliğe vermez hatta başka hiçbir şeye vermez.**

Bu hadisten çıkarılacak hisse şudur: İhvana karşı sertliğe karşı yumuşaklığı tercih etmek kahr ile bezenme yerine Rahman dan gelen lutf ile bezenmenin eseridir. Sen rıfk meydanına çık ki rahmeti gazabını geçen de sana rıfk ile muamele etsin.

32. Hadis:

إِتَّقُوا الظُّلْمَ فَإِنَّ الظُّلْمَ ظُلُمَاتٌ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَاتَّقُوا الشُّحَّ فَإِنَّ الشُّحَّ أَهْلَكَ مَنْ كَانَ قَبْلَكُمْ حَمَلَهُمْ عَلَى أَنْ سَفَكُوا دِمَائِهِمْ وَاسْتَحَلُّوا مَحَارِمَهُمْ.

Rasulullah (sav) dedi ki: **Zulmetmekten sakının çünkü zulüm kıyamet gününde karanlıklar sebebidir. Cimriliğe son verin çünkü cimrilik sizden öncekileri helak etti. Şöyleki, onları kan dökmeye sürükledi ve tüm mahremleri ihlal etmeye sevketti.**

Bu hadisten çıkarılacak hisse şudur: Aleyhisselam yolda giderken, muhaverede meşru sınır konusunda uyarıda bulunmuştur. Kim amel yurdunda (dünya hayatında) sınırı aşar ve müslüman kardeşine zulmederse ya da nefesine zulmederse karşılık alma yurdunda (ahiret hayatında) karanlıklara düşer. Aynı şekilde dünya hayatında fesada götüren cimrilikten sakınma konusunda da uyarıda bulunmuştur. Kabirde kahr ateşi ile helak olmamak için sakınmak gerekir. Allah Teala buyurdu ki "kim nefsinin cimriliğinden korunursa işte kurtuluşa erenler

onlardır.”

33. Hadis:

كُنْ فِي الدُّنْيَا كَأَنَّكَ غَرِيبٌ أَوْ عَابِرُ سَبِيلٍ وَعُدَّ نَفْسَكَ مِنْ أَهْلِ الْقُبُورِ.

Rasulullah (sav) dedi ki: *Dünyada bir garip ya da bir yolcu gibi ol, nefsini kabir ehlinden kabul et.*

Bu hadisten çıkarılacak hisse şudur: Aleyhis salatu vesselam dar-ı fenayı vatan edinmiş kimseyi hadisatın cereyanına aldanmama ve âlemin fesadına aldanmama konusunda uyarılmaktadır. Talip de aldanma yurdunda garip olup mutluluk yurdunu vatan edinmeli ki şeriatın meşruiyeti ile şerhlerin köprüsünden geçebilsin. Ölüm gelmeden önce ölmeli, kabre girmeden önce de haşır olmalı.

34. Hadis:

رُبَّ أَشْعَثَ أَغْبَرَ مَدْفُوعٌ بِالْأَبْوَابِ لَوْ أَقْسَمَ عَلَى اللَّهِ لِأَبْرَهُ.

Rasulullah (sav) dedi ki: *Nice saç baş dağınık üstü başı toz içinde olup bu halinden dolayı kendisine kapıların kapandığı kimse vardır ki eğer Allah'ın (adı) üzerine yemin etse yemininde sadıktır.*

Bu hadisten çıkarılacak hisse şudur: Gayriye karşı istekli olarak kendini zelil ve düşük gösterme aşağılık dünyanın getireceği belalara karşı bir sigortadır, Allah katında ise bir övgü ve şereftir; çünkü bütün kalplerin tuttuğu, tüm dillerin sustuğu Ceza Günü'nde bu halde iken dua eden hiçbir kimsenin duası geri çevrilmez.

35. Hadis:

أَنَا عِنْدَ الْمُتَكْسِرَةِ قُلُوبُهُمْ وَ الْمُنْدَرَسَةِ قِيُورُهُمْ.

Rasulullah (sav) dedi ki: *Ben kalpleri kırık ve kabirleri yok olmuşların (kimsesizlerin) yanındayım.*

Bu hadisten çıkarılacak hisse şudur: Dünyadaki kalp

inkisarı ukbada mutluluk sebebidir ve ölümün ve yaşamın getirdiği pasların izini silmektir. Kulun gayriyyetin izlerinin kalıntılarından kurtuluşu ve ehadiyyetin tecellisi ile Âlem-i Zatı gayriyyete tercih etmektir.

36. Hadis:

أَنَا عِنْدَ ظَنِّ عِبْدِي بِي وَأَنَا مَعَهُ إِذَا ذَكَرَنِي فَإِنْ ذَكَرَنِي فِي نَفْسِهِ ذَكَرْتُهُ فِي نَفْسِي وَإِنْ ذَكَرَنِي فِي مَلَا ذَكَرْتُهُ فِي مَلَا خَيْرٍ مِنْهُ.

Rasulullah (sav) dedi ki: *Ben kulumun benim hakkımda taşıdığı inanç nasıl ise öyleyim, o beni andığında ben onunla beraberim. Eğer kulum beni kendi halinde iken anarsa ben de onu kendimde anarım. Eğer beni bir topluluk içinde anarsa ben de onu o topluluktan daha hayırlı bir topluluk içinde anarım.*

Bu hadisten çıkarılacak hisse şudur: Cemali mutlakı müşahade edenlerden ol geçici ve değersiz güzellik ve süslere meyiletme, sen kendi halinde iken Allah'ı an ki Allah ta vahdet makamında ruhen ve hakikaten ansın. Allahı anan zakirler topluluğu içinde Allah'ı an ki Allah ta seni mele-i a'la da cismen mazharan sırran ve hafiyen seni ansın.

37. Hadis:

يَا عِبَادِي كَلُّكُمْ ضَالٌّ إِلَّا مَنْ هَدَيْتُهُ فَاسْتَهْدُونِي أَهْدِكُمْ يَا عِبَادِي كَلُّكُمْ جَائِعٌ إِلَّا مَنْ أَطْعَمْتُهُ فَاسْتَطْعَمُونِي أُطْعِمْكُمْ يَا عِبَادِي كَلُّكُمْ عَارٍ إِلَّا مَنْ كَسَوْتُهُ فَاسْتَكْسُونِي أَكْسِكُمْ.

Rasulullah (sav) Rabbinden rivayeten dedi ki: *Ey kullarım! Benim hidayete erdirdiklerimin dışında hepiniz dalalettesiniz. Öyleyse benden hidayet isteyin ki sizi hidayete erdireyim. Ey kullarım! Ben doyuruncaya kadar hepiniz açsınız. Benden sizi doyurmamı isteyin ki sizi doyurayım. Ey kullarım! Ben giydirinceye kadar hepiniz çıplaksınız. Öyleyse benim sizi giydirmemi isteyin ki sizi giydireyim.*

Bu hadisten çıkarılacak hisse şudur: Burada arifin sırrına çağrı vardır. Eğer beni kendinle talep edersen ayrı gayrılığın çöllerinde kendini kaybedersin. Beni benimle talep et ki vahdet

makamında seni kendime hidayet edeyim. Kevneynden beslenme ve giyinme ki sana şuhudumun tadını tattırayım ve sani vücudumun elbisesi ile giydireyim.

38. Hadis:

مَنْ أَحْبَبَنِي قَتَلْتُهُ وَ مَنْ قَتَلْتُهُ فَعَلَيْ دِينِهِ وَ مَنْ عَلَيَّ دِينُهُ فَأَنَا دِينُهُ.

Allah Teâlâ Nebisinin lisanı ile dedi ki: **Kim beni sever de o hal üzere canını alırsam, canını aldığımın diyeti bana aittir. Her kimin diyetini üzerime almış isem onun her isteği yerine gelir.**

Bu hadisten çıkarılacak hisse şudur: Allah, kime kendi muhabbetinin kadehinden tattırırsa o sarhoş olur ve O'nda fena bulur, O'nda beka bulur. O'nun dışında hiçbir maktül yoktur ki diyeti muhabbet olsun. Ve O bakidir.

39. Hadis:

أَعْدَدْتُ لِعِبَادِي الصَّالِحِينَ مَا لَا عَيْنٌ رَأَتْ وَلَا أُذُنٌ سَمِعَتْ وَلَا خَطَرَ عَلَى قَلْبِ بَشَرٍ.

Rasulullah (sav) Rabbinden rivayet ederek dedi ki: **Salih kullarım için hiçbir gözün görmediği ve hiçbir kulağın duymadığı ve hiçbir beşerin hatırına gelmemiş (nimetler) hazırladım.**

Bu hadisten çıkarılacak) hisse şudur: Gözlerini kendi suret ve sırrından Kainatı seyretmeye yönelt ki Allah zatının cema-linden sana beşeri kuvvetlerini ve duyularını geliştirerek harici tecellileri gösterebilirsin de böylece O'nu müşahade edebilirsin. Artık vahid ve kahhar olan Allah dışında ne şahid ne meşhud görülebilirsin.

40. Hadis:

أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : إِنَّ مِنْ أَشَدِّ أُمَّتِي لِي خُبًّا أَنَا سَا يُكُونُونَ بَعْدِي ، يَوَدُّ أَحَدُهُمْ لَوْ يُعْطَى أَهْلَهُ وَمَالَهُ بِأَنْ يَرَانِي .

Rasulullah (sav) dedi ki: **Ümmetim içinde beni sevme konusunda en önde olanlar benden sonra gelip te sadece beni**

görmek için malını ve ailesini feda etmeyi göze alanlardır.

Bu hadisten çıkarılacak hisse şudur: Aleyhissalatü vesse-lamdan ümmeti içindeki O'nu görmeyi herşeye tercih edip bu yolda ailesini ve malını feda edecek düzeyde kendisine muhabbet besleyenlere müjde vardır. O'na olan sevgileri onları fani varlıklarının tüm sıkıntılarından kurtarır, bu sebeple onlar fani muhabbet ehlinin karşılığında Allahın zatından başka hiçbir şeye muhabbet beslemeyenler arasına girerler.

Allah hâdîdir, mürşittir.

ZİKİR RİSALESİ

ZİKİR RİSALESİ

Somuncu Baba'nın tarikat adabını özetleyen bu eser, muhteva yönünden incelendiğinde altı ana başlık halinde teşekkül ettiği görülmektedir. Birinci başlıkta; besmele, hamdele ve salveleden sonra tarikatın temel esası ve "Lailahe illallah" cümlesinin öneminden bahsedilmektedir. İkinci başlıkta; meşayihın, müridleri için zikir olarak "Lailahe illallah" cümlesini tercih sebepleri üzerinde durulmaktadır. Üçüncü başlıkta; zikrin kısımlarından, dördüncü başlıkta zikir adabından bahsedilmektedir. Beşinci başlıkta, mesleğe sülûk edenlere tavsiyelerde bulunulurken, altıncı başlıkta tac ve hırka giyilmesi ile alakalı esaslar zikredilmektedir.

Çalışmanın bu bölümünde Somuncu Baba'nın eserlerinin öncelikle Arapça metni, ardından Türkçe çevirisi verilmiştir. Arapça metinlerde sayfa dizgisi sağdan sola doğru olmayıp, Türkçe metin dizgisi olan soldan sağa doğru, normal sayfa akışına uygun olarak uygulanmıştır.

Eserlerin çevirilerinde ana metne sadık kalınmış olup, hiç bir güncelleştirme yapılmamış, fazladan bir açıklama eklenmemiştir. Manadaki derinlik bütünüyle okuyucuya bırakılmıştır.

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله الذى بدء كل شىء ثم دعاه وزراء كل شىء فائناه حص الانسان بالعقل لا تحاد الوثيقة وانزل عليهم القرآن الاحكام الشريعة وفضل بالعلم لاختبار الطريقة وكرمه بالادراك لاظهار الحقيقة وامره بالذكر فى جميع احيانه فيامه واضطجاعه وقعوده لينتبه بمدامته عن غفلة سنته طول سنته الى ركوعه وسجوده وترقى بملازمته على مقتضى سنته الى حالة حضوره وشهوته بحمله على ما خصصنا من بين الامم بالاسلام والايمان والاحسان ونشكره على ما وفقناه من بين الطوائف لذكر كلمة على شعب الايمان ونصلى على رسوله وحببيه محمد ن المصطفى المختار من بنى عدنان وعلى آله واصحابه وازواجه والتابعين لهم باحسان الى يوم الدين صلوة دائمة ما وامنت الدهور والازمان وبعد فلما كانت الطريقة سلوكنا وسلوك طريقنا مبنية على ذكر كلمة لا اله الا الله سرا وجهرا وواقاتنا جميعها بعد الفراغ من اداء الفرائض والسنن والنوافل وسائر الحقوق الشرعية كانت مصرفة فى ذكر هذه الكلمته ليلا ونهارا سفرا وحضرا وجلوة وخلوة والحق انه الحق صح الطريق واقربها الى الله تعالى قال الامام ابو على الدقاق رحمه الله ما سلك المريدين طريقا اصح واوضح من طريق الذكر ولا يصل الى الله وحده الا بالذكر قال سيد الطائفة جنيد البغدادي رحمه الله عليه الذكر منشور الولاية فمن رزق بالذكر فقد رزق الولاية ومن عزل عن الذكر فقد عزل عن الولاية وقال قال صلى الله تعالى عليه وسلم مخبرا عن الله تعالى لا اله الا الله حصنى ومن دخل حصنى امن من عذابي وقال الشيخ حجة الاسلام احمد بن محمد بن محمد الغزالي رحمة الله عليه لا اله الا الله هى الحصن الاكبر وهى علم التوحيد من تحص بها فقد حصل سعادة الابد ومن تخلف عنها فقد حصل شقاوة الابد والعذاب السرمدم وقال رسول الله صلى الله عليه وسلم افضل الذكر لا اله الا الله فاذا كان حال الذكر كذلك فلا بد من بيان سلبتيه وكيفيته اخذه وبيان اقسامه وعدة شرائط وادابه وقد ذكرنا انه الطريق الى الله عز وجل وكيف يسلك المريد حتى يصل فى اقرب الاوقات الى مطلوبه وكيفية وصوله الى محبوبه وهو الله تعالى ظاهرا وباطنا وما سبب اختيار المشايخ وهذه الكلمة وما سبب التلقين وكيفيته وادابه وبيان كيفية وصولنا وسندنا وتلقيننا الى سيد الخلق محمد ن المصطفى صلى الله تعالى عليه وسلم فاعلم ان اختيار المشايخ هذه فى الذكر من بين سائر الازكار لتلقين المريد لاسباب الاول انها افضل الذكر وذكر فضلها اشهر والثانى ان الله تعالى قد تركب الانسان من شيئين مختلفين من الكثافة واللطافة وجسم وروح وظلمة ونور وسفلى وعلوى فلا بد ان يكون ذكره ايضا على ذلك النسق ولا يوجه ذلك الا فى كلمة لا اله الا الله والثالث ان الله تعالى جعل قلب الانسان بين

الاصبعين من اصابعه وجعله منقلبا كالقدر فى غليانه بل اشد منه فاذا على القدر غليانه فلا
 بد ان يجتمع على راس للقدر لزبد وغيره فمن اراد ان يتلذذ باكل ما فى القدر لا فالواجب
 له ان يأخذ معرفة فيأخذ ما اجتمع فيه فيرميه عما لم يترصد المرید الطالب للاخرة قلبه
 ولم يأخذ الحواطر التى جمعه بغير الله لا يتلذذ بما اودع الله تعالى فيه من العلوم والمعارف
 النفيسية قال رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم مجعول فى قلوبهم والرابع ان القلب
 كاليتمية المزينة المفروشة المعدة للسلطين فلا يمكن بان يخلو البيت من الاقدار لاسباب
 ليس هذا موضع ذكرها والمرید كالعبد الموكل تطهير ذلك البيت وتنكيسه ليصلح لجلوس
 السلطين وحضور الملوك وذكر لا اله الا الله كالمكنسة ليكس بها ما فيها حتى يصلح
 للنفحات الا الهية وحضور الملائكة وغير ذلك والخامس انه كالمرآت المصقود المجلوة
 فلا بد للمرأة من نجد يد لا الصفالة والجاك فضقاتها وجلأؤها ذكر الله تعالى كما روبنا عن
 عبد الله بن عمر رضى الله عنه عن النبى صلى الله تعالى عليه وسلم انه قال ان لكل شىء
 جلاء وان جلاء القلوب ذكر الله والسادس ان الله تعالى لما خلق روح الانسان كان فى
 جوار الحق مستغيضا منه بلا وسطة فلما امر الحق عند خلق الجسد تعلقه به انس عن
 نفسه بمصلحته تربية الجسد حتى يصلح الجسد ايضا للخدمة وتلذذ عالم الاجساد بالتذاد
 جسد بخدمة منه كما ان عالم الارواح الانسانية بالحق سبحانه فانساهم الى حين البلوغ
 وكان فى ذلك وقت صلاحية الجسد للخدمة فلما صلح للخدمة بعث مريبا ومذكرا وذلك
 اما المعفل واما يتيقظ القلب للمعارف واما الروح الربانى واما الملك فلها على حسب
 اختلاف المشايخ رحمهم الله فيتيقظ ويتذكر ويروى انه اكتسب حجابا وامراضا ومرادا
 فاسد البعد ونسيانه جواز الحق ولذلك اسباب فيطول يذكرها فلما كانت المشايخ الله
 ارواحهم اداء الحق اطباء الطريق فيحكم العلاج المريرين بذكر لا اله الا الله
 لاسباب عرفوها ليس هذا موضع ذكرها لازالة من المريرين نسيان الحق بمشاهدة الغير
 ولان هذه الكلمة معجون مركب من زهر النفى وسكر الانبات اولها نفى وكفر وسم واخرها
 اثبات وايمان وترياق فنفى لا اله يزيل امارات النفسانية الفاسدة التى منها يتولد مرض
 القلب واثبات الا الله يحصل صحته القلب وسلامته عن مرض ذكر الغير فحينئذ اشتغل
 بالحق ولها اسباب آخر لانطول يذكرها ولو ذهبت ذهب الذكر ما فصح على فيه من الرموز
 والاسرار والاسباب ولا نقصت السرور والاغار ونفذت الاقلام والاوراق وبه الجهد على
 ذلك واما اقسام الذكر فهو يختلف باختلاف فهو من المشايخ قال صاحب العوارق الذكر
 على اربعة اقسام ذكر باللسان وذكر بالقلب وذكر بالسر وذكر بالروح فان الروح اطلاع
 السر عليه وان ذكر القلب اطلاع النفس عليه وان ذكر النفس رؤيته ذلك وتعظيمه او

طلب الثواب او ظن انه يصل الى شىء من المقامات به واقل الناس عند اهل الله من يريد اظهاره واقبال الحق عليه بذلك وحاصل كلام الشيخ ان ذكر القلب ذكر الافعال وذكر السر ذكر الصفات وذكر الروح ذكر الذات وكانه بذلك اشار الى تحقيق الفناء الثالثة فناء الافعال وفناء الصفات وفناء الذات وقال بعض المحققين الذكر على ستة اقسام ذكر الظاهر والباطن للمبتدى وذكر القلب والسر للمتوسط وذكر الروح والخفى للمنتهى والعبارات قريبة بعضها من بعض وحاصل الكلام المراد من الذكر الانس بالله تعالى والوحشة عن الخلق ثم اعلم ان الذكر شرائط وادبا ظاهرة وباطنة بها تحصل فائدته ونظيره ثمرته وانما اشير الى بعضها للايجاز فنيتها التوبة عن جميع المعاصي والذلات وهى اما ان يكون نيته عز وجل واما ان يكون من شيخ كامل مزين ظاهره وباطنه بالشريعة متمسك بالثقوى غير محل بشروط هى الغسل والوضوء وتطيب الثياب وايقاد البخور لحضور الملائكة او السكينة او المجرن الصالحين ومنها انه اذا اراد ان يشتغل بالذكر يصلى على محمد صلى الله تعالى عليه وسلم ثلاث مرات خفية ويقول فان تولو فقل حسبي الله لا اله الا هو عليه توكلت وهو رب العرش العظيم رب اعوذ بك من همزات الشياطين ووساوسهم وهمزهم ولمزهم ونفخهم واعوذ بك ان يحضرون ايها الجن ان بيننا وبينكم لسعةً فانطلقوا الى عبدة الاوثان ولا تزاحموا اهل الذكر والقران بحق سيدنا محمد المبعوث الى الانس والجان ومنها ان يخيل صورة شيخه مجازاة وجهه ليكون رفيقه فى طريق وقد قيل النجار ثم الدار وايضا قيل الرفيق ثم الطريق وان يسمد بقلبه فى اول شروعه للذكر من همته شيخه والاولى ان يذكر شيخ شيخه ويشهدهما على نفسه بان لا يطلب بذكره غير الله سبحانه ولو نادى شيخه باسمه بلسانه للاستغاث وقت الحاجة فلا بأس به وان يرى ان استمداده من شيخه هو استمداده من النبي صلى الله تعالى عليه وسلم وانه تأتبه كما قيل الشيخ فى قومه كالنبي فى امته ومنها ان يوافق بين اللسانه والقلب فى الذكر ومنها الصدق والاخلاص وهو ان لا يقصد بذكره غير الله تعالى وكذا فى سائر عباداته وحركاته ومنها ان لا يلتم عن جميع ما يحظر فى قلبه من حسن او قبيح ولا يكتف شيئا من منامه وواقعاته ولا يطلب عن الشيخ تعبيره ومنها الحركة فى الذكر وهو اما موزون او غير موزون فان كان موزونا فيأخذ من قلبه وهو ناظر اليه ثم يرميه الى خلفه بقوله لا اله فكأنه اخذ ... فى قلبه من الخواطر التى يتعلق بغير الله ورماه الى خلفه من جهته الايمن ويقول الا الله من جهته الايسر ويطلع على القلب ويفرغه فيه وان لم يكن موزونا فيمثل نفسه مع الجسد كالزبد مع اللبن فكما ان كل ذرة من اللبن لا يخلو من الزبد فكذلك لا يخلو ايضا من الصفات الحميدة كالزبد فلا بد لطالب الزبد ان يحرك المخيص تحريكا فوياويدوم عليه

الى ان يحصل وكذلك المرید يتحرك يمينا وشمالا زمانا طويلا حتى تميز حسنه من قبحه فافهم الرمز ان كنت من اهل المعنى والا خل الاعتراض على اهل الذوق والمعنى والعلم عند الله سبحانه وتعالى وقول امير المؤمنين على ابن ابي طالب كرم الله وجهه في حكايته عن اصحابه الكبار وثنائه عليهم وذم بعض الصحابة بتركهم انه قال والله كانوا اذا ذكر الله تعالى ماد واكمامتيد الشجرة في يوم ريح وهملت اعينهم مع زيادات اخر دليل واضح في جواز تحريك الرأس ولكن ليحذر المریدان يرى من نفسه في اثناء ذكره شيئا يدل على غيبة عن نفسه فذلك نفاق عظيم وذنب كبير بل الواجب على المرید ان يحصل له ذلك يعنى الوجد والسكران يضبط نفسه غاية الضبط له لا يظهر عليه شيء من مخايله فمن مال ذلك فليس منا واما الحركة الشديدة وهو جائز ما دام قائما او قاعدا وايضا من تكلم بما وقع في ظاهره او قال ظهر لى كذا وكذا من العلويات والسفليات او الانوار المتلونة بالوان مختلفة او تشبيه بالمشايخ المتقدمة فى شطحاتهم او قال شيئا فى اثناء ذكره او من القصايد المسجعة او نعرا.... وصعدا وزعق اوتها ونت بشيء من نوافل الصلوات كان رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم يصلها وشاء ذكرها فى الوصي..... او نشط فى الذكر وكل من عمل من ذلك بشيء فهو مردود منافق نحن منه برئ وهو منا برئ ومن فعل من ذلك المنهيات ثم اقسام باسمنا وارتسم برسمننا واكل بذلك وارتفق من الناس باسم ارادتنا فحرام عليه الكلام وارتفاقه ومنها ان يجتهد ان لا يغيب عن مجلس الذكر فان البركة فى الاجتماع ويد الله على الجماعة والاول اذا اجتمع المریدون فى خلقهم رفع الصوت بالذكر مع قوة شديدة وحركة قسرية فان لها تأثيرا فى دفع وساوس الشيطان والخواطر المذمومة ورفعها وقد شبه الامام حجة الاسلام احمد الغزالي رحمة الله عليه ذكر شخص وذكر جماعة يجتمعون بمؤذن واحد وجماعة من المؤذنين فكما ان اصوات الجماعة يقطع جرم الهواء اكثر من قطع صوت شخص واحد فلذلك ذكر جماعة على قلب واحد اولى لأن الله شبه القلوب فى قساوتها بالحجارة وقال عز وجل من قائل ثم قست قلوبكم الآية ومن المعلوم ان الحجر لا ينكسر الا بقوة الشديدة شرط فى الذكر ومقدار ذلك ما يصل اثر قوة الله للقلب ومن القلب الى سائر الجسد وهو مطلوب من الذكر قال الشيخ ابو الحسن الخرقاني قدس سره الرجل هو الذى اذا قال لا اله الا الله اهتز من فوق رأسه الى اصبع وان لم يهتز فليس برجل وكذلك من حيث الثواب لان فى الجماعة نية يخصل الذكر وسماع الذكر والقوة الروحانية فى الباطن وصحته المؤمنين بالذكر مع زيادة اخر لا يتحمل كانها هذه الرسالة واما وصيتي لا صحابنا ومن سلك سلكنا عليهم بتقوى الله تعالى فى السر والعلانية وقلة الطعام وقلة الكلام وقلة الاختلاط بالعوام

وهجرته من جميع المعاصي والانام وترك الشهوات على الدوام واليأس فيما في ايدى
الناس وترك جميع الصفات المذمومة والتحلى بجميع الصفات الحميدة والحذر عن سماع
النشيط والاشعار وان لا يستبد برأيه رأسا وكل لقمة ظن فيها شبهة تركها وان مات جوعا
واوصيهم من الصلوات المواظبة على جميع السنن خصوصا على ركعتي الفجر وركعتي
الاشراق وست ركعات الضحى واربع قبل الظهر واربع بعدها واربع قبل العصر وركعتين بعد
المغرب وسنة بعدهما تسمى الاوابين واثني عشر بعدها تسمى احيانا بعد العشائين واربع
قبل العشاء واربع بعدها وركعتين قاعدا بعد الوتر يقرأ فى الاولى اذا زلزلت فى الثانية قل
يا ايها الكافرون واثني عشر للتهجد وصلوة التسبيح فى كل ليلة الجمعة او نهاره ولا يترك
هذه الاوراد فى جميع عمن قال اتفق ان يسبب من الاسباب يفوت بعضه يصلى بعده اذا
ذكره وان كان بعد الاسبوع وان لا يترك صلوة القضاء فى كل يوم يوما واحدا هذا اقل ما
يواظب عليه المرید من الصلوة واما من الصيام فاقله يوم الاثني والخميس وايام البيض
وست شوال وعشر ذالحجة وعشر المحرم وصوم اكثر شهر المحرم وشعبان واما اكثره
فصوم داود ولا يزيد عليه وان قدر واما القراءة فيقرأ كل يوم مائة آية وسورة يس فى صدر
النهار قضيت حوايجيه وفى كل ليلة سورة الم السجدة ويس ودخان والواقعة وتبارك فان
فات شىء من ذلك قضاه نهارا واما من الله لا اله الا الله وحده لا شريك له له الملك وله
الحمد يحيى ويميت وهو على كل شىء قدير مائة مرة رب اغفر لى وتب على انك انت
النواب الرحيم مائة مرة ويصلى على النبي صلى الله عليه وسلم مائة مرة وسبحان الله
والحمد لله و لا اله الا الله والله اكبر مائة مرة ولا حول ولا قوة الا بالله العلي العظيم واتول
اليه لا ملجأ ولا منجأ من الله الا اليه مائة مرة وسبحان الله وبحمده سبحان الله العظيم
استغفر الله واتوب اليه مائة مرة وسبحان الله مائة مرة والحمد لله مائة مرة و لا اله الا الله
وسورة الاخلاص مائتي مرة وفى الليل سبحان الله وبحمده سبحان الله العظيم استغفر الله
العظيم واتوب اليه مائة مرة سبحان الله مائة مرة والحمد لله مائة مرة و لا اله الا الله مائة
مرة الله اكبر مائة مرة والله اكبر مائة مرة وسورة الاخلاص قاعدا على فراشه مضطجعا مائة
مرة ودبر كل صلوة سبحان الله خمسا وعشرين والحمد لله كذلك والله كذلك وفى كل يوم
الجمعة او ليلة يصلى على النبي عليه السلام الف مرة واما من الدعوات فافضل الادعية
التي انزلها الله تعالى بمصالحنا على لسان نبيه كلامه القديم ثم ما اجراه على لسان نبيه
صلى الله تعالى عليه وسلم بوجهه التي ثبت بسند صحيح فى الكتب الستة كما ذكرت فى
سلاح المریدين مرتبا مهذبا ثم اذا اراد الزيادة عليه فالادعية التي ذكر المشايخ الكبار هذا
وصيى وخير الكلام ما قل ودل ورزقنا الله تعالى بهذه الاوامر انه سميع مجيب الحمد لله

اولا وآخرا ولا حول ولا قوة الا بالله العلي العظيم قال فى تفسير التاج والخرقة التاج اشارة من تاج الجنة وستر من ستر الجنة قال رسول الله صلى الله عليه وسلم التاج نزل من الله تعالى وكل تاج يتعلق بتاج الرسول ومن صعد رأسه تاجا من يد المرشد او من يد الخليفة او من يد الرجل الصالح يكون التاج يوم القيمة نورا على رأس صاحبه لانه نزل من الله تعالى والاصل من قدرة الله تعالى والتاج اشارة الى القباب وصاحب التاج فى مقابلة الميت ومن لبس التاج كان ميتا يعنى يموت نفسه واذا مات نفسه كان صاحب التاج وليا صادقا ومن لبس التاج فلا جواب له من جميع الانسان فاذا شتم فلا بشتم واذا ضرب فلا يضرب فاذا كان صاحب التاج من هذا الانسان يكون التاج جبلا من نور على رأس صاحبه قال الله تعالى والطور وكتاب مسطور الواو اشارة الى عصبة التاج والالف اشارة الى عصبة الحول والملام اشارة الى عصيته الطول والالف اشارة الى ترك الدنيا فاذا كان يوم القيمة كانت التاج على رأس صاحبه تاجا من نور فاذا ادخل الجنة كان على هذه الحالة باب بيان الخرقه الخرقه اشارة الى خرقه الرسول والى خرقه جميع الانبياء ومن لبس الخرقه فلا جواب له من جميع الخلق الخلق كله عند صاحب الخرقه اخوة الخرقه حوالة على بدن صاحبه يرجع صاحبها من الذنوب الى الحسنات لان لبس الخرقه ليس الحياء من الناس اولا ومن من الله تعالى ثانيا ايها الفقراء البسوا الخرقه فاذا كان يوم القيمة كانت الخرقه على بدن صاحبها حلة من حلل الجنة واذا لبس الخرقه لبسوا على السكون والوقار وعلى الطاعة واذا كان على غير الطاعة كانت الخرقه نارا على صاحبها ولبس من لباس جهنم من القطران نعوذ بالله تمت الرسالة بعون الله تعالى وكرمه.

Bismillahirrahmanirrahim

Her şeyi baştan var edip sonra onu çağırın, her şeyi yaratıp yarattığını eşli kılan Allah'a hamd ve senalar olsun. Hazreti Allah vesikayı birleştirmek için insana özel olarak akıl verdi. Şeriatın hükümlerini bildirmek için Kur'an-ı indirdi. Tarikatı seçsinler diye insanları ilimle üstün kıldı. Hakikati ortaya çıkarmak için onlara anlayış ikram etti.

Yüce Allah, insana her hal ve durumda; ayaktayken, otururken ve yanı üzere yatarken zikretmelerini emretti. Zikri emretmesi ömür boyu sürekli rabbinin koyduğu kanunlardan gafil olmamaları için, sünnet üzere rükû ve secdelerini yaparak,

bu yoldan ayrılmayarak huzur ve şuhûd halinde ilerlemeleri içindir.

Yüce Allah'ın öteki milletler arasından bize mahsus olmak üzere iman ve İslam ihsan ettiği için O'na hamd ve senalar eder, öteki taifeleri arasında bizi imanın şubesi olan zikir üzere muvaffak kıldığı için şükrederiz.

Onun rasulü ve sevgilisi Adnan soyundan seçilen Muhammed Mustafa'ya, o rasulün âline, ashabına, güzel bir şekilde kıyamete kadar onlara tabi olanlara salât ve selam ederiz. Salat ve selamımız zaman var oldukça daim olsun.

Hamd, sena, salât ve selamdan sonra deriz ki; bizim sülûkumuz tarikat; tarikatımız da farzları, sünnet ve nafileleri ve şeriatın diğer haklarını eda ettikten sonra tüm vakitlerde "La ilahe illallah" cümlesini gizli-açık zikretmek üzere kurulmuştur. Bu vesileyle gece gündüz; seferde, hazarda; yalnızken ve halk içindeyken vakitlerimizi bu kelimenin zikri için harcarız. Doğrusu böyle olmak bir hakikat, hakikatlerin en doğrusu ve Allah'a en yakın olanıdır.

İmam Ebu Ali Dekkâk der ki: "Müridler, zikir yolundan daha doğru ve daha açık hiçbir yol tutmamıştır. Hiç kimse zikre devamdan başka bir yol ile Allah'a ulaşamaz." Tarikat büyüklerinden Cüneyd-i Bağdadi der ki: "Zikir velayetin menşurudur. Kendisine zikir nasip olan kimseye velâyet nasip olmuş demektir. Her kim de zikirden ayrılmış ise velâyetten ayrılmış demektir."

Peygamber (s.a.v), Rabbinin şöyle buyurduğunu aktararak der ki: "La ilahe illallah benim kalemdir. Her kim benim kaleme girer ise benim azabımdan emin, güven içinde olur."

İslam'ın hücceti Ahmed b. Muhammed Gazali der ki: "La ilahe illallah, en büyük kaledir. O tevhid ilmidir. Onu elde eden ebedi mutluluğu elde eder. Onun gerisinde kalan ebedi bahtsızlığı ve daimi azabı elde eder."

Yine peygamber (s.a.v) şöyle buyurmuştur: “Zikrin en faziletli La ilahe illallah’tır.”

Bu zikirle ilgili olarak “La ilahe illallah” zikirindeki “La” olumsuzunun sebeplerini, zikrin nasıl olacağını, kısımlarını, bir takım şartlarını ve edeplerini anlatmak gerekmektedir. Önceden söylediğimiz gibi bu zikir Allah’a giden yoldur. Mürid bu yola nasıl girmeli ki en kısa zamanda isteğini elde etsin? Müridin, sevgilisine - ki o sevgili açık ve gizli Allah’tır- ulaşması nasıl olacaktır? Meşayihın bu kelimeyi seçmesinin, bunu telkin etmesinin sebebi, telkinin şekli ve edebi nedir?

Burada yaratılmışların efendisi ve senedimiz Muhammed Mustafa’ya ulaşmamızın nasıl olacağı beyan edilecektir. Bil ki meşayihın diğer zikirler arasından bu zikri seçmesinin bazı sebepleri vardır. Şöyle ki:

Bu zikir, zikirlerin en faziletlisidir. Bunun faziletli olduğu meşhurdur.

Hız. Allah, insanı kesif ve latif, ruh ve ceset, karanlık ve nur, süflî ve ulvî şeklinde birbirinden farklı iki nesneden yaratmıştır. Zikrin de böyle farklı iki şeyden oluşması gereklidir. Bu özellik sadece “La ilahe illallah” da bulunur.

Hız. Allah, insanın kalbini iki parmağı arasında döndürdüğü bir konumda bulundurmaktadır. Kalbin döndürülmesi tencerenin kaynatılması gibi hatta ondan daha şiddetlidir. Tencerenin kaynaması şiddetlenince üst kısmında mutlaka köpük ve başka şeyler birikir. Tencerede bulunan şeyi yiyerek lezzetini tatmak isteyen tencerede ne olduğunu bilmesi ve kaynayan nesnenin üzerinde toplanan gereksiz şeyleri atması icap eder. İşte ahireti isteyen mürid kalbini gözetlemez ve orada bulunan havâtırı, yani Allah’tan başka düşünceleri atmazsa Allah’ın kalbe koyduğu ilimlerin tadını alamaz. Nefis de marifetlerin tadını alamaz. Peygamber (s.a.v) buyurmuştur ki: “İlim onların kalplerindedir.”

Kalp, sultanlar için hazırlanmış dayalı döşeli, süslü bir ev

gibidir. Evin bazı sebeplerle kirlerden arınmış olması mümkün değildir. Bu kirlenmenin bazı sebepleri vardır ki burası onların anlatılma yeri değildir. Mürid bu evi temizlemek ve sultanın orada oturmasına elverişli hale getirmek görevi verilmiş bir kuldur. "La ilahe illallah" zikri o evi süpürme vasıtası gibidir. Bu ev bu temizleme vasıtasıyla temizlenmelidir ki ilahi nefhalar, melekler ve başka değerler oraya yerleşip otursunlar.

Kalp, cila ile parlatılmış bir ayna gibidir. Aynanın cilasının ve parlatılmasının tazelenmesi gerekir. Kalbin parlatılması Allah'ı zikretmek ile olur. Nitekim Abdullah b. Ömer'den rivayet edildiğine göre Hz. Peygamber (s.a.v) şöyle buyurmaktadır: "Her şeyin bir cilası vardır. Kalplerin cilası aziz ve celil olan Allah'ı zikretmektir."

Hz. Allah, insanın ruhunu yarattığı zaman ruh, Hakk Teâlâ'nın yakınında idi. Rabbi zül Celal'den feyiz almakta idi. Hz. Hakk, bedeni yarattığı zaman ruha beden ile ilişki halinde olmasını emretti. Böylece bedenin terbiye edilmesi için Cenab-ı Hakk nefsinden bir uyum lutfetti. Ta ki beden rabbin hizmetine elverişli hale gelsin ve O'na hizmet etmekle lezzetler aleminden bir tat alsın.

Bundan başka insanların ruhları, ruhlar âleminde Hakk Subhanehu ile beraberdir. Hz. Allah, ergenlik zamanına kadar bunu bedenlere unutturdu. Ergenlik zamanı rabbin hizmetine elverişli olunan zamandır. Beden rabbin hizmetine uygun olunca bir eğitici ve hatırlatıcı göndermiştir. Bu ya akıl ile ya kalbin marifetlere uyanması ile ya Rabbani ruh ile ya da melek ile olmaktadır. Artık ruh için şeyhlerin - Allah onlara rahmetiyle muamele etsin - farklı durumlarına göre ruhu eğitmesi gelmektedir. Böylece ruh uyanır, hatırlar ve görür ki rabbinin civarından uzak kaldığı ve onu unuttuğu için beden perdesi ve bir takım hastalıklar ve fasit irade kazanmış bir duruma gelmiştir. Bu duruma gelmesinin bazı sebepleri vardır ki bunları burada anlatmak işi uzatır.

Meşayih-i kiram (k.s) hakikatin edasında bu yolun

hekimleri olunca müridlerin hallerine göre “La ilahe illallah” zikrini ilaç olarak verirler. Bu işi bildikleri bir takım sebeplere göre yaparlar ki burası bu sebeplerin anlatılacağı yer değildir. Meşayih bu ilacı müridlerin Allah’tan başkasını göz önünde bulundurmaktan dolayı gönlünde meydana gelen hakkı unutmaya hastalığını iyileştirmek için verirler. Çünkü bu “La ilahe illallah” kelimesi olumsuzluk çığeği ile ifadeyi olumluya çeviren ispat sarhoşluğunun bir araya gelmesiyle oluşan bir macundur.

Buna göre “La ilahe illallah” kelimesinin başlangıcı olumsuzluk, küfür ve zehir; sonu ispat, iman ve panzehirdir. “La ilahe illallah” cümlesindeki “La ilahe” olumsuzluk kısmı, kalpte doğan hastalıkların nefsanî belirtilerini yok eder. “İllallah” ispatı ile kalbin sağlığı ve rabden gayrisini anmaktan doğan hastalıktan selamet hasıl olur. Böylece kalp, Hakk ile meşgul olmaya başlar. Nefsanî bozukluk belirtilerinin başka sebepleri de vardır ki onları burada zikretmek işleri uzatır.

Nefisteki bozukluk işaretleri yok olursa zikir bir takım işaretlerle sırlara ve sebeplere açılan yöne doğru gider. Böylece sevinç eksik olmaz. Aksi halde kışkırtmalar olur. Kışkırtmalar olunca kalem de yok olur, kâğıt da yok olur. Çalışma da bunun üzerinedir.

Zikrin Kısımları:

Zikrin kısımları meşayih'e göre değişir. Avarif adlı eserin sahibi der ki: “Zikir dört kısımdır. Bunlar: Dil ile zikir, kalp ile zikir, sır ile zikir, ruh ile zikirdir.”

Şüphesiz ki ruhun zikri sırrın zikirden haberdar olmasıdır. Kalbin zikri, nefsin zikirden haberdar olmasıdır. Nefsin zikri O’nu görüp saygı göstermesi veya sevap istemesidir.

Mürid, zikir ile makamlardan bir şeye ulaşır. Ehlullah katında insanlardan en aşağı seviyede olanı, zikri ortaya çıkarmak isteyen ve zikir ile Hakk’ın kendi üzerine yönelmesini arzu edendir.

Avarif adlı eserin sahibi şeyhin sözünün özü şudur: Kalbin zikri fiillerin zikridir. Sırrın zikri, sıfatların zikridir. Ruhun zikri, zatın zikridir. Sanki bu ifadeyle fiillerin faniliği, sıfatların faniliği ve zatın faniliği gibi üç faniliğe işaret etmiştir.

Tahkik ehli bazı kimseler ise zikrin altı kısım olduğunu söylemişlerdir. Bunlar: Zâhirin zikri, bânının zikri, kalbin zikri, sırrın zikri, ruhun zikri, hâfînin zikri.

Bu zikirlerden zâhir ve bânının zikri, başlangıç durumda olan müridin zikridir. Kalbin ve sırrın zikri, orta derecede olan müridin zikridir. Ruhun ve hafinin zikri ise ileri seviye olan müridin zikridir. Bütün bu sözler birbirine yakındır. Zikir konusunda sözün özü şudur ki Hazreti Allah ile yakınlık kazanmak, halktan uzak olmaktır.

Zikrin Şartları Ve Edepleri:

Buraya kadar söylenenlerden sonra bilesin ki zikrin açık ve gizli şartları ve edepi vardır. Bunlarla zikrin faydası meydana gelir ve meyvesi ortaya çıkar. Bunlardan bazılarına işaret edeceğim.

1- Bütün günahlardan ve hatalardan tövbe etmek. Bu tövbe ya Allah'a niyetle olur ya da zahiri ve batını şeriat ile ve sıkı sıkıya takvaya bağlı olmakla süslenmiş bir mürşid-i kâmil tarafından yaptırılır. Tövbenin her şartı yerine getirilmelidir. Bu şartlar şöyledir:

* Gusletmiş olmak,

*Abdestli olmak

*Temiz elbise giymiş olmak,

*Meleklerin, sekinenin ve cinlerin iyi olanlarının hazır bulunması için iyi kokulu buhur yakmış olmak.

2- Mürid, zikir yapmak istediği zaman Muhammed'e (s.a.v) gizli olarak üç defa salâvat getirir ve şu duayı okur:

“Fe in tevellev fe kul hasbiyallahu la ilahe illa hu, aleyhi tevekkeltüve hüve rabbül arşil azim. Rabbi euzu bike min hemezațişşeyyatını ve vesaisihim ve hemzihim ve lemzihim ve nefhıhim. Eyyühel cinnü inne beynena ve beyneküm le siaten fentalıku ila abedetıl evsani vela tüzahımu ehlezzıkrı vel kur’ani bi hakkı seyyidına Muhammedinil meb’usi ilel insi vel can.”

3- Şeyhinin suretini kendi yüzünün hizasında hayal etmek. Ta ki şeyhi zikir yolunda yoldaşı olsun.

4- Halk arasında denir ki: “Önce ustayı bul, sonra ev yaptır. Ya da: “Önce arkadaş bul sonra yola çık.” Mürid, zikre başlarken kalbiyle şeyhinin himmetinden yardım istemelidir. En güzeli, zikre başlarken şeyhinin şeyhini anmalı ve yaptığı zikir ile şeyhlerini Allah’tan başkasını istemediğine şahit tutmalıdır. İhtiyaç duyduğu zaman şeyhini adıyla çağırmasında, şeyhinden istediği yardımın peygamberden (s.a.v) yardım istemek olduğunu düşünmesinde bir sakınca yoktur. Allah’ın izniyle bu yardım kendisine gelecektir. Şöyle ki: “Halkı arasında şeyh, ümmeti içinde peygamber gibidir.”

5- Zikir yaparken kalp ve dil arasında bir uyum olmalıdır.

6- Mürid, ihlâs ve doğruluk üzere olmalıdır. Böyle yapmadaki gaye zikrinde, diğer ibadetlerinde ve davranışlarında Allah’tan başkasını istememesi içindir.

7- Mürid, zikir sırasında gönlüne düşen şeyleri şeyhinden gizlememeli, gerçek hayat ya da rüyasında gördüklerini de gizlememelidir. Gördüğü rüyanın yorumunu da şeyhinden istememelidir.

8- Zikir sırasında hareket halinde olmalıdır. Zikir sırasında yapılan hareket ya dengeli bir şekilde ya da denge gözetmeden yapılır. Eğer hareket dengeli yapılacaksa önce hareketini kalbinden başlatır. Hareketine başlarken gözü ile kalbine bakar. Sonra “La ilahe” derken başını arkaya çevirmelidir. Mürid böyle yapmakla kalbinde bulunan ve Allah’tan başkaya ait şeyleri oradan alıp “La ilahe” diyerek sağ tarafından arkasına

atmış olur. Ve sol tarafından "İllallah" diyerek kalbindeki durumu gözden geçirir. Artık kalbinde zikirden başka bir şeye yer vermez.

Eğer hareket dengeli değilse zikir sırasında bedeni ile nefsi sütün ile kaymağın bir arada olduğu gibi düşünür. Sütün her zerresinde mutlaka kaymağın bulunması gibi kendi benliğinde mutlaka kötü sıfatlar da güzel sıfatlar da bulunur.

Sütün içinde bulunan kaymağı meydana çıkartmak için yayık nasıl kuvvetlice ve devamlı çalkalanırsa mürid de zikir sırasında uzunca bir süre sağa sola sallanmalıdır. Ta ki benliğinde bulunan güzel sıfatlar kötülüklerden arınıp ayrılınsın.

Mana ehlinden isen buradaki misali anlarsın. Aksi halde zevk ve mana ehlinin gönlüne itiraz şüphesi girer. Gerçek bilgi ise Allah'tadır.

Hz. Ali medh-ü sena ettiği bazı arkadaşlarını anlatırken şöyle demiştir: "Vallahi onlar Allah'ı zikrettikleri zaman rüzgârlı bir günde ağaçların salındığı gibi sallanırlar, gözlerinden yaşlar dökerlerdi." Bazı arkadaşlarının da zikir ve itaatte gaflet içerisinde olduklarını söylemiştir. Hz. Ali'nin bu sözlerinden zikirde sallanmanın caiz olduğu anlaşılmaktadır.

Mürid, zikir sırasında nefesine değer verdiğini ifade eder bir hal görmekten sakınmalıdır. Bu büyük bir münafıklık ve büyük bir günahdır. Bilakis müridin zikir sırasında kendine bir coşku ve bu coşku halinin verdiği bir sarhoşluk gelmesi durumunda kendini tam manasıyla tutması gerekir. Asla kendini değerli saymak gibi bir hayale kapılmamalıdır. Her kim böyle bir şeye meyleder ise bizden değildir. Her kim açıktan kendisine zahir olan şeyi konuşursa, "Ulvi veya suflî şöyle şöyle şeyler görünüyor." derse "Bana rengârenk ve çeşitli nurlar görünüyor." derse, eski tasavvuf şeyhlerine benzer şatahat türü bir şeyler söylerse, zikir sırasında bir takım şeyler söyler bağırıp çağırıp nara atarsa yahut peygamberimizin kılmış olduğu nafilelerden birini yapmak konusunda gevşeklik gösterip aldırış etmezse - ki bu nafileleri "Vasiyetim" kısmında söyleyeceğim - yahut

zikir sırasında dans eder gibi oynarsa bunları yapan birisi tarafımızdan reddedilmiştir ve münafıktır. Biz böyle bir kimseden uzağız. O da bizden uzaktır. Bu yasaklardan birini yapan, bizim adımızı kullanıp yemin eden, bizim adımıza ortaya çıkan ve insanlardan maddi bir çıkar elde eden ve böylece geçimini saptayan olursa bu kişinin konuşması da sağladığı menfaat de haramdır.

Zikir sırasında kuvvetli sallanmak helaldir. Sallanmak ayakta olabildiği gibi oturarak da olabilir.

9- Zikir meclisine devamdan geri kalmamalıdır. Çünkü toplulukta bereket vardır. Allah'ın rahmet eli cemaatin üzerindedir. Müridler bir araya gelip halka oldukları zaman gür bir sesle ve güçlü bir hareketle zikir yapmalıdır. Böyle yapmak şeytanın vesvesesini, kalbe gelen zararlı düşünceleri uzaklaştırıp def eder.

İslam'ın hücceti İmam Gazali (r.a) bir kişinin tek başına zikir yapması ile cemaat olarak zikir yapılmasını; tek bir müezzinin ezan okuması ile grup halinde müezzinlerin ezan okumalarına benzetmiştir.

Nitekim grup halinde çıkarılan gür ses, tek başına bir kişinin sesinden daha fazla havayı kat edip daha uzağı gider. Bundan dolayı bir cemaatin tek kalp halinde zikretmesi daha evladır. Çünkü Allah, kalbi katılıklıta taşta benzetmiştir. O şöyle buyurur: "(Ne var ki) bunlardan sonra yine kalpleriniz katılaştı. Artık kalpleriniz taş gibi yahut daha katıdır. Çünkü taşlardan öylesi var ki içinden ırmaklar kaynar. Öyleleri de var ki çatlar da ondan su fışkırır. Taşlardan bir kısmı da Allah korkusuyla yukarıdan aşağı yuvarlanır." (Bakara- 74)

Bilindiği gibi taşlar ancak şiddetli bir güç ile kırılır. Katılmış kalp de böyledir. Şeyhler (r.a.) demiştir ki: "Zikir kuvvetli ve şiddetli yapmak şarttır. Kuvvet ve şiddetin derecesi "Allah" lafzının kuvvetinin kalbe, kalpten beden diğer organlarına tesir edecek derecede olmalıdır. Zikirden murad edilen budur."

Şeyh Ebu'l Hasen Harakani (k.s) şöyle der: "Zikir adamı "Allah" dediği zaman bedeni tepeden tırnağa titreyen adamdır. Eğer "Allah" dediği zaman bu hal olmazsa o, zikir adamı değildir. Zikrin sevap durumu da bu kuvvete göredir. Çünkü cemaatte zikir meydana getiren bir kuvvet vardır."

Zikirde sema hali, insanın iç dünyasındaki deruni kuvvet, müminlerin zikir sohbetleri ve daha pek çok meselenin anlatılmasına bu küçük risale yetmez...

Vasiyetim

Dostlarıma ve yolumuza girenlere vasiyetimdir:

- 1- Gizli, açık tüm hallerinde Allah'tan sakınsınlar.
- 2- Az yiyip az konuşsunlar.
- 3- Avam (halk) arasına az karışsınlar.
- 4- Daima şehvetten uzak dursunlar.
- 5- İnsanların ellerinde bulunanlardan ümidi kessinler.
- 6- Bütün kötü özellikleri terk etsinler. Güzel özelliklerle kendilerini süslesinler.
- 7- Şiir ve şarkı dinlemekten kaçınsınlar.
- 8- Düşüncelerinde dayatmacı olmasınlar.
- 9- Açlıktan ölseler bile şüpheli hiçbir şeyi yemesinler.
- 10- Sünnet olan namazlara devam etsinler.
 - Özellikle sabah namazının iki rekât sünneti
 - İki rekât ısrak namazı
 - Altı rekât kuşluk namazı
 - Öğlenin farzından önce dört, farzından sonra dört rekât sünneti

- İkindinin farzından önce dört rekât sünneti
- Akşamın farzından sonra iki rekât sünneti
- Akşamın farzından sonra kılınan altı rekât evvabin adı verilen namazı
- İki akşamdan sonrasını ihya etmek denilen on iki rekât namazı
- Vitir namazından sonra oturarak kılınan iki rekât namaz. Bu namazın birinci rekâtında "İza zülzilet" ikinci rekâtında "Kul ya eyyühel kafirun" suresi okunur.
- On iki rekât teheccüd namazı
- Her Cuma gecesi veya günü tesbih namazı

Mürid, bu ibadetleri ömür boyunca terk etmemelidir. Herhangi bir sebeple bunlardan bazısını kılamazsa bir hafta sonra da olsa hatırladığı zaman kılmalıdır.

11- Her gün bir günlük kaza namazı kılmalıdır.

Bunlar bir müridin namaz olarak kılması gereken en az miktarlardır.

Oruç olarak yapması gereken en az miktar:

- 1- Pazartesi ve Perşembe günleri
- 2- "Eyyam-ı Bıyz" denilen her hicri ayın 13, 14 ve 15. Günleri
- 3- Şevval ayından altı gün
- 4- Zil hicce ayının ilk on günü
- 5- Muharrem ayının ilk on günü
- 6- Muharrem ve Şaban aylarının çoğunu oruçlu geçirmelidir.

Oruç ibadetinin en çoğu ise Davud'un (a.s) orucudur ki bir gün iftar edip bir gün oruçlu olmaktır. Gücü yetse de mürid bundan fazlasını yapmaz.

Kur'an okumaya gelince:

1- Her gün gündüz vakti Kur'andan yüz ayeti, ayrıca Yasin Suresini okur. Bunu yapanın hacetleri yerine gelir.

2- Her gece "Elif, Lam, Mim" ile başlayan Secde Suresini, Yasin Suresini, Vakıa ve Tebâreke Surelerini okur.

Gece okuması gereken bu surelerden birini okuyamazsa gündüz kaza ederek okur.

Zikirler

• Yüz defa "La ilahe illallahu vahdehu la şerikeleh, lehül mülkü ve lehul hamdü yuhyi ve yumit ve hüve ala külli şey'in kadir." (Allah'tan başka ilah yoktur. O tektir. O'nun ortağı yoktur. Mülk O'nundur, hamd O'na mahsustur. Diridir. Ölümsüzdür. O her şeye kadirdir.)

• Yüz defa "Rabbiğfirli, ve tüb aleyye, inneke entettev-vabur rahim." (Ey rabbim! Beni bağışla. Tövbemi kabul eyle. Çünkü sen tövbele kabul eden, merhamet sahibisin.)

• Yüz defa peygamberimiz sallallahu aleyhi ve selleme salâvat.

• Yüz defa "Ve subhanallahi vel hamdu lillahi, vela ilahe illallahu vallahu ekber." (Tesbih ve hamd Allah'a aittir. Ve Allah'tan başka ilah yoktur. Allah en büyüktür.)

• Yüz defa "Vela havle vela kuvvete illa billahil aliyyl azim. Ve etübü ileyhi la melcae vela mencae minallahi illa ileyh. (Allah'tan başka güç ve kuvvet sahibi yoktur. Ben O'na tövbe ediyorum. Kurtuluş O'na sığınmaktadır.)

• Yüz defa "Subhanallahi vebi hamdihi. Subhanallahil azimi, estağfirullahel azime ve etübe ileyh." (Allah'ı noksan

sıfatlardan tenzih ederim ve O'na hamd ederim. Yüce Allah'ı tesbih ederim ve O'na tövbe ederim.)

- Yüz defa "Subhanallah."
- Yüz defa "El hamdu lillah."
- Yüz defa "La ilahe illallah" ve "Suretil ihlâs."
- Yüz defa gece "Subhanallahi vebi hamdihi, subhanallahil azimi estağfirullahil azimi ve etübü ileyhi."
- Yüz defa "Subhanallah."
- Yüz defa "El hamdulillah."
- Yüz defa "La ilahe illallah."
- Yüz defa "Allah'u ekber."
- Yüz defa ölüm döşeğindeyken "İhlâs Suresi."
- Her namazdan sonra yirmi beş defa "Subhanallah." Yirmi beş defa "Elhamdulillah." Yirmi beş defa "Allahu ekber."
- Her Cuma günü ve gecesi peygamber'e (s.a.v.) bin defa salâvat.

Dualar

Duaların en güzeli bizim iyiliğimiz için Allah tarafından peygamber'e (s.a.v.) indirilen Kur'andır. Sonra sahih senetlerle gelen altı hadis kitabındaki hadislerde bildirilen dualardır. Nitekim "Müridlerin Silahı" adlı kitabımızda güzel bir tertiple bu dualar bildirilmiştir. Bunlardan sonra mürid daha fazla dua etmek isterse büyük şeyhlerin bildirdiği dualarla dua eder.

İşte benim vasiyetim budur. Sözün en iyisi az fakat anlatımı güzel olanıdır. Allah, bizlere bu emirleri yerine getirmeyi lütfet-sin. O hakkıyla işiten ve duaları kabul edendir. İşin başında ve sonunda hamd ve sena O'nadır. Güç ve kuvvet ancak yüce ve ulu Allah'ın yardımılığıdır.

Tac Ve Hırkanın Tefsiri

Tac, cennette müminlerin giyeceği taca işarettir ve cennet giysilerinden bir giysidir. Hz. Peygamber şöyle buyurmuştur: "Tac, Allah tarafından indirilmiştir."

Bahsi geçen tac, Hz. Peygamberin tacıyla alakası olan tacdır. Bir kimsenin başına mürşid, halife veya salih bir kimse tarafından bir tac konursa bu tac, kıyamet gününde o kimsenin başında bir nur olacaktır. Çünkü o tac Allah'tan inmiştir. Bu sözün manası, "Bu tac, Allah'ın kudretindedir." demektir.

Tac, türbe işaretidir. Tac sahibi, ölü gibidir. Tacı giyen kimse ölüdür. Yani nefsi ölüdür. Nefsi ölen tac sahibi kimse sadık bir velidir. Tac giyen kimsenin tüm insanlara karşı cevabı olmaz. Sövene sövmez, vurana vurmaz. Böylesi tac sahibi olan insanın tacı, sahibinin üzerinde nurdan bir dağdır.

Yüce Allah buyuruyor ki: "Tur'a ve satır satır yazılmış kitaba andolsun..." (Tûr, 2)

Ayetteki "vav" harfi tacın çevresine sarılan sarığa işarettir. "Elif" harfi tacın gücüne ve dünyayı terk etmeye işarettir. "Lam" harfi tacın sarığının uzunluğuna işarettir.

Tac, kıyamet gününde sahibinin başında nurdan bir tac olacaktır. Tac sahibi cennete girdiğinde de bu hal üzere olacaktır.

Hırkanın Beyanı

Hırka, rasulun ve bütün peygamberlerin hırkasına işarettir. Hırkayı giyenin, tüm halktan hiç kimseye sözü olmaz. Tüm halk hırka sahibi katında kardeştir. Tac ve hırka, sahibinin üzerinde zabıta görevi yapar. Bu kimse günah olan bir şeye yönelse hırka, onu giyenin bedeninde koruma görevi yapar. Böylece hırka sahibi günahattan iyiliğe döner. Çünkü hırka giyen, ilk olarak insanlara karşı, ikinci olarak Allah'a karşı utanma giysisi giyer.

Ey fakirler! Hırka giyiniz. Çünkü kıyamet gününde hırka, sahibinin bedeninde cennet hullelerinden bir giysi olacaktır. Hırkayı giyenler sükûnet, vakar ve itaat üzere giyerler. Hırka giyen itaat üzere olmazsa, hırka, sahibinin başında ateş ve cehennem giysilerinden, katrandan bir giysi olur. Allah'a sığınırız...

• **SİLAH-UL MÜRİDÎN** •

SİLAH'UL MÜRİDİN

Somuncu Baba'nın "Silâh'ul-Mürîdîn" adlı eserinin halihazırda müstakil bir nüshası yoktur. Ancak pîrin böyle bir eserinin olduğu "Zikir Risalesi" adlı eserindeki kendi ifadelerinden anlaşılmaktadır. Zikir Risâlesinde şöyle bir ifade yer almaktadır:

"En faziletli dualar, Allah'ın peygamberi vasıtasıyla Kur'anda bize indirdiği dualardır. Sonra Hz. Peygamberin duaları gelir. Silah'ul-Mürîdîn adlı eserimde bunları tertip üzere zikrettim."

Son dönemde yapılan bir takım çalışmalar neticesinde, pîrin bu eseri her ne kadar kütüphanelerde müstakil olarak bulunmasa da tam bir nüshası Ahmed Ziyâeddîn Gümüşhânevî hazretlerinin telif ettiği "Mecmû'at'ül-Ahzâb" adlı eserinde yer almaktadır. Bahsi geçen eserin "Şâzeli" cildinde "Hâzâ Hizb'uş-Şeyh Hâmid El-Ârif Kaddesallâhu Sırrahû ve Nefe'anâ Bih" adı altında dokuz sayfalık zikir ve dualar bulunmaktadır. Bu dua ve zikirler Somuncu Baba'nın Zikir Risalesinde kaydettiği vasıflara uymaktadır.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الْحَمْدُ لِلَّهِ حَمْدًا يُؤَافِي نِعْمَكَ * وَيَكْفِي مَزِيدَكَ * نَحْمَدُكَ بِجَمِيعِ مَخَامِدِكَ كُلِّهَا مَا عَلِمْنَا مِنْهَا وَمَا لَمْ نَعْلَمْ * وَعَلَى جَمِيعِ نِعْمِكَ كُلِّهَا مَا عَلِمْنَا مِنْهَا وَمَا لَمْ نَعْلَمْ * وَعَلَى كُلِّ حَالٍ اسْتَغْفِرُ اللَّهُ الْعَظِيمُ * الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ وَتَسْتَلْهُ التَّوْبَةَ وَالْمَغْفِرَةَ إِنَّكَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ.

اللَّهُمَّ أَنْتَ السَّلَامُ وَمِنْكَ السَّلَامُ وَالنَّيْكَ يَعُودُ الْكَلَامُ * فَحِينًا رَبَّنَا بِالسَّلَامِ * وَأَذْجَلْنَا دَارَكَ دَارَ السَّلَامِ * تَبَارَكْتَ رَبَّنَا وَتَعَالَيْتَ يَا ذَا الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ.

اللَّهُمَّ أَجْرَنَا مِنَ النَّارِ بِعَفْوِكَ يَا مُجِيرٌ * لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ * وَلَهُ الْحَمْدُ يُحْيِي وَيُمِيتُ وَهُوَ حَيٌّ لَا يَمُوتُ وَلَا يَفُوتُ أَبَدًا دَائِمًا بَاقِيًا بِيَدِهِ الْمُلْكُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ * لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ صَدَقَ وَعْدُهُ وَنَصَرَ عَبْدَهُ وَأَعَزَّ جُنْدَهُ وَعَفَّرَ ذَنْبَهُ وَهَزَمَ الْأَحْزَابَ وَحْدَهُ وَلَا شَيْءَ بَعْدَهُ * لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ * لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَلَا تَعْبُدُ إِلَّا إِيَّاهُ * وَلَهُ النِّعْمَةُ وَلَهُ الْفَضْلُ وَلَهُ الثَّنَاءُ الْحَسَنُ * لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ وَلَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ * لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ الْمَلِكُ الْجَبَّارُ * لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ * لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ الْعَزِيزُ الْغَفَّارُ * لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ الْكَبِيرُ الْمُتَعَالَى * لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ الْمُهَيَّبُ السَّتَّارُ * لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ جَلَّ جَلَالُهُ * لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ جَلَّ ثَنَاهُ * لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ عَمَّ تَوَالَهُ * لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ عَظَّمَ شَأْنَهُ * لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ شَمِلَ إِحْسَانَهُ * لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ تَعَالَى كِبَرِيَاؤُهُ * لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ تَقَدَّسَتْ أَسْمَاؤُهُ * لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ تَنَزَّهَتْ صِفَاتُهُ * لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ الْحَكِيمُ الْكَرِيمُ * لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ * لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ * لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ * لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ الشَّكُورُ الْحَلِيمُ * لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ الْأَوَّلُ الْقَدِيمُ * لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ الْآخِرُ الْمُقِيمُ * لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ الْأَزَلِيُّ الْأَبَدُ * لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ الْوَاحِدُ الْأَحَدُ * لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ الْقَيُّومُ الصَّمَدُ * لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ لَمْ يَتَّخِذْ صَاحِبَةً وَلَا وَلَدًا * لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ * لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ الْمُعْبُودُ بِكُلِّ مَكَانٍ * لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ الْمَذْكُورُ بِكُلِّ لِسَانٍ * لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ الْمَشْكُورُ بِكُلِّ إِحْسَانٍ * لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ الْمُتَعَمَّقُ بِإِلَهِيَّتَيْنِ * لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ كَلَّ يَوْمَ هُوَ فِي شَأْنٍ * لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ إِيْمَانًا بِاللَّهِ * لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ أَمَانَةً عِنْدَ اللَّهِ * لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ عَدَدَ كُلِّ نِعْمَةٍ مِنَ اللَّهِ * لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ حَقًّا * لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ إِيْمَانًا وَصِدْقًا * لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ تَلَطُّفًا وَرِفْقًا * لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ تَعَبُّدًا وَرِزْقًا * لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ صَاحِبَ الْفُرْدَانِيَّةِ الْوَحْدَانِيَّةِ الْقَدِيمِيَّةِ الْأَزَلِيَّةِ * الْأَبَدِيَّةِ الَّتِي لَيْسَ لَهُ صِدْدٌ وَلَا نِدٌّ وَلَا شَبِيهَةٌ وَلَا شَرِيكٌ وَلَا نَظِيرٌ وَلَا وَزِيرٌ وَلَا مُشِيرٌ وَلَا وَلَدٌ * مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ

قَائِمًا بِأَمْرِهِ وَوَحْيِهِ.

وَنَعُوذُ بِكَلِمَاتِ اللَّهِ التَّامَّاتِ كُلِّهَا مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ وَذَرَأَ وَبَرَأَ * بِسْمِ اللَّهِ خَيْرِ الْأَسْمَاءِ *
بِسْمِ اللَّهِ رَبِّ الْأَرْضِ وَرَبِّ السَّمَاءِ * بِسْمِ اللَّهِ الَّذِي لَا يَضُرُّ مَعَ اسْمِهِ شَيْءٌ فِي الْأَرْضِ وَلَا
فِي السَّمَاءِ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ * بِسْمِ اللَّهِ افْتَتَحْتُ وَعَلَى اللَّهِ تَوَكَّلْتُ * وَقَوَّضْتُ أَمْرِي
إِلَى اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ بِصِيرٍ بِالْعِبَادِ.

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي عَافَانَا مِنْ نَوْمِنَا وَابْتَعَيْنَا إِلَى يَوْمِنَا هَذَا * الْحَمْدُ لِلَّهِ عَلَى الطَّاعَةِ وَالتَّوْفِيقِ
* وَنَسْتَغْفِرُ اللَّهَ مِنْ كُلِّ ذَنْبٍ وَخَطَاٍ وَتَقْصَانٍ وَتَقْصِيرٍ * الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَذْهَبَ بِاللَّيْلِ
مُظْلِمًا وَجَاءَ بِالنَّهَارِ مُبْصِرًا * الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَذْهَبَ عَنَّا الْحَزْنَ إِنَّ رَبَّنَا لَغَفُورٌ شَكُورٌ *
الَّذِي أَحَلَّنَا دَارَ الْمَقَامَةِ مِنْ فَضْلِهِ لَا يَمَسُّنَا فِيهَا نُصَبٌ وَلَا يَمَسُّنَا فِيهَا لُغُوبٌ * الْحَمْدُ لِلَّهِ
الَّذِي صَدَقْنَا وَعَدَهُ وَأَوْرَثَنَا الْأَرْضَ نَتَّبِعُوهُ مِنَ الْجَنَّةِ حَيْثُ نَشَاءُ فَنِعْمَ أَجْرُ الْعَامِلِينَ * الْحَمْدُ
لِلَّهِ الَّذِي هَدَانَا لِهَذَا وَمَا كُنَّا لِنَهْتَدِيَ لَوْ لَا أَنْ هَدَانَا اللَّهُ لَقَدْ جَاءَتْ رَبَّنَا بِالْحَقِّ
وَنُودُوا أَنْ تَتَّكُمُوا الْجَنَّةَ أُورِثْتُمُوهَا بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ.

اللَّهُمَّ إِنَّا أَصْبَحْنَا نَشْهَدُكَ وَنُشْهَدُ حَمَلَةَ عَرْشِكَ وَمَلَائِكَتَكَ وَجَمِيعَ خَلْقِكَ بِأَنَّكَ أَنْتَ اللَّهُ لَا
إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ وَحَدَّكَ لَا شَرِيكَ لَكَ * اسْتَغْفِرُكَ وَتُتُوبُ إِلَيْكَ.

اللَّهُمَّ إِنَّا نَقْدُمُ إِلَيْكَ وَبَيْنَ يَدَيْ كُلِّ نَفْسٍ وَلَمَحَّةٍ وَلِحِطَّةٍ وَطَرْفَةِ يَطْرَفُ بِهَا أَهْلُ السَّمَاوَاتِ
وَأَهْلُ الْأَرْضِ * وَكُلُّ شَيْءٍ هُوَ فِي عِلْمِكَ كَائِنٌ أَوْ قَدْ كَانَ.

مَرْحَبًا مَرْحَبًا بِالصَّبَاحِ الْجَدِيدِ * وَبِالْيَوْمِ السَّعِيدِ * وَبِالْمَلَكَيْنِ الْكَرِيمَيْنِ الْكَاتِبَيْنِ الْعَادِلَيْنِ
الْحَافِظَيْنِ * حَيَّاكُمَا اللَّهُ أَكْتُبَا فِي غَزَّةِ يَوْمِنَا هَذَا * وَنُشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ
لَهُ * وَنُشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ * وَنَبِيُّهُ وَحَبِيبُهُ * وَعَلَى هَذِهِ الشَّهَادَةِ نَحْيَا وَعَلَيْهَا
نَمُوتُ وَعَلَيْهَا نَبْعَثُ عَدَااَ إِنَّ شَاءَ اللَّهُ تَعَالَى.

أَصْبَحْنَا وَأَصْبَحَ الْمَلِكُ لِلَّهِ * وَالْعِظْمَةُ لِلَّهِ * وَالْعِزَّةُ لِلَّهِ * وَالْكَرْبَاءُ لِلَّهِ * وَالْأَلَاءُ لِلَّهِ *
وَالْعَمَاءُ لِلَّهِ * وَالْعَطَاءُ لِلَّهِ * وَالْبَقَاءُ لِلَّهِ * وَالْبَهَاءُ لِلَّهِ * وَالْمُلْكُ لِلَّهِ * وَالْمَلَكُوتُ لِلَّهِ *
وَالْجَمَالَ لِلَّهِ * وَالْجَلَالَ لِلَّهِ الْوَاحِدِ الْقَهَّارِ.

أَصْبَحْنَا عَلَى فِطْرَةِ الْإِسْلَامِ * وَعَلَى كَلِمَةِ الْإِخْلَاصِ * وَعَلَى دِينِ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ
وَسَلَّمَ وَعَلَى آيِنَا إِبْرَاهِيمَ عَلَيْهِ الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ حَقِيقًا مُسْلِمًا وَمَا أَنَا مِنَ الْمُشْرِكِينَ.

سُبْحَانَ رَبِّيَ الْعَلِيِّ الْأَعْلَى الْوَهَّابِ * لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ عَلِيُّ الْأَعْلَى * سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ وَبِحَمْدِكَ

لَا أُحْصِي ثَنَاءَ عَلَيْكَ أَنْتَ كَمَا أَثْبَتْتِ عَلَى نَفْسِكَ * سُبْحَانَكَ مَا عَبْدَنَاكَ حَقَّ عِبَادَتِكَ
يَا مَعْبُودُ * سُبْحَانَكَ مَا عَرَفْنَاكَ حَقَّ مَعْرِفَتِكَ يَا مَعْرُوفُ * سُبْحَانَكَ مَا ذَكَرْنَاكَ حَقَّ ذِكْرِكَ
يَا مَذْكُورُ * سُبْحَانَكَ مَا شَكَرْنَاكَ حَقَّ شُكْرِكَ يَا مَشْكُورُ * سُبْحَانَ اللَّهِ وَبِحَمْدِهِ * سُبْحَانَ
اللَّهِ الْعَظِيمِ وَبِحَمْدِهِ * سُبْحَانَ اللَّهِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ عَدَدَ خَلْقِهِ وَرِضَاءِ نَفْسِهِ وَزِنَةَ عَرْشِهِ وَمَدَادَ
كَلِمَاتِهِ * سُبْحَانَ اللَّهِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاللَّهُ أَكْبَرُ وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ
الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ.

أَعُوذُ بِاللَّهِ السَّمِيعِ الْعَلِيمِ وَآلَاتِهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ * بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ * وَاللَّهُمَّ
إِلَهَ وَاحِدَ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ * لَا إِكْرَاهَ فِي الدِّينِ قَدْ تَبَيَّنَ الرُّشْدُ مِنَ الْغَيِّ فَمَنْ
يَكْفُرْ بِالطَّاغُوتِ وَيُؤْمِنْ بِاللَّهِ فَقَدِ اسْتَمْسَكَ بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقَى لَا انْفِصَامَ لَهَا وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ
* اللَّهُ وَلِيُّ الَّذِينَ آمَنُوا يُخْرِجُهُم مِّنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ وَالَّذِينَ كَفَرُوا أَوْلِيَاؤُهُمُ الطَّاغُوتُ
يُخْرِجُونَهُمْ مِّنَ النُّورِ إِلَى الظُّلُمَاتِ أُولَئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ * لِلَّهِ مَا فِي
السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَإِن تُبَدُّوا مَا فِي أَنْفُسِكُمْ أَوْ تُخْفَوْهُ يُحَاسِبْكُمْ بِهِ اللَّهُ فَيَغْفِرُ
لِمَن يَشَاءُ وَيُعَذِّبُ مَن يَشَاءُ وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ * آمَنَ الرَّسُولُ بِمَا أُنزِلَ إِلَيْهِ مِنْ رَبِّهِ
وَالْمُؤْمِنُونَ كُلٌّ آمَنَ بِاللَّهِ وَمَلَكِيهِ وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ لَا نُفِرُّ بَيْنَ يَدَيْهِ مِنْ رُسُلِهِ وَقَالُوا سَمِعْنَا
وَأَطَعْنَا غُفْرَانَكَ رَبَّنَا وَإِلَيْكَ الْمَصِيرُ * لَا يَكْفُرُ اللَّهُ نَفْسًا إِلَّا وَسِعَهَا لَهَا مَا كَسَبَتْ وَعَلَيْهَا
مَا اكْتَسَبَتْ رَبَّنَا لَا تُؤَاخِذْنَا إِن نَّسِينَا أَوْ أَخْطَأْنَا رَبَّنَا وَلَا تَحْمِلْ عَلَيْنَا إصْرًا كَمَا حَمَلْتَهُ
عَلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِنَا رَبَّنَا وَلَا تَحْمِلْنَا مَا لَا طَاقَةَ لَنَا بِهِ وَاعْفُ عَنَّا وَاعْفُرْ لَنَا وَارْحَمْنَا أَنْتَ
مَوْلَانَا فَانصُرْنَا عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ * رَبَّنَا لَا تَرِغْ قُلُوبَنَا بَعْدَ إِذْ هَدَيْتَنَا وَهَبْ لَنَا مِنْ لَدُنْكَ
رَحْمَةً إِنَّكَ أَنْتَ الْوَهَّابُ * رَبَّنَا إِنَّكَ جَامِعُ النَّاسِ لِيَوْمٍ لَا رَيْبَ فِيهِ إِنَّ اللَّهَ لَا يُخْلِفُ الْمِيعَادَ
* الَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا إِنَّا أَمَّا فَاغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ * الصَّابِرِينَ وَالصَّادِقِينَ
وَالْقَانِئِينَ وَالْمُنْفِقِينَ وَالْمُسْتَغْفِرِينَ بِالْأَسْحَارِ * شَهِدَ اللَّهُ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ وَالْمَلَائِكَةُ وَأُولُو
الْعِلْمِ قَائِمًا بِالْقِسْطِ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ * إِنَّ الدِّينَ عِنْدَ اللَّهِ الْإِسْلَامُ * قُلِ اللَّهُمَّ
مَالِكِ الْمُلْكِ تُؤْتِي الْمُلْكَ مَن تَشَاءُ وَتَنْزِعُ الْمُلْكَ مِمَّن تَشَاءُ وَتُعِزُّ مَن تَشَاءُ وَتُذِلُّ مَن تَشَاءُ
يَبْدِكَ الْخَيْرُ إِنَّكَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ * تُولِجُ اللَّيْلَ فِي النَّهَارِ وَتُولِجُ النَّهَارَ فِي اللَّيْلِ وَتُخْرِجُ
الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ وَتُخْرِجُ الْمَيِّتَ مِنَ الْحَيِّ وَتَرْزُقُ مَن تَشَاءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ * يَا سَرِيعَ الْحِسَابِ
* اللَّهُمَّ ارزُقْنَا بِغَيْرِ حِسَابٍ.

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ يَا اللَّهُ يَا رَحْمَنُ يَا رَحِيمُ * يَا مَالِكُ يَا قُدُّوسُ * يَا سَلَامُ يَا مُؤْمِنُ يَا مُهَيِّمُنُ
يَا عَزِيزُ يَا جَبَّارُ * يَا مُتَكَبِّرُ * يَا خَالِقُ * يَا بَارِئُ * يَا مُصَوِّرُ * يَا غَفَّارُ * يَا قَهَّارُ * يَا وَهَّابُ

* يَا زَرَّاقُ * يَا فَتَّاحُ يَا عَلِيمُ يَا قَابِضُ يَا بَاسِطُ يَا خَافِضُ يَا رَافِعُ يَا مُعِزُّ يَا مُدِلُّ يَا سَمِيعُ
 يَا بَصِيرُ يَا حَكَمُ يَا عَدْلُ يَا لَطِيفُ يَا خَبِيرُ يَا عَظِيمُ يَا غَفُورُ * يَا شَكُورُ يَا عَلِيُّ يَا كَبِيرُ يَا
 خَفِيفُ يَا مُقِيبُ يَا حَسِيبُ يَا جَلِيلُ يَا كَرِيمُ يَا رَقِيبُ يَا مُجِيبُ يَا وَاسِعُ * يَا حَكِيمُ يَا وَدُودُ
 يَا مَجِيدُ يَا بَاعِثُ يَا شَهِيدُ * يَا حَقُّ يَا وَكِيلُ يَا قَوِيُّ يَا مَتِينُ يَا وَلِيُّ يَا حَمِيدُ يَا مُحْصِيُ يَا
 مُبْدِيُ يَا مُعِيدُ يَا مُحْيِيُ يَا مُمِيتُ يَا حَيُّ يَا قَيُّومُ يَا وَاجِدُ يَا مَاجِدُ يَا وَاحِدُ يَا أَحَدُ يَا صَمَدُ يَا
 قَادِرُ يَا مُقْتَدِرُ يَا مُقَدِّمُ يَا مُؤَخَّرُ يَا أَوَّلُ يَا آخِرُ يَا ظَاهِرُ يَا بَاطِنُ يَا وَالِيُ يَا مُتَعَالَى * يَا بَرُّ يَا
 تَوَّابُ يَا مُنْتَقِمُ يَا غَفُورُ يَا رُؤُفُ * يَا مَالِكُ الْمُلْكِ يَا ذَا الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ يَا مُقْسِطُ يَا جَامِعُ *
 يَا غَنِيُّ يَا مُعْنَى يَا مُعْطَى يَا مَانِعُ يَا ضَارُّ يَا نَافِعُ يَا نُورُ يَا هَادِيُ يَا بَدِيعُ يَا بَاقِيُ يَا وَارِثُ يَا
 رَشِيدُ يَا صَبُورُ * أَلَّذِي تَقَدَّسَتْ عَنِ الْأَشْيَاءِ ذَاتُهُ وَتَنَزَّهَتْ عَنِ مُشَابَهَةِ الْأَمْثَالِ صَفَاتُهُ وَدَلَّتْ
 عَلَى وَحْدَانِيَّتِهِ مَصْنُوعَاتُهُ * وَشَهِدَتْ بِالْوَهْبِيَّةِ آيَاتُهُ * وَاجِدُ لَا مِنْ قَلَّةٍ * وَمَوْجُودٌ لَا مِنْ عِلَّةٍ
 * بِالْأَيِّ مَعْرُوفُ * وَبِالْإِحْسَانِ مَوْصُوفُ * مَعْرُوفٌ بِلَا غَايَةَ * وَمَوْصُوفٌ بِلَا نِهَائِيَّةٍ أَوَّلُ قَدِيمُ
 بِلَا إِبْتِدَاءٍ * وَلَا آخِرٌ مُقِيمٌ بِلَا انْتِهَاءٍ * أَلَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ وَسِعَ كُلَّ شَيْءٍ رَحْمَةً وَعِلْمًا وَغَفَرَ
 ذُنُوبَ الْمُذْنِبِينَ كَرَمًا وَجِلْمًا * لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي السَّمَاءِ وَهُوَ السَّمِيعُ
 الْمُبْصِرُ * نِعَمَ الْمُؤَلَّى وَنِعَمَ النَّصِيرُ * غَفْرَانِكَ رَبَّنَا وَإِلَيْكَ الْمَصِيرُ * لَا حَوْلَ عَنِ مَعْصِيَةِ
 اللَّهِ إِلَّا بِعِصْمَةِ اللَّهِ وَلَا قُوَّةَ عَلَى طَاعَةِ اللَّهِ إِلَّا بِتَوْفِيقِ اللَّهِ * وَلَا مَنَاجَا وَلَا مَلْجَأَ إِلَّا إِلَيْهِ *
 مَا شَاءَ اللَّهُ كَانَ وَمَا لَمْ يَشَأْ لَمْ يَكُنْ * وَمَا قَدَّرَ سَيَكُونُ * إِلَّا إِلَى اللَّهِ تَصِيرُ الْأُمُورُ * يَفْعَلُ
 اللَّهُ مَا يَشَاءُ بِقُدْرَتِهِ * وَيَحْكُمُ مَا يُرِيدُ بِعِزَّتِهِ * أَلَا لَهُ الْخَلْقُ وَالْأَمْرُ تَبَارَكَ اللَّهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ
 * فَتَبَارَكَ اللَّهُ أَحْسَنُ الْخَالِقِينَ * وَصَلَّى اللَّهُ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَإِلَيْهِ وَصَحْبِهِ أَجْمَعِينَ *

Rahman ve rahim olan Allah'ın adı ile...

Verdiği bütün nimetlere karşılık ve eksiltmeyip artırdıklarına bedel olabilecek bir hamd ile sadece Allah'a hamd edilir.

Bilip, bilmediğimiz bütün övgülerle; tadıp tatmadığımız her nimet için sana hamd ederiz.

Her hal ve durum için Yüce Allah'tan başışlanma dileriz.

O Allah ki, O'ndan başka hiçbir ilah yoktur.

O diridir. Ve işleri idare edendir.

O'ndan bağışlanma dileriz. Ya Rabbi! Şüphe yok ki sen her şeye gücü yetensin.

Ey Allah'ım! Sen selâmsın.

Selâm (eslenik ve barış) sendendir ve sana dönecektir. Rabbimiz bizi eslenikle selâmla. Bizi selâm yuvana girdir.

Sen mübarek ve aşkın oldun ey celâl ve ikram sahibi!

Ey Allah'ım! Ey koruyan! Bizleri affınla ateşten kuru.

Allah'tan başka ilah yoktur. O tektir. Hiç bir ortağı yoktur. Mülk O'nundur.

Hamd; öldüren, diriltlen asla uyumayıp; uyanık olan, ölmeyen kesinlikle yok olmayacak olan mülkü yed-i kudretinde olana (Allah'a) aittir.

Allah'tan başka hiç bir ilah yoktur. O vadinde duran, kuluna yardımcı, ordusunu güçlü kılan, günahkârların günahını bağışlayan, düşman toplulukları hezimete uğratan tektir.

O kendisinden sonra hiçbir şeyin vaki olmayacağı tek ilah tır.

Allah'tan başka hiçbir ilah yoktur. Ulu ve Yüce Allah dışın-da güç ve kuvvet yoktur.

Allah'tan başka hiçbir ilah yoktur. Ancak O'na kulluk ederez. Nimet O'ndandır. Erdem (fazilet) O'ndan kaynaklanır. Övgü ve bütün güzellikler O'na layıktır.

Allah'tan başka hiçbir ilah yoktur. Kâfirler hoş görmeseler de din sadece O'na has kılınır.

Zorlayarak yöneten Allah'tan başka hiçbir ilah yoktur.

Tek otorite olan Allah'tan başka hiçbir ilah yoktur.

Bağışlayan ve gücü elinde tutan Allah'tan başka hiçbir ilah yoktur.

Yüce ve aşkın olan Allah'tan başka hiçbir ilah yoktur.

Gözeten, koruyan ve ayıpları örten Allah'tan başka hiçbir ilah yoktur.

Gücü, kudreti arttıkça artan Allah'tan başka hiçbir ilah yoktur.

Övgüsü (övülmesi) sıradan olmayıp, pek yüce olan Allah'tan başka hiçbir ilah yoktur.

Ödülü (hibesi-vermesi) herkesi kapsayacak olan Allah'tan başka hiçbir ilah yoktur.

Şanı yüce olan Allah'tan başka hiçbir ilah yoktur.

İyilikleri herkesi kuşatan Allah'tan başka hiçbir ilah yoktur.

Yücelikleri aşkın olan Allah'tan başka hiçbir ilah yoktur.

İsimleri mübarek olan Allah'tan başka hiçbir ilah yoktur.

Sıfatları noksan olmayan Allah'tan başka hiçbir ilah yoktur.

Cömert ve hikmet sahibi Allah'tan başka hiçbir ilah yoktur.

İzzetli (gücü elinde bulunduran) ve hakîm (adaletli karar veren) Allah'tan başka hiçbir ilah yoktur.

Ulu ve büyük Allah'tan başka hiçbir ilah yoktur.

Acıyan, bağışlayan Allah'tan başka hiçbir ilah yoktur.

Şükre layık olan, günahkâr kullarını hemen cezalandırmayan, hoşgörülü olan Allah'tan başka hiçbir ilah yoktur.

İlklerin ilki olan Allah'tan başka hiçbir ilah yoktur.

Var olanların sonuncusu (sonların sonuncusu) olan Allah'tan başka hiçbir ilah yoktur.

Ezel ve ebed olan Allah'tan başka hiçbir ilah yoktur.

Teklerin teki (birlerin biri) olan Allah'tan başka hiçbir ilah yoktur.

Bütün işleri ayakta tutan, muhtaç olmayan ama herkesin kendisine muhtaç olduğu, tek efendi olan Allah'tan başka hiçbir ilah yoktur.

Eş ve çocuk edinmemiş Allah'tan başka hiçbir ilah yoktur.

Muhammed (s.a.v), O'nun vahyini hâkim kılan ve emirlerini yerine getiren elçisidir.

Ve biz Allah'ın bütün kelimeleri ile yarattıklarının şerrinden yine Allah'a sığınırız.

Allah'ın en hayırlı ismi ile...

Yerin ve göklerin rabbinin adı ile...

İsmine yerde ve göklerde hiçbir şeyin zarar veremeyeceği, işiten ve bilen Allah'ın adı ile...

Allah'ın (her şeye) başladığım adı ile...

Ancak Allah'a tevekkül ettim.

İşlerin sonucunu Allah'a bıraktım. Şüphesiz Allah kullarını görür.

Uykumuzda bizi koruyup, bu günümüze sağ salim getiren Allah'a hamd olsun.

İtaat ve muvaffakiyetten (başarı) dolayı Allah'a hamd olsun.

Ve bütün yanlışlardan, eksikliklerden, kusurlardan ve günahlardan başışlanma dileriz.

Karanlık geceyi götürüp, aydınlık gündüzü getiren Allah'a hamd olsun.

Bizden üzüntüyü gideren Allah'a hamd olsun. O başışlayan

ve Şükre layık olandır.

O ki fazl-ı keremi ile içerisinde hiçbir yorgunluğun ve meŐakkatin yaŐanmayacaęı gerçek oturma (yaşama) yurduna bizleri yerleŐtiredir.

Hamd, verdiği sözden caymayan, cennetten dilediğimiz yerleri edinelim diye bizleri yeryüzüne mirasçı kılan Allah'a aittir. Bildiklerini yapanların ücreti/mükâfatı ne güzeldir.

Hamd, bize rehberlik etmeseydi asla bulamayacağımız doğru yola ileten, Allah'adır. Rabbimizin elçileri, cennete davet ederek ve yaptıklarımızın bedeli olan cennete mirasçı kılarak hak ile gelmiŐlerdir.

Ey Allah'ım! Bizler sana, arşını taşıyanlara, meleklerine, yarattıklarına Őahitlik ederiz ki sen, senden başka hiçbir ilahın olmadığı Allah'sın. Ve sen hiçbir ortağı olmayan tek ilahsın. Senden bağışlanma diler ve sana yöneliriz.

Ey Allah'ım! Yer ve gök ehlinin ansızın bakış fırlattığı bir anda, herkesin önünde kendimizi sana sunacağız. Her Şey ezeli ilminle olucudur. Her yeni sabahla ya da mutlu bir günü selamlayarak veya adil, koruyucu Kiramen Kâtibin melekleri tarafından yazılmış olduğu halde (her Şey) meydana gelmiş olmaktadır.

Ey melekler! Sizleri Allah selamlıyor, bu günümüzün en makbul kısmını yazınız! Biz Allah'tan başka hiçbir ilah ve ortak olmadığına Őahitlik ederiz. Muhammed'in O'nun kulu, elçisi, nebisi ve habibi olduğuna Őahitlik ederiz. Bu Őahitlik üzerine yaşar, ölür ve diriltiliriz inŐallah.

Biz olduk; mülk (yönetim), yücelik, izzet, büyüklük, bütün nimetler; verme, geri bırakma (saklama); güzellikler (letafet), sırlar, cemal ve güç-kudret de tek olan ve kahredici olan Allah'ın oldu.

Bizler, İslâm fitratı üzerine, ihlâs kelimesine sadık, Muhammed'in ve babamız hanif müslüman İbrahim'in (salât

ve salam olsun) dini üzerinde olduk. Ben asla müşriklerden değilim.

Bolca hibe eden, yüceler yücesi rabbimi noksan sıfatlardan tenzih ederim.

Senden başka hiçbir ilah yoktur. Sen yüceler yücesisin.

Ey Allah'ım! Sayamayacağım kadar çok hamd ile sana hamd ederim. Sen ancak kendini övdüğün gibisin.

Seni noksan sıfatlardan tenzih ederim. Sana gerektiği gibi kulluk edemedik ey ibadet olunan!

Seni noksan sıfatlardan tenzih ederim. Seni gerektiği gibi tanıyamadık ey bilinip - tanınan!

Seni noksan sıfatlardan tenzih ederiz. Seni gerçek manada zikredemedik ey zikredilen!

Seni noksan sıfatlardan tenzih ederiz. Sana gerektiği gibi şükredemedik ey şükredilen!

Yüce olan Allah'ı hamd ile tenzih ederiz.

Azim olan Allah'ı hamd ile tesbih ederiz.

Allah'ı tenzih ederiz ki yarattıklarının sayısınca, zatının rızası ölçüsünce, arşı kadar, kelimelerinin mürekkebi miktarınca hamd, sadece Allah'a aittir.

Seni noksan sıfatlardan tenzih ederiz ki hamd kendisinden başka hiçbir ilah olmayan Allah'a aittir. Allah büyüktür. Ondan başka güç ve kuvvet sahibi yoktur. O büyük ve yüce olandır.

Kovulmuş şeytandan, işiten ve bilen Allah'a sığınırım. Rahman ve rahim olan Allah'ın adı ile.

İlahınız bir tek Allah'tır. O'ndan başka ilah yoktur. O, rahmandır, rahimdir. (Bakara/163)

Dinde zorlama yoktur. Artık doğrulukla eğrilik birbirinden

ayrılmıştır. O halde kim tağutu reddedip Allah'a inanırsa, kopmayan sağlam kulpa yapışmıştır. Allah işitir ve bilir. (Bakara/256)

Allah, inananların dostudur. Onları karanlıklardan aydınlığa çıkarır. İnkâr edenlere gelince, onların dostları da tağuttur. Onları aydınlıktan alıp karanlığa götürür. İşte bunlar cehen-nemliklerdir. Onlar orada devamlı kalırlar. (Bakara/257)

Göklerde ve yerdekilerin hepsi Allah'ındır. İçinizdekileri açığa vursanız da gizleseniz de Allah ondan dolayı sizi hesaba çekecektir. Sonra dilediğini affeder, dilediğine de azap eder. Allah her şeye kadirdir. (Bakara/284)

Peygamber, Rabbi tarafından kendisine indirilene iman etti. Müminler de (iman ettiler). Her biri Allah'a, meleklerine, kitaplarına, peygamberlerine iman ettiler. "Allah'ın peygamberlerinden hiçbiri arasında ayırım yapmayız. İşittik, itaat ettik. Ey Rabbimiz, affına sığındık! Dönüş sanadır." dediler. (Bakara/285)

Allah her şahsı, ancak gücünün yettiği ölçüde mükellef kılar. Herkesin kazandığı (hayır) kendine, yapacağı (şer) de kendinedir. Rabbimiz! Unutursak veya hataya düşersek bizi sorumlu tutma. Ey Rabbimiz! Bizden öncekilere yüklediğin gibi bize de ağır bir yük yükleme. Ey Rabbimiz! Bize gücümüzün yetmediği işler de yükleme! Bizi affet! Bizi bağışla. Bize acı! Sen bizim mevlâmızsın. Kâfirler topluluğuna karşı bize yardım et! (Bakara/286)

(Onlar şöyle yakarırlar:) Rabbimiz! Bizi doğru yola ilettikten sonra kalplerimizi eğriltme. Bize tarafından rahmet bağışla. Lütfu bol olan sensin. (Al-i İmran /8)

Rabbimiz! Gelmesinde şüphe edilmeyen bir günde, insanları mutlaka toplayacak olan sensin. Allah asla sözünden dönmez. (Al-i İmran/9)

(Nimetler); "Ey Rabbimiz! İman ettik; bizim günahlarımızı bağışla, bizi ateş azabından koru!" diyen; sabreden, dürüst olan, huzurda boyun büken, hayra harcayan ve seher vaktinde

Allah'tan bağış dileyenler (içindir). (Al-i İmran/16, 17)

Allah, adaleti ayakta tutarak (delilleriyle) şu hususu açıklamıştır ki kendisinden başka ilah yoktur. Melekler ve ilim sahipleri de (bunu ikrar etmişlerdir). Mutlak güç ve hikmet sahibi Allah'tan başka ilah yoktur. (Al-i İmran/18)

Allah nezdinde hak din İslam'dır. (Al-i İmran/19)

(Resulüm!) De ki: Mülkün gerçek sahibi olan Allah'ım! Sen mülkü dilediğine verirsin ve mülkü dilediğinden geri alırsın. Dilediğini yüceltir, dilediğini de alçaltırsın. Her türlü iyilik senin elindedir. Gerçekten sen her şeye kadırsın. (Al-i İmran/26)

Geceyi gündüze katar, gündüzü de geceye katarsın. Ölüden diriyi çıkarır, diriden de ölüyü çıkarırsın. Dilediğine de sayısız rızık verirsin. (Al-i İmran/27)

Ey Allah'ım! Ey hesapları hızlıca gören! Bize hesapsız rızık ver.

Ey Allah! Ey Rahman! Ey Rahim! Ey her şeyi yöneten! Ey kutsal olan Allah'ım! Şüphesiz ben senden isterim.

Ey kullarını esenliğe çıkarana! Ey koruyan, gözetene! Ey aziz olan, cebbar olan (zorlayan) Allah!

Ey her hadisede büyüklüğünü gösterene! Ey yoktan var eden, her şeyi uygun yaratan!

Ey her şeyi şekillendiren, bağışlayan, kahreden, bolca veren, rızıklandıran! Ey bütün kapıları açan, bilen, daraltan, yayan, alçaltan, yükselten, yücelten, rezil eden Allah!

Ey işiten ve gören, hükmeden, adil olan, en ince işlerin bütün inceliklerini bilen her şeyden haberdar olan, büyük olan, affeden Allah!

Ey kendisine çokça şükredilen, yüce ve büyük olan, koruyan, yaratılmışların rızıkını veren, hesabı gören, güçlü kuvvetli olan, cömert, gözetene ve dualara karşılık veren, yayan/

genişleten Allah!

Ey buyrukları ve bütün işleri hikmetli olan, seven, çok sevilen, övgüye layık olan, diriltlen ve şahit olan Allah!

Ey hak olan, kulları için vekil olan, sağlam - güçlü olan, dost olup çok övülen, her şeyin sayısını bilen, başlatan, öldüren, tekrar yaratan, göklerde ve yerdeki her şeyi tutan, istediğini hemen bulan, şanı büyük olan! Ey birlerin biri Allah!

Ey hacetlerin giderilmesi, ızdırapların yok edilmesi için tek merci olan, her şeye gücü yeten, kuvvet ve kudret sahipleri üzerinde istediği gibi tasarruf eden, öne alan, erteleyen, ilk, son, açık, gizli, idare eden ve aşkın olan Allah!

Ey iyiliği ve bahşışı bol, tövbeleri kabul buyuran, düşmanlarından intikam alan, affeden ve acıyan Allah!

Ey mülkün sahibi, güçlü ikram sahibi, adaletle hükmeden, her şeyi toplayıp bir araya getirecek olan Allah!

Ey zengin olup zengin edecek olan, veren, mani olan, zararların ve faydaların yaratıcısı, âlemleri nurlandıran, istediği simalara, zihinlere ve gönüllere nur yağdıran, rehberlik eden, yoktan yaratan, varlığının sonu olmayan, servetlerin hakiki sahibi, işleri hikmet üzere sonuçlandıran, çok sabırlı Allah!

O Allah ki O'nun zatı, eşyalardan ber'î (uzak) ve kutsal olmuştur. Sıfatları her hangi bir örneğe benzemez. Yaptıkları-yarattıkları O'nun vahdaniyetine (birliğine-tekligine) delil olmuştur.

Âyetleri ilahlığına şahit olmuştur. O'nun tek oluşu azlık anlamımda değildir. Onun varlığı bir sebebe dayanmaz. O iyilikle bilinir. Güzelliklerle muttasıftır (anlatılır).

O sınırsızca tanınan, sonsuz vasıflara sahip olandır. Başlangıcı olmayan ilktir. Sonu olmayan kalıcı sondur. Ki O'ndan başka hiçbir ilah yoktur. Her şeyi ilmi ve rahmeti ile kuşatmıştır. Bağışlayıcılığı ve cömertliği ile günahkârların

günahını bağışlayandır.

Göklerde ve yerde O'nun bir benzeri yoktur. O gören ve işitendir. O ne güzel efendi (dost), ne güzel yardımcıdır.

Ey rabbimiz! Bizleri bağışla, dönüşümüz ancak sanadır.

Allah'ın engellemesi (koruması) dışında O'na isyanı engelleyecek her hangi bir güç-kudret yoktur.

Allah'ın yardımı olmaksızın kendisine itaat ettirecek bir güç-kudret de yoktur.

Kurtuluş O'ndandır. Ancak O'na sığınılır.

O, dilerse olur; dilemezse hiçbir şey olmaz.

Ne tasarlarsa mutlaka gerçekleşecektir.

Dikkat edin! İşlerin sonu O'na dayanacaktır.

Allah istediğini yapacak güce sahiptir.

İzzet ve şerefi ile dilediği hükmü verir.

Dikkat edin! Yaratma ve bütün işler O'na aittir. Âlemlerin rabbi Allah ne mübarek (yüce-kutsal) oldu.

Yaratıcıların en mükemmeli Allah ne mübarek (yüce-kutsal) oldu.

Allah, efendimiz Muhammed'e, âline, ashabına salât kılsın!

FATİHA TEFSİRİ

FATİHA TEFSİRİ

Fatiha Tefsiri adı altında verilen bu bölüm Molla Fenarî'nin tefsirindeki iş'ârî kısımlarının derlenmesinden ibarettir. Burada önemle belirtmeliyiz ki Somuncu Baba Hazretlerinin müstakil bir Fatiha Tefsiri çalışması/kitabı yoktur. Ancak Molla Fenarî'nin yazdığı Fatiha Tefsiri içerisinde özellikle iş'ârî tefsir bölümlerinde Hz. Pîr'in izahatları mevcuttur. Çünkü Molla Fenarî uzun süre Fatiha Tefsiri üzerinde çalıştığını fakat bazı gaybî meseleleri çözemediğini, Hz. Pîr'in Ulu Cami'nin açılışı sırasında yaptığı Fatiha tefsiriyle bu eksiklerini giderdiğini beyan etmektedir. Dolayısıyla her ne kadar Fatiha Tefsiri, Molla Fenarî'nin de olsa bu tefsir içerisinde Somuncu Baba'nın yaptığı tefsir ve fikirleri de ziyadesiyle mevcuttur.

Bu bölümde bütünüyle Somuncu Baba'nın Fatiha Suresini nasıl tefsir ettiğini ya da Ulu Cami'nin açılışı sırasında nasıl bir tefsir yaptığını anlayamasak da onun ayetleri anlama ve anlatma şekline dair bir fikir edinebiliriz. Kaldı ki Allah dostlarının asıl gayeleri olan Rab'leriyle özel hallerini bütünüyle anlamak da onlar gibi seyr-i sülûka çıkmadan mümkün görünmemektedir.

Hız. Pîr'in minberde yaptığı yedi vecihten sadece üçünün anlaşılması da bizlere ayrı bir mesaj vermektedir. Zannımızca bu üç izahatın bile yeterli olduğu, ötesine ermek için ayrıca bir mücadele, taat, zikir ve perhizle yol alınması gerektiği ortaya çıkmaktadır. Buradaki kastımız ve çabamız hâşâ sır devşirmek değil, Hız. Pîr'in fikirlerinin yayılmasına vesile olmak ve bu uğurda hizmetkâr olmaktır. Her buluşun, aramanın ve arzunun büyüklüğü nispetinde olduğu hakikatini hatırlatıp; Mevlâdan, bizleri bulanlardan eylemesini temenni ediyoruz.

Bismillahirrahmanirrahim

"Elhamdulillahi rabbil alemîn"

"Hamd, alemlerin rabbi Allah'adır."

Lisan-ı hal ile hamd, bütün kemâlatın ortaya çıkması, onların sözden fiile dönüşmesi ve eşyanın yaratılış gayesine uygun olarak kullanılmasıyla gerçekleşir.

Hamd, sena, şükür ve medhi de kapsar. Bunun için Yüce Allah, kitabına hamd ile başlamıştır.

Hamd ve şükürle ilgili olarak İmam Gazali şunları söyler: "Şükür ve hamd yedi zorlu geçidin sonuncusudur. Sâlikin hedefine ulaşabilmesi için önce bu geçitleri aşıp bu zorlu yollardan geçmesi gerekir. Bunlar ilim, tövbe, engelleyici çıkarıcılar, engeller, tahrik edici şeyler, zedeleyici oklar, son olarak hamd ve şükür geçididir."

Şöyle ki ibadet, ilmin semeresi, ömrün faydası, Allah dostlarının sermayesi, himmet ehlinin gayesi, keremli kişilerin şiarı, erenlerin hırkasıdır. İbadet bahtiyarlığın yolu ve cennetin ilk göstergesidir. Nitekim Rabbimiz şöyle buyurmuştur: "Ben, cin ve insanları ancak bana kulluk etsinler diye yarattım." "Sizin Rabbiniz benim. O halde bana ibadet edin!" İbadetin/kulluğun yolunu iyi düşündüğümüzde onun o kadar da kolay olmadığını anlarız. O yorucu gayretler isteyen, tırmanması zorlu tepeleri, uzun menzilleri, dar geçitleri, gizli engel ve tehlikeleri,

yaman yol kesicileri olan bir yoldur. Çünkü o, cennetin yoludur. Nitekim Peygamberimiz “Cennet, nefsin istemediği zorluklarla, cehennem ise nefse hoş gelen şehvet ve arzularla kuşatılmıştır.” buyurmuştur.

Gerçek bu iken kul zayıf, zaman kısa, dinin işleri zorlu, güç ve kuvvetler az ve sınırlı, meşgaleler pek çok, ameller kusurlu, onları değerlendirecek olan Rab, pek maharetli/her şeyi bilen ve gören, ecel pek yakın, yolculuk uzun ve zordur. Ama yol azığı, kulluk ve ibadet de gerekli.

Bu yolda yolcunun kararlı, azimli ve güçlü olması gerekir. Bunun için de tüm yaratıklara rahmet nazarıyla bakmak gerekir. Yüce Mevla’dan niyazımız, bizleri buna muvaffak kılmasıdır. Çünkü kulun ibadete uygun hale gelebilmesi ancak ilahi lütuf ile mümkündür. Nitekim Peygamberimiz buna işaret ederek şöyle buyurmuştur: “Nur kulun kalbine girdi mi, kalbi genişler ve ferahlar.” Denildi ki; Ey Allah’ın Rasulü! Bunun bir alameti var mıdır? O, şöyle buyurdu: “Kulun şu aldatıcı dünyadan uzaklaşıp kalıcı ahret yurduna yönelmesi, ölmeden önce ölüm sonrası hayat için hazırlık yapmasıdır.”

Kulun aklına öncelikle hayat, güç, kuvvet, akıl, konuşma melekesi gibi enva-i çeşit nimetlere gark olduğu gelir. Sonra da şöyle düşünür: “Yüce Allah, tüm bu nimetlerine karşılık benden şükür ve kulluk istemektedir. Eğer ben bundan gafil olursam, nimetlerini benden alır ve bana azabını tattırır. Nitekim O, bana mucizeleriyle peygamber göndermiştir. O peygamber bana her şeyi bilirsem ve itaat edersem beni ödüllendirmeye, isyan edersem beni cezalandırmaya kadir olan bir Rab olduğunu söyler. O Rab, bir takım şeyleri emretmiş, yasaklamış, müjdelemiş ve tehditlerde bulunmuştur. Benim O’nun huzurunda, azabından kurtulabilmem için, O’nun eşsiz kudretine delalet eden delilleri yakinen bilmem gerekir.”

İşte bu deliller, ilim ve marifet geçididir. Onu yolun başında bu geçit karşılar. Bu onun yolu, bilinçli bir şekilde kat etmesi içindir. O bilmediklerini öğrenecek ve bunun için ahret

bilginlerine soracaktır. Onlar hidayet öncüleri, ümmetin ışık kandilleridir. Kişi bu sayede yakını bilgiyle bilir ki kendisinin tek bir Rabbi vardır, O'nun eşi ortağı yoktur, yaratan ve nimet veren O'dur. O tüm bu nimetlere karşı kulunu şükür ve kullukla mükellef tutmuştur. Zahiri ve batını her bakımdan kendisine itaati emretmiş, küfür ve isyandan sakındırmıştır. İtaat edene sevaplar vaat etmiş, isyan edene cezalar öngörmüştür.

İşte bu bilinç kulu, bu Yüce Mevla'ya kulluğa yönlendirir. Fakat o, O'na nasıl ibadet edeceğini bilemez. Önce kendisine lazım olan dini, zahiri ve batını farzları öğrenir. Farzları öğrenip tanıma işini tamamlayınca ibadete yönelir. Bakar ki çoğu insanların durumu gibi kendisi de günahkâr bir kuldur. Kendi kendine şöyle der: "Bu kadar günahlara bulanmışken ben nasıl ibadete yönelebirim? O halde temizlenip arınabilmem için önce tevbe etmem gerekir." İşte o aşamada karşısına tövbe geçidi çıkar.

Edep ve erkânı ile tövbeyi gerçekleştirip o geçidi aşınca yola koyulmak için bakar ki karşısında kendisini ibadetten alıkoymak isteyen bir takım engeller beklemektir. Onlar dünya, halk, şeytan ve nefistir. Engeller geçidinde karşısına çıkan bu dört şeyin, şu dört şeyle kesilmesi gerekir ki geçit aşılabilsin: Dünya tutkusunu ondan sıyrılmakla; halk meşgalesini onlardan ayrılmakla; şeytan gairesini onunla savaşarak; nefis engelini onunla mücadele ederek aşmalıdır. Nefisle mücadele ise bunun en zorlusudur. Ondandır kurtulmak ve onu etkisiz kılmak kolay olmaz. Kişi nefis bineğine uyarsa ibadete nasıl yönelsin ki? Zira nefis, hayra değil şerre meyillidir. Bunun için nefsin takva yularıyla dizginlenmesi gerekir ki nefis sahibine boyun eğsin ve hayırlarda kullanılabilsin, bozgunculuklardan alıkona-bilsin.

Bunlar da gerçekleşince bu sefer ibadete karşı kişiyi meşgul eden bir takım arızalar/engeller geçidi karşımıza çıkar. Onlar da dört türdür. Nefsin istediği ve kaçınılmaz olan rızık; korktuğu yahut umduğu, istediği yahut istemediği her türlü tehlikeler; her taraftan özellikle halk ve şeytanla mücadele

yolunda karşımıza çıkan sıkıntı ve belalar; dördüncü olarak da Yüce Allah'ın takdiri ile başımıza gelebilecek acı tatlı çeşitli kaza ve belalar. Başa gelen bu avarıza karşılık da şu dört şeyle karşı koymak gerekir: Rızık konusunda Yüce Allah'a güvenmek; tehlike yerlerinde işi bütünüyle Allah'a havale edip O'na tevekkül etmek; sıkıntı ve belalara karşı sabretmek; kazaya rıza göstermek.

Bunlar gerçekleşince nefis artık zayıflamış ve tembelleşmiştir. Çünkü nefsin meyli gaflet ve tembelliğedir. Bu durumda onu taata sevk edecek, ma'siyetten alıkoyacak bir etkene ihtiyaç vardır ki o da korku ve ümittir. Yani vadedilen ödülleri ümit edip, haber verilen cezalardan korkmak.

İşte tam burada tahrik edici şeylerden oluşan bevais geçidi onu karşılar. Orada da zikredilen iki şeyden kurtulmak gerekecektir. O da gerçekleşince artık herhangi bir meşgale, bir mânia kalmamış; onu ibadet ve taata sevk eden etkenler devreye girmiştir.

Ama burada da onu bekleyen iki korkunç tehlike vardır: Riya ve kibir. Kişi bazen insanların kendisini ibadette görmesiyle gururlanır, bazen kendi kendine havalara girer, kendi kendini övmeye başlar. İşte orada onu zedeleyici oklar geçidi karşılar. Onu da ihlâsla ve ölümü hatırlayarak geçmesi gerekecektir. Yüce Rabbin korumasıyla bunu da gerçekleştirdiğinde artık layığı veçhile O'na ibadet gerçekleşecektir.

İşte o sırada o kul, Tefvik ve ilahi imdattan kaynaklanan Allah'ın nimetler denizinde gark olacaktır. Ama o zaman da bu nimetlerin şükründen gafil olup küfran-ı nimete düşme ve onun sonunda da elde edilmiş bu yüce mertebeleri kaybetme endişesi vardır. İşte tam o makamda onu hamd ve şükür ederek aşacaktır. Onu da aşınca maksadına nail olmuş olacaktır. Artık o kişi kalan ömrünü bu halin talebiyle bereketlendirecektir. Bedenen dünyada, kalben ukbada olduğu halde her geçen gün haberciyi gözleyecektir. Artık dünya gözünde değersizleşmiş, tüm arzusunu ötelere, mele-i alaya, yöneltmiş

bir haldedir. Tam o sırada âlemlerin Rabbinin elçisi, ona Rabbin rıza makamını müjdelemektedir. Artık kul gönül hoşluğu ile bu fani dünyadan Rabbin huzuruna ve cennet bahçelerine intikal edecektir. Artık aciz nefsinin, nimetler ve büyük saltanatlar içerisinde görececek, akla hayale gelmedik ilahi nimet ve lütuflara mazhar olacaktır.

Bazı nükteler:

“Elhamdülillah” ifadesi sekiz harften oluşur, cennetin de sekiz kapısı vardır. Dolayısıyla kim içtenlikle “Elhamdülillah” derse cenneti hak eder.

Var olmak nimetlerin en büyüğüdür. Çünkü hiç kimse yok olmayı istemez. Allah dışında her şeyin varlığı, yüce Allah’ın lütuf ve keremi sayesinde. Bu yüzden her varlık varoluşundan dolayı Allah’a ham etmelidir.

Hamdın gereklerinden biri de onun konumuna riayet etmek, haklarını gözetmektir. Seri es-Sekati der ki :“Ben otuz seneden beri şu yanlışımın dolayı “Estağfirullah!” derim: Bağdat çarşısında yangın çıktığı haberini alınca, kendi dükkânımın yangından etkilenmediğini öğrenip “Elhamdülillah” demiştim. Başkalarının dükkânları yanarken kendi dükkânım için böyle hamd ettiğim için yıllardır Allah’tan affımı dilerim.”

Nimetler iki gruptur: Dini ve dünyevi olanlar. Dini nimetler, nimetlerin en üstünüdür. Elhamdülillah sözünün işte bu dini nimetlere karşılık söylenmesi o sözlerin şanıdır. Dini nimetlerin en şerefli de eylemleridir. Nimetleri, nimet verenin hediyesi olarak görüp onlara karşılık Elhamdülillah demeliyiz. Elbette dünyevi nimetlere karşılık Elhamdülillah demek de bu ifadenin şanına gölge düşürmez.

Rivayete göre Hz. Âdem’in ilk söylediği söz, ruh onun göbeğine gelince hapsirip “Elhamdülillah” demesi olmuştur. Cennet ehlinin son sözleri de aynı şekilde “Elhamdülillah” olacaktır. Nitekim ayette şöyle buyurmuştur: “Onların oradaki dualarının sonu da: Âlemlerin Rabbi Allah’a hamd olsun, sözüdür.”

O halde senin de ilminin başı ve sonu hep Elhamdülillah olsun ki küçük âlem ile büyük âlem birbiriyle uyumlu olsun.

Hamd, dil ile senayı; erkanı ile şükürü ve organlarla medhi de kapsar. Dil ile şükür, seni sultanın kılıcından korur, nankörlük afetlerinden muhafaza eder. Erkanı ile şükür, seni cehennem gerekçelerinden kurtarır ve cennet mertebelerine eriştirir. Organlarla şükür ise seni Rahman'a yaklaştırır ve sana mağfiret elbisesi kuşandırır.

"Er-Rahmanirrahim. Maliki yevmiddin."

"O Rahmandır. Rahimdir. Din gününün malikidir."

Cenab-ı Hak en kapsamlı ismi ile hamde nasıl layık olduğunu belirttikten hemen sonra diğer sıfatlarını getirdi. Zatî, sıfatî, dünyevî ve uhrevî tüm hamdlere müstehâk olduğunu bildirmek için böyle yaptı. Şöyle ki: Varlığı ile âlem, yüce yaratıcının varlığına; sonradan oluşu ile ezeli oluşuna, her şeyin uyumlu oluşu ile O'nun birliğine delildir. Yani var olan her şeyde, O'nun birliğine delalet eden bir delil vardır. Bu sıfatların Yüce Allah için zikredilmesi, O'nun âlemlerin var edicisi, onları düzenleyen, onların ihtiyaç duyduğu görünür görünmez tüm nimetleri onlara bahşeden, ödüllendirmesi ve cezalandırması ile onların işlerine hâkim olduğunu gösterir. Bütün bunlar, O'nun hakkı olan bu hamde, O'ndan başkasının layık olmadığına delildir.

Bazı açıklamalar:

Lafza-i celalden sonra "Rabbi'l-âlemin." ifadesi gelmiştir. Çünkü rubûbiyet, O'nun en kapsamlı sıfatıdır. O'nun Rab ismi, bütün varlıklara izafe edilir. O, bütün varlıkların Rabbi olan Allah, mü'minlerin kalplerini marifetle, dillerini şehadetle, canlarını yolunda hizmetle ıslah etmiş, terbiye etmiştir. Yine O, onların kusurlarıyla birlikte yaptıkları ibadetleri de ıslah etmiş, bunca günahlarını affı ile silmiştir. Nitekim o şöyle buyurmuştur: "Ey inananlar! Allah'tan sakının. Dürüst söz söyleyin de Allah işlerinizi ıslah etsin ve günahlarınızı size bağışlasın."

Yine O, nimetleriyle dış dünyayı, rahmetiyle iç dünyaları ıslah eder. Bu yüzden tek başına Rab ismi, yalnızca Yüce Allah için kullanılır. Çünkü kâmil manada Rab ancak O'dur. Rubûbiyet de yalnızca O'nundur.

Rivayet edildiğine göre Ebu'd-Derda ve İbni Abbas, "Rab, ism-i azamdır." demişlerdir. Allah'ın Rab isminden başka diğer isimlerindeki harflerinin yerleri değiştirilse mana bozulur ve değişir. Ancak Rab ismi böyle değildir. Onu tersinden okursak Ber olur. O da Allah'ın bir başka ismidir. Rab ismi, ism-i azam olduğu için bütün peygamberler ve veliler dualarına bu isimle başlamışlardır. Nitekim Hz. Âdem ve Havva şöyle dua etmişlerdir: "Rabbimiz! Kendimize yazık ettik; bizi bağışlamaz ve bize merhamet etmezsen biz kaybedenlerden oluruz!"

Sahabe de şöyle dua etmiştir: "Rabbimiz! Sen bunu boşuna yaratmadın. Sen münezzehsin. Bizi ateşin azabından koru!" Bunun Kur-an'da örnekleri pek çoktur.

Allah düşmanları da Rabbimiz diye dua etmişlerdir. Sözelimi şeytan: "Rabbim! Beni hiç olmazsa, tekrar dirilecekleri güne kadar ertele!" diye dua etmiştir. Cehennemlikler de şöyle feryat edeceklerdir: "Rabbimiz! Gördük, dinledik, artık bizi dünyaya geri çevir de iyi iş işleyelim. Doğrusu kesin olarak inandık!"

"Er Rahman/ Er Rahim"

Rahman isminin tecellisi, tervih/rahatlatmasıyla; Rahim isminin tecellisi ise telvih/işaretle yönlendirmesiyledir. Tervih nurun kaynağıyla olur, telvih bizatihi nurların kendisiyle olur. Rahman, O'nun tecellilerinin açılması; Rahim, O'nun dostluğunun gerçekleşmesidir. Rahman, muvaffak etmesiyle; Rahim, bizatihi hedefin gerçekleşmesiyle olur. O'nun tevfiği muamelatla gerçekleşir; tahkik ise vuslatın kendisidir. Muamelat, o yola yönelenlerdir. Vuslat ise vecd ehli için müyesser olur. Buna göre Rahman, O'nun yaptığı; Rahim O'nun verdiği. O, en güzel şekilde koruyup kollayarak yapacağını yapar; en güzel yardımı ile de vereceğini verir.

“Malik-i yevmid'din: Din gününün sahibi”

O gün, mahlûkata hem mülk verilecek hem de yöneticilik verilecektir. Bu yüzden mülk köküne izafe edilmiştir. Aslında melikler cimri olur, bazen de zulmedip haksızlık yaparlar. Ama din günü ahirette, meliklik ve maliklik kullardan alınacak, yalnızca Allah'ın olacaktır. O ise ne cimrilik yapar, ne de zulüm ve haksızlık! Bu ifade hem müjdeyi çağırıştırır hem de tehdidi. O, o gün dostlarına şöyle der: “Ben melik ve malikim. Sizleri mülkümle aziz edeceğim. Mülkümden vererek size yardım edeceğim. Beni bundan hiç kimse alıkoyamayacak!” Düşmanlarına da şöyle seslenecek: “Ben sizin bana yaptıklarınızı iyi biliyorum. Artık bugün yaptıklarınızın karşılığını vereceğim ve artık benden kaçıp kurtulmanız söz konusu olmayacak!”

Rivayet edildiğine göre kıyamet gününde elli konum/durak olacak. Her bir konum arasında da bin sene olacaktır. İlk durak, insanlar kabirlerinden kalkacak ve kabirlerinin yanında bin yıl çıplak, aç susuz bekleyecekler. İman üzere kabrinden kalkan kişi kurtulacak, şüphe içerisinde olan kişi ise bin yıl daha açlık susuzluk ve keder içerisinde kalmaya devam edecektir. Ta ki Yüce Allah, hükmünü verecek, sonra insanlar buradan mahşere sevk edilecekler. İnsanlar, dört bir yanlarında cehennem olduğu halde, üstlerinde güneşin yakıcı sıcağı altında bin yıl ayakta bekleyecekler. Onları gölgelendirecek hiçbir şey olmayacak. İhlâsla yüce Allah'a kavuşmuş, büyük günahlardan kendini korumuş olanlar ise Allah'ın arşının gölgesi/koruması altında olacaklar.

Bu duraklarda binlerce yıl geçecek, sonra insanlar hesap görülecek çadırlara sevk edilecektir. Hesabın görüleceği on çadır vardır ki hepsinin önünde biner yıl bekleyecekler, her bir hesap çadırında bir takım şeylerden sorgulanacaklar. Onlardan iyiler defterlerini sağ ve ön taraflarından, kötüler ise sol ve arka taraflarından alacaklar. Sonra amellerinin tartılacağı mizanın bulunduğu yere getirilirler. Orada da bin yıl beklerler. Daha sonra sıratın bulunduğu yere getirilirler. Oradan geçebilenler cennete girerler, geçemeyenler de cehenneme düşerler.

Cehennemde atılan mü'minlerden büyük günah işleyenler, şefaathçilerin şefaatiyle ve Yüce Allah'ın inayetiyle cehennemden çıkarılırlar. Diğer cehennemlikler ise orada kalırlar. Ayette belirtilen "Ey suçlular! Bugün mü'minlerden ayrılın." ifadesi bu ayrışmaya işaret eder. Cehennemde kalanlar da dört grupturlar:

1- Mütekebbirler: Yüce Allah'a karşı büyüklük taslayıp rablik iddiasında bulunanlardır. Firavun, Nemrut ve benzerleri gibi. Firavun: "Ey ileri gelenler! Sizin benden başka bir tanrınız olduğunu bilmiyorum." demişti.

2- Müşrikler: Yüce Allah'a inandıklarını söyledikleri halde bir kısım şeyleri O'na ortak koşanlardır. "Onlara, bizi Allah'a yaklaştırınsınlar diye kulluk ediyoruz." ayeti bunlara işaret etmektedir.

3- İnkârcılar: Tümüyle Yüce Allah'ı inkâr eden ateistlerdir.

4- Münafıklar: Bunlar yukarıdaki üç gruptan biri oldukları halde, bir takım menfaatleri için müslüman olduklarını söyleyenlerdir.

Bu dört grup ister cinden olsun, ister insten olsun cehennemden çıkmayacaktır. Evet, bunlar dört gruptur. Zira Cenab-ı Hak, İblis'ten bahsederken, onun bize önümüzden, ardımızdan, sağımızdan ve solumuzdan geleceğini söylemişti. "İblis dedi ki: Beni azdırdığın için, andolsun ki senin doğru yolun üzerinde onlara karşı duracağım. Sonra önlerinden, artlarından, sağ ve sollarından onlara sokulacağım. Çoğunu Sana şükreder bulamayacaksın."

Geçekten de İblis, müşrike önünden gelir, ateiste ardından gelir, mütekebbire sağından gelir, münafığa da solundan gelir. Sol taraf, en zayıf taraftır. Sağ taraf ise en güçlü taraftır. Mütekebbir kimse, gücünden dolayı kibre kapılır. Müşrik ise önüne baktığında yüce Allah'ın varlığını anlar ve O'nu inkâr edemez. Ancak İblis ulûhiyet konusunda onu şirke sürükler. İblis, ateiste ise ardından gelir. Arka taraf görüş mahalli değildir.

İblis ona şöyle der: "Varlıkta tanrı yoktur."

Yüce Allah, cehennemnin yedi kapısının olduğunu açıklamıştır: "O cehennemnin yedi kapısı olup, her kapıdan onların girecekleri ayrılmış bir kısım vardır." Bu kapılardan her biri, cehennemliklerden bir gruba taksim edilmiştir. Azaplarına göre bu dört grup cehennemlik, kendileri için ayrılmış kapılardan gireceklerdir. Cennetin dereceleri olduğu gibi cehennemnin de yüz derecesi, katmanı vardır. Her bir katmanın yirmi sekiz konumu vardır. Cehennemlik dört gruptan her biri için yedi yüz çeşit azap vardır.

Cennetlikler de dört gruptur. Rasuller, nebiler, veliler ve mü'minler. Bu dört gruptan her biri, yedi yüz kat sevap ve nimetin içerisinde olacaklardır. Tıpkı onların sadakalarının bire yedi yüz kat arttığı gibi. "Mallarını Allah yolunda sarf edenlerin durumu, her başağında yüz tane olmak üzere yedi başak veren danenin durumu gibidir. Allah dilediğine kat kat verir. Allah'ın lütfu geniştir. O her şeyi bilendir."

Kur'an'ın şu sadra şifa veren açıklamalarına bir bak! Cennet ve cehennem arasındaki adil dengeyi bir düşün! Evet, Yüce Allah dilediğine azap eder, dilediğine merhamet eder. Ama cehennemlikler, ancak işlediklerinin karşılığı kadar azaba uğrarlar. Cennetlikler de amellerinin karşılığını alırlar. Ama onlar bir de ilahi lütuf olarak özel cennetlerde ağırlandırılır.

Cennetlikler için üç cennet vardır: İlki, amellerinin karşılığı olan cennet. Bu tıpkı cehennemliklerin amellerinin karşılığı olarak cehenneme atıldıkları gibidir. İkincisi, onlara özel olarak ilahi lütuf olarak hazırlanmış cennet. Üçüncüsü, cehennem ehlinde onlara miras kalan cennet.

Cehennemlikler, cennete girselerdi o cennete gireceklerdi ama onlar, cehennemlik olunca, onlara ayrılan cennet, cennetliklere miras kalmıştır. Ayette açıklandığı gibi: "Onlara, 'İşlediğinize karşılık işte mirasçısı olduğunuz cennet.' diye seslenir." "Kullarımızdan Allah'a karşı gelmekten sakınanları mirasçı kılacağımız cennet işte budur."

Şöyle ki ister cin olsun, ister insan olsun herkes için cennette ayrılmış bir yer vardır. Cehennemde de. Yüce Allah'ın adaletinin bir gereği olarak cehennemlikler, ancak yapıp ettiklerinin karşılığı olarak azaba uğratılırlar. "İnkâr eden ve Allah'ın yolundan alıkoyanlara, bozgunculuklarına karşılık azap üstüne azap veririz." ayetinde geçen "Azap üstüne azap veririz"den maksat, saptırıcıların saptırmalarına karşılık azaba işaret vardır. Tıpkı ayette belirtildiği üzere: "Böylece kıyamet günü kendi günahlarını tamam olarak, bilmeden saptırdıkları kimselerin günahlarını kısmen yüklenirler. Dikkat edin, yüklendikleri yük ne kötüdür! Nitekim o saptırıcı inkârcılar, izlerini takip edenlere şöyle diyorlardı: "Bizim yolumuza uyun da sizin günahlarınızı biz taşıyalım."

Böylece onlar, hem kendi saptırmalarının günahını hem de saptırdıklarının günahını yükleneceklerdir. Nitekim hadislerinde Peygamberimiz şöyle buyurmuştur: "Kim kötü bir çıkarı açarsa, onun için hem o kötülüğün vebali vardır hem de onu izleyenin vebali vardır. Onların vebalinden de hiçbir şey eksilmez." Nitekim ayetlerde şöyle buyrulmuştur: "İnandıktan sonra inkâr edip, inkârda aşırı gidenler var ya onların tövbeleri kabul edilmeyecektir. İşte sapıklar onlardır." "İnkâr eden, Allah'ın yolundan alıkoyanlara, bozgunculuklarına karşılık azap üstüne azap veririz."

Sonra yüce Allah'ın lütuf ve rahmetinin gereği olarak cehennemlikler, dünyadaki kötülükleri süresince cehennem ateşinin içerisinde azap gördükten sonra, artık cehennemin elemelerini hissetmemeye başlarlar. Evet, onlar cisimleriyle cehennemde ebedi kalacaklardır ama onların ruhları cehennemin acılarını hissetmeyecektir. Onların oradan çıkmaları söz konusu değildir. Çünkü onlar orada ne ölecekler ne de yaşayacaklardır.

Orada bir grup daha vardır. Kötülükleri süresince onlar orada azap görüp acı çektikten sonra yüce Allah onlara, tıpkı uyuyan kimsenin rüyasında iyi şeyler görüp yaşamaması gibi, hayali nimetler verecektir. Onların cehennem ateşi içerisinde

derileri yanıp tükenince artık onlar için cehennem ateşi sönecek ve onlar onun elemelerini hissetmeyeceklerdir. Sanki onlar, günahkâr cehennem ehlinden olmayıp da cehenneme giren topluluk gibidirler. Allah onlara orada ölümü tattıracak ve onların bedenleri cehennemi hissetmeyecektir. Elbette bu yüce Allah'ın lütuf ve kereminin bir sonucudur.

“İyyake nağbudu ve iyyake nestâin”

“Yalnızca sana ibadet eder ve yalnızca senden yardım dileriz.”

İbadet, Yüce Allah'a içtenlikle teslim olup boyun eğmenin en yüce mertebesidir.

Surede önce “O Allah'a ham olsun.” denilerek gaib siga kullanılarak hamd edildi. Böylece bu hamd, kişiyi O'nun huzuruna taşıdı. Sonra “Yalnızca Sana ibadet ederiz.” denilerek muhabata geçildi. Böylece sanki kul Allah'ın karşısındaymış gibi O'na dua etmeye başladı. Çünkü gâib olanın layığıyla bilinmesi, bizleri O'nu karşılamışçasına bilmeye götürür. Başka bir deyişle kişi, bir şeyi layığı ve sürekli gayben bilirse, artık onu görmüş gibi olur.

Bir kudsî hadiste Yüce Allah, Fatiha Suresini üçe ayırdığını söyler. Birinci kısım kendisi için olan, ikinci kısım kulu için olan, üçüncü kısım ise Allah ile kulu arasında olan bölümdür. Sadedinde olduğumuz ayet, ortadaki kısımdır. İlk kısımda en güzel şekilde Yüce Allah'a hamd edilmiş, ikinci kısımda ise ondan istekte bulunulmuştur. Nitekim istek makamına, önce övgüler/hediyeler sunup, sonra isteği dile getirmek adettendir.

Hadiste geçen “Benimle kulum arasındadır.” İfadesini şöyle açıklayabiliriz: İbadet Allah içindir. İbadeti ancak kul yapar. Yardım Allah'tandır, kul ancak onu talep eder. İbadet kuldandır, yardım Allah'tandır. İlahi yardımın en açık göstergesi hidayettir. Bu yüzden hemen ardından hidayet talebi gelmiştir ve hadiste hidayet de kula tahsis edilmiştir.

Cenab-ı Hak, surenin başında arif kişinin Allah'ın isimlerini zikir, fikir ve derin tefekkür, ayetlerine ibretle nazar edip erişilmez kudretini idrak etmesine vurgu yapmıştır. Bunun ardından kulun vuslat deryasına dalıp hedefe vararak müşahede ehli olması gelmiştir. Artık sanki kul Rabbini açıkça görmekte ve doğrudan O'ndan dilekte bulunmaktadır.

Kulun sadece diliyle değil her şeyiyle mabuduna yönelmesi gerekir. Arif için vuslat, Cenab-ı Hakk'ı tefekkürle, O'ndan başka her şeyden sıyrılmakla gerçekleşir. Bu durumda artık kul, O'ndan başkasını düşünemez hale gelir. İşte bu makama işaret için Yüce Allah, sevgilisi Hz. Muhammed'i (s.a.v) anlatırken hicret yolunda mağarada iken arkadaşına "Üzülme, doğrusu Allah bizimledir." dediğini hikâye ederek onu "Doğrusu benimle beraber olan Rabbim beni doğru yola erİştirecektir." diyen Musa kelimullah'a üstün kılmıştır.

Yüce Allah'tan gelen her şeye itirazsız rıza, belalara şikâyetsiz sabır, hiç şüpheye kapılmadan yakîni iman, hep huzurda olduğunun bilincinde olmak, hep O'na yönelmek, hep O'nunla irtibatlı olmak da kulluk cümlesindedir. Denildi ki: "Gerçek kulluk, belalar sağanak sağanak da yağsa onları göğüslemek, asla sızlanmamak, hep Mevla'nın sevdasıyla dopdolu olmaktır." Yine denildi ki: "Hakiki kulluk, ilahi ölçülere riayet etmek, Hakk'a ve halka verilen sözleri tutmak, olan her şeye rıza göstermek, elinden gidenin peşine düşmemektir."

Bazı Hatırlatmalar:

Marifet ehli ibadeti şu şekillerde tanımlamışlardır: İbadet; tüm her şeyinle O'nunla meşgul olmandır. Kalbin O'nun marifeti, ruhun O'nun müşahedesini ile nefsin O'nun hizmetleriyle meşgul olmasıdır. İbadet; kazalara rıza, belalara sabır, nimetlere şükürdür. İbadet; Allah'ın haber verdiği her şeyi tasdik etmek, takdirine boyun eğmek, emir ve nehiyelerine itaat etmek, O'nun müjde ve tehditlerine güvenmektir. Peygamberimizin şöyle buyurduğu rivayet edilmiştir: "Sultanın zulüm ve düşmanlık yapmaktan uzak tuttuğu bir dirhem, üç yüz bin dirhem

tasaddukta bulunmasından daha hayırlıdır.”

Kulluk, dünyayı ehline bırakmak, ahreti hak eden için talep etmek, hevayı Allah'ın kaza ve rızasına teslim etmek, alametleri görünmeden ölüme ve kıyamete hazırlanmaktır. Makam mansıbın tevazuunu, malının sehavetini, ömrünün taatini artırmasıdır ibadet.

Kulluk, “Beni yaratan da doğru yola eriştiren de O’dur. Beni yediren de içiren de O’dur. Hasta olduğumda bana O şifa verir. Beni öldürecek, sonra da diriltecek O’dur.” diyen Hz. İbrahim gibi nimeti görüp şükretmek; Allah'ın sevgilisinin yaptığı gibi ayakları şişinceye kadar ibadette devamlı olmak; Hz. Yusuf misali hüsn-ü hatime endişesiyle “Benim canımı müslüman olarak al ve beni iyilere kat.” diye inlemektir.

Kulluk, O’na kul olmak, O’na vasıl olup vuslata ermektir. Biz yalnızca O’na ibadet ederiz. O’na kullukla kendimizden geçeriz. Şaşkınlığımızı, eksikliğimizi gidermesi için de yine O’ndan yardım dileriz.

Herkes, bilerek yahut bilmeyerek ister. Bunlardan bir kısmı kazanır. Bütün istekler ise ancak Yüce Allah'ın yardımı ile gerçekleşir. Onun için “Yalnızca Senden yardım isteriz.” de!

Kulun kalbi, yüce Allah'ın kudret parmakları arasındadır. O’nun izni ve yardımı olmadan kalp O’nu bulamaz ve bilemez. Onun için O’nun yardımını iste. Yardımı yalnız O’ndan iste. Tıpkı İbrahim Halil’in yaptığı gibi. Hani ateşe atıldığında, Cibril ona sormuştu: “Benden bir arzun var mı?” diye. O ise, ona şöyle demişti: “Hayır benim sana ihtiyacım yok! Ben derdimi, halimi en iyi bilene arz ediyorum.” İbrahim’in o sırada elleri ve ayakları bağlıydı.

O’nun huzurunda benim ise hem ellerim bağlıdır, hareket ettiremiyorum hem de ayaklarım bağlıdır yürüyemiyorum. Ayrıca gözlerim görmüyor, kulaklarım işitmiyor, dilim tutulmuş konuşamıyorum ve ben cehennemın başında durmuş bulunuyorum. Ey rabbimiz! Dostun İbrahim (r.a) senden başkasının

yardımını istemediği gibi, ben de yalnızca senin yardımını istiyorum. Bu yakarmalara karşılık sanki Cenab-ı Mevla şöyle diyor: “Biz, İbrahim için serin ve selamet ol ey ateş!” demiştik. Sana gelince seni de cehennemden kurtarıp cennete katacağız. Sana olan nimetlerimizi artıracacağız. Cehenneme emredeceğiz. O sana şöyle yalvaracak: Çabuk geç ey mü'min! Senin nurun benim narımı söndürecek.”

Biz yalnızca Senden yardım dileriz. Senden başkasından yardım istemeyiz. Çünkü senin iznin ve yardımın olmazsa senden başkası bana yardım edemez. Bunun için ben araçılardan değil doğrudan asıl yardım kaynağı olan senden yardım diliyorum Ya Rab!

“İhdinas' sırat al mustakîm”

“Bize hidayet et. Bize doğru yolu göster.”

Ayetteki bu duayı yapanlar aslında hidayet üzere olanlardır. Bu dua ile onlar, ilahi lütuflarla üzerinde buldukları hidayetini artırılmasını istemektedirler. Tıpkı şu ayette buyrulduğu gibi: “Onlar Rablerine inanmış birkaç gençti. Onların hidayetlerini artırmış ve kalplerini pekiştirmiştik.”

Bu ayete şu şekilde manalar verilmiştir: “Bizlerin yakîni bilgi ve inancını artır. Bizlere öyle keskin bir nur ver ki her zaman her şeye onun aydınlığında bakabilelim. Bizleri hak din üzere sabit ve kararlı kıl ki ondan hiç ayrılmayalım.”

Müfessirler, Allah'ın hidayetini şu mertebelere ayırmışlardır: Allah'ın hidayeti, kuvvetin bahşedilmesi ki mü'min kendisine bahşedilecek akli, hissî, batîni ve zahîrî kuvvetlerle maslahatına uygun işleri yapabilecektir.

Allah'ın hidayeti, hak ile batılı, iyi ile kötüyü, faydalıyla zararlıyı birbirinden ayırt eden delillerin ortaya konulmasıdır. Nitekim şu ayetlerde buna işaret edilmiştir: “Biz ona eğri ve doğru iki yolu da göstermedik mi?” “Semûd kavmine, doğru yolu göstermiştik. Ama onlar körlüğü, doğru yolda gitmeye

tercih ettiler.”

Allah’ın hidayeti, O’nun peygamber göndermesi ve kitap indirmesidir. Nitekim şu ayetlerde bu mana kast edilmiştir: “Onları, buyruğumuz altında insanları doğru yola götüren önderler yaptık.” “Doğrusu bu Kur’an en doğru yola götürür.”

Allah’ın hidayeti, kulların kalplerine sırları açması, vahiy, ilham ve sadık rüyalarla eşyayı olduğu gibi onlara göstermesidir. Bu, peygamberlere ve Allah dostlarına has bir durumdur. Şu ayetler buna işaret eder: “İşte bunlar Allah’ın doğru yola eriştirdikleridir. Onların hidayet yoluna uy!” “Ama bizim uğrumuzda cihat edenleri elbette yollarımıza eriştireceğiz.”

Bu ayette “Bize hidayet et!” duasıyla istenen, hidayetten bahşedilenlerin artırılması yahut hidayet mertebelerin artmasıdır. Nitekim arif bir kişi bu duayı yaptığında, “Sana giden yolu bize göster ki bizdeki karanlıklar son bulsun.

Bizdeki afetler bizden uzak olsun da senin aşkın nurunun aydınlığında nurunu görebilelim!” demiş olur. Ki zaten Allah’a ulaştıran yollar sonsuzdur. Nitekim bilinen ve takdir edilen şeylerin sonu yoktur. Bilinme ve takdir edilme devam ettikçe, daha fazlasına iştiyak duyulur.

“Bize hidayet et!” duasının “Bizi hidayette sabit kıl.” manasına gelmesi şu ayetlerde de söz konusudur: “Rabbimiz! İkimizi sana teslim olanlardan kıl.” duasını yaparken Hz. İbrahim ve Hz. İsmail O’na teslim olanlardandı.

Yine bir ayetinde Rabbimiz, iman edenlere şöyle seslenmektedir: “Ey inananlar! İman edin/inanmakta sebat gösterin.”

Yine denildi ki “Bize hidayet et!” “Bizi doğruya ilet.” demektir. Bu, bir an bile söz, fiil ve niyetle sapmadan sürekli istikamet üzere kalma dileğidir.

“Sırat-ı müstakîm”

Sırat-ı müstakim kavramı ile ilgili şu açıklamalar yapılmıştır:

Sırat-ı müstakim; İslam'dır. Nitekim şeytan şöyle demiştir: "Beni azdırdığın için and olsun ki senin doğru yolun üzerinde onlara karşı duracağım." Bunun anlamı, "Sen onları dinine çağıracaksın, bense onları senin dininden saptıracağım." demektir.

Sırat-ı müstakim; Allah'ın Kitabıdır. Nitekim ayette şöyle buyrulmuştur: "Sana vahyolunana sarıl. Şüphesiz sen doğru yol üzerindesin."

Sırat-ı müstakim; Hz. Peygamber (s. a. v) ve ashabının yoludur. Nitekim Rabbimiz, peygamberi hakkında "Allah böylece, seni doğru yola eriştirir." buyurmuş; ashabı hakkında da şöyle demiştir: "Allah inananlardan, ağaç altında sana baş eğerek el verirlerken, andolsun ki hoşnut olmuştur. Sizi doğru yola erirtmesi için bunları size hemen vermiştir."

Ebu Bekir b. Abdullah el-Müzeni'nin şöyle dediği rivayet edilmiştir: "Rüyamda Hz. Peygamber'i (s.a.v) gördüm ve ona Sırat-ı müstakim'in ne olduğunu sordum. Buyurdu ki: "Sırat-ı müstakim, benim sünnetim ve benden sonraki râşit halifelerin yoludur."

Sırat-ı müstakim; "İyyake na'budu" ifadesi ile kastedilen kulluktur. Bunun delili ise şu ayettir: "O'na kulluk edin. Bu doğru yoldur."

Sırat-ı müstakim; cehennem yolunun tersi olan cennet yoludur. Bütün bu görüşleri içine alacak kapsamlı ifade ise Sırat-ı müstakim; Hak yoldur. Sırat-ı müstakim; cenneti hak eden hakikat erlerinin yoludur.

"Sıratıllazîne en'amte aleyhim."

"Kendilerine nimet verdiklerinin yoluna"

Kendilerine nimet verilenler, peygamberlerdir. Nitekim Rabbimiz peygamberlerden bahsettikten sonra, "İşte bunlar Allah'ın kendilerine nimetler sunduğu peygamberlerdir." buyurmuştur.

Kendilerine nimet verilenler peygamberler, onların izinden gidenler, siddıklar, şehitler ve salihlerdir. Nitekim ayette şöyle buyrulmuştur: "Kim Allah'a ve Peygambere itaat ederse, işte onlar Allah'ın nimetine eriştiği peygamberlerle, dosdoğru olanlar, şehitler ve iyilerle beraberdirler. Onlar ne iyi arkadaşlardır!"

Kendilerine nimet verilenler din tahrif ve nesh edilmeden önce Hz. Musa ve Hz. İsa'nın izinde gidenlerdir.

Yüce Allah, önceki ayetinde nimeti mutlak olarak zikretti. Yüce Allah'ın nimetleri saymakla bitmez. Ancak biz onu iki grupta değerlendirebiliriz.

1- Dünyevi nimetler:

Dünyevi nimetler vehbi ve kesbi olmak üzere ikiye ayrılır: İlki vehbi nimetlerdir. Vehbi nimetler de ruhani ve cismani olmak üzere ikiye ayrılır. Ruh üfürülmesi, akıl verilmesi ve buna bağlı olarak düşünme, anlama ve konuşma nimetlerinin verilmesi ruhani nimetler cümlesindedir. Tüm parçalarıyla bedenin yaratılması, ona en güzel şeklin verilmesi, organların yerli yerinde olması, sağlık gibi nimetler de cismani nimetlerdendir.

Dünyevi nimetlerin ikincisi kesbi nimetlerdir. Bu nimet nefsi aşağılık işlerden arındırıp ahlak-ı kâmile ve erdemlerle tezyin etmedir. Yine bedeni, tabi halinde koruyup onu makam mansıp, variyet sahibi yapmak bu cümledendir.

2- Uhrevi nimetler:

Uhrevi nimetler, kulun günahlarının bağışlanması, kendisinden Rabbin razı olması, gözde meleklerle yüce makamlara nail olması ve orada ebedi olarak kalmasıdır. Ayette kast edilen nimet de bu ikinci kısım. Çünkü dünyevi nimetlere inanan da nail olabilir, inanmayan da.

"Gayril mağdubi aleyhim, veleddâllîn"

"Gazaba uğramışların ve yoldan çıkmışların yoluna değil."

Rivayet edildiğine göre Peygamberimiz şöyle buyurmuştur: “Gazaba uğramış olanlar Yahudiler, yoldan çıkmış olanlar ise Hıristiyanlardır.” Nitekim Yahudilerin gazaba uğramış kimse-ler olduğu ayette şöyle açıklanmıştır: “Deki: Allah katında bun-
dan daha kötü bir karşılığın bulunduğunu size haber vereyim mi? Allah, kime lanet ve gazap ederse, kimlerden maymunlar, domuzlar ve şeytana kullar kılar, işte onlar yeri en kötü ve doğru yoldan en çok sapmış olanlardır.”

Hıristiyanların yoldan çıkmış sapıtanlar olduğu da şu ayet-
te açıklanmıştır: “Deki: Ey kitap ehli! Haksız olarak dininizde taşkınlık etmeyin. Daha önce sapıtan, çoğunu saptıran ve doğ-
ru yoldan ayrılan bir milletin heveslerine uymayın.”

Bazı ayetlerde gazabın Hıristiyanlara nispet edildiği de olur. Şu ayette olduğu gibi: “Allah onlara gazap etmiştir. Onlar azapta temellidirler.” Yine şu ayette de gazap tüm kâfirlere nispet edilmiştir: “İnandıktan sonra Allah’ı inkâr edip gönlünü kâfirliğe açanlara Allah katından bir gazap vardır.”

Aynı şekilde gazap gibi delalet de hem Yahudilere nispet edilmiş, hem de diğer bütün kâfirlere nispet edilmiştir. Şu ayet-
lerde olduğu gibi: “İşte onlar yeri en kötü ve doğru yoldan en çok sapmış olanlardır.” “İnkâr edenler, Allah yolundan alıkoyan-
lar, şüphesiz derin bir sapıklığa sapmışlardır.”

Dolayısıyla murad bunların hepsidir. İntikam alma mana-
sında gazaba en layık olanların Yahudiler olduğunda şüphe yoktur. Zira onlar küfürde ileri gitmişler, peygamberleri öldürmüşler, “Allah fakir biz zenginiz.” “Allah’ın eli sıkıdır.” “Allah yerleri gökleri altı günde yaratıp yoruldu. Cumartesi günü dinlendi.” gibi saçmalıklarda bulunmuşlardır. Yine onlar vahiy meleği Cebrail’e düşman olmuşlar, Hz. Meryem’e iftira atmışlar, Tevrat’ı yakıp tahrif etmişlerdir.

Gazaba uğrayanlar ve sapıtanlardan kasıt şek ve şüphe içerisinde olanlar, müşrikler, münafıklar, riyakârlar, heva ve heveslerine uyanlar ve bunların yolunda gidenlerdir. Yine sün-
netten sapan bidat ehli de bunlardandır.

Ey rabbim! Bizleri nimet verdiklerinin yoluna ilet. Gazaba uğrayanların ve sapkınların yoluna değil.

- ÂMİN! -

KAYNAKÇA

- Abdurrahman El-Askarî, Mir'atül Işk
- Ahmed Ziyâeddin Gümüşhânevî, Mecmût'ül- Ahzab
- Ahmet AKGÜNDÜZ, Somuncu Baba ve Nesebi Âlisi
- Âli, Küh'ül – Ahbâr
- Bursalı İsmail Hakkı, Silsile-i Tarîk-i Celvetî
- Dilaver SELVİ, Kaynaklarıyla Tasavvuf 2
- Edhem CEBECİOĞLU, Hacı Bayram Veli
- Erdoğan BOZ, Yusuf Hakiki Baba Divanından Seçmeler
- Feridüddin ATTAR, Evliya Tezkireleri, Çev. Süleyman ULUDAĞ
- Hacı Bayram-ı Veli, Fatma Ahsen TURAN
- Hüseyin ALGÜL, Gönül Sultanlarımız
- İsmail E. ERÜNSAL, Osmanlı Kültür Tarihi'nin Bilinmeyenleri
- Kâtip Çelebi, Süllem'ül Vusûl illa Tabakât'il- Fuhul
- Kur'anı Kerim Meali.
- Mahmut ULU, Aşka Ağlayan Derviş: Yunus Emre
- Mahmut ULU, Aşka Ağlayan Veli: Hacı Bektaş Veli

Mahmut ULU, Aşkın Sırrı: Somuncu Baba

Mecdî Efendi, Teracim

Mehmet Hakan ALŞAN, Anadolu Erenleri

Mevlana, Dinan-ı Kebir Seçmeler, Haz. Şefik CAN

Molla Câmii, Nefehât

Molla Fenari'nin Fatıha Tefsiri, Ali AKPINAR

Mustafa ÖZCAN, Somuncu Baba Zikir Risalesi

Mustafa ÖZDAMAR, Emir Sultan

Münire DANİŞ, Kalp Süvarileri

Osmanzade Hüseyin Vassaf, Sefine-i Evliya, Haz. Ali YILMAZ,
Mehmet AKKUŞ

Riyazü's Salihin, Haz. Abdullah PARLIYAN

Somuncu Baba, Tuhfetül İhvan, Kırk Seçme Hadisi Şerif, Meali
İzahı, Tercüme: M. Şeyhmus ALKAÇ

Süleyman ULUDAĞ, Bayezid-i Bistami

Şahin BAŞER, Ebu Hamid Şeyh Hamid-i Veli

Taşköprüzâde, Eş- Şakâik'un Nu'mâniyye

Yusuf Hakiki Baba, Muhabbetname, Haz. Ali ÇAVUŞOĞLU

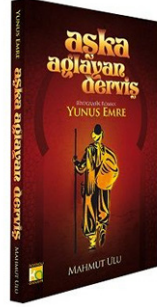
AŞKA AĞLAYAN DERVİŞ YUNUS EMRE

Yol ve ayrılık kaderimdi. Kavuşmaksa dileğim. Yol, ayrılığı; ayrılık, yolu anlamlı kılıyordu. Her ayrılığın bir hikâyesi; her yolun bir yolcusu vardı. Yolcu olduğum dünyada ömrümü yol sayarsam geriye ayrılık kalır.

Ömrüm ayrılıksa gidecek çok yol var demektir. Çok ayrıldım, çok yol aldım. Ancak toplamda üç yolculuğum vardı. Kendimden kaçtığım la mekâna gidişlerim, tefeküre koştuğum teferrüçlerim, irşada uçtuğum seyahatlerim.

Bu yollarda üç yüz denizden geçtim: İlme-l yakın, Ayne-l yakın ve Hakke-l yakın. İçine daldığım aşk şehri dört duvarla çevriliydi. Şeriat, tarikat, marifet ve hakikat. Yedi tamuyu aştım nefsimi yakmak için. Yedi kapıdan geçtim. Artık tek ve son kapı, sizin adına ölüm dediğiniz, bizimse hakiki doğum dediğimiz ölüm kalıyordu. Ama biz ölmeyen evvel ölümü çoktan tatmıştık. Böylece ölümsüzlüğün sırrını öğrendik. Şimdi fani bedenden ayrılarak baki bedene bürünüp ebedi yaşama vaktiydi. Asayı bulmak ömre noktayı koymaktı. Biliyordum ki ne zaman asayı buldum o zaman görev tamam olacak, fena elbisesini çıkarıp beka kefenini giyecektim. Süleyman (a.s.) çoktan beka billâh olmuştu. Bedeninin bunu fark etmesiye asanın kendini fark etmesiyle, yani ki kendini bulmasıyla oldu. Ne zaman ki asa kendini bulup, ben olmaktan kurtuldu, o zaman ömür tamam oldu. Asadan önce kırıldı hasretin aynası toprak yüzde. Durdu dünya. Âlemden sonra dil sustu, göz konuştu. Aşk göğe yükseldi "hû""hû" diyerek. Gök gürlledi. Yağmur tene düştü, kan ateşe. Ayrılık vuslata döndü. Can düştü. Ateş söndü...

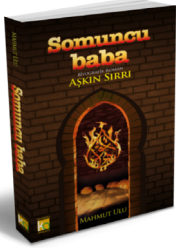
KİTABA DAİR HER YERDE...

SOMUNCU BABA

AŞKIN SIRRI

“Kalem aşkı yazdı. Aşk ateşe yazdı.”

Ey yolsuz menzillerin aşka talip yolcusu! Aşk, ayrılık mevsiminde gökyüzünden katre katre hüznün düşerken sevda tüten şehri sessizce terk edip sır olmaktır. Aşk, ne yaz ne kış... Aşk, mevsimsiz sevip zamansız ve mekânsız gitmektir. Aşk, sendeki seni ararken sensizlikte kaybolmaktır...

Aşk yolcusu zamansız ve mekânsız gidedursun aşksızlığın alıp başını gittiği bir zamanda zaman durmuştu. Aşkın kefareti ödeyip dünya sürgününü bitirenler, sevda tüten iklimlerden sırrın geldiğini görünce sevgilinin selamıyla sükûn ediyordu.

Aşka aşk olsun muydu? Aşka aşk olur muydu? Aşk sır mıydı? Aşkın sırrı olur muydu? Aşk esrarın perdesini yüzüne çekince sır olmuştu. Aşk dilden çıkmıştı. Dil harfsiz, kelimesiz söz olmuştu. Şeyh Hamid-i Veli bugün aşktı. Sükûtu konuşturan nefesi, kelimelere can veren dili aşk ile söyledi:

“Aşktı beni benden eden, aşktı beni ben eden. Yandım. Yakıldım. Çamurdum can oldum. Hamurdum nan oldum. Yürek alevsiz yanar ocak ateşsiz. Nan’ı ateş pişirir insanı aşk.

Yandım. Yakıldım. Aktım. Duruldum. Ateştim. Kor oldum. Var idim yok oldum. Aşk isterse zindan ışık, aşk isterse sır ayan. Ne ben varım ne sen. “Atarken sen atmadın. O attı.” ayetinin sırrınca ben sadece hiçbir. Sadece bir hiç..!

Yandım. Yakıldım. Öldüm. Doğdum. Zerreydim hiç oldum. Aşktım, Sır oldum. Hak ile olmaktan hiç vazgeçmedim. Vazgeçecek değilim. Lakin sen vazgeç sırrı ayan etmekten. Sorma “Kimsin?” diye. Ben sadece sırrım, sadece sır!”

AŞKA AĞLAYAN VELİ HACI BEKTAŞI VELİ

Gecenin hüküm sürdüğü bir an... Uykunun koynunda sıcağa teslim olmuş bir beden ve rüyalar içinde ben. Babamın hediyesi altı köşeli yıldız elimde uyuduğum gecenin sabaha en yakın yerinde rüyalar içinde idim. Benim içim, benim için bir rüya idi. Yusuf yorumlu, Yakup sevdalı, Nişabur vedalı... Rüyamda bir piri fani: "Gel! Gözyaşlarının duasında elini ıslak yüzüne sürmeden, nefesinle gel. Ateşi harla. Seni bekliyor mazlum, mahzun; suskun, sabırla." dedi. Yürüdük. Rüzgârın en sert estiği yere saçtık küllenmiş ateşin kıvılcımını. Ateşimizi yüksek yerlerde yaktık. Rüzgâr ateşe değince, ateş dile geldi: "Ey özümün köz eylediği! Ey bağıryanık gönlümün beklediği! Susma seslen! Sûr'a üfler gibi seslen bana ki seninle yeniden dirileyim."

Ateşe eren bir pervane "Hü" dedi, kendinden geçti. Canını ateşe verdi. Yandı. Yakıldı. Ah etmedi. Yeniden yandı. Yeniden. Yeniden... Ateş bir kez daha dile geldi:

"Ey ruhuma eş, gönlüme aşk olan! Ben geldim. Yandım, tutuştum da geldim. Bağırimda binlerce yıllık köz ile gözümde binlerce damla yaş ile ve dilimde binlerce ah ile geldim. Özümdeki közü gözümdeki yaşla yakmadan, özlemin sinesinde damla damla, köz köz sen deyip geldim. Kapı açılır mı bilmem. Başkaları aşksızlığıyla aç derken, ben gönül yanığımla sadece aşk deyip geldim."

Ardından, "Ey aşka talip! Ey aşk diye ağlayan! Ey dilinde ah, gözleminde yaş olan! Öyle bir aşka talip ol ki binlerce ahın bir tek aşk olsun." dedi. Sonra, "Kalk" dedi. "Kalk! Görmüyor musun, yıldızlar aşk aşk secde ediyor? Secde secde vecde geliyor. Kalk! Şüphesiz ki namaz uykudan hayırlıdır."

AŞK MABEDİNİN İMAMI

HZ. MUHAMMED

Ey sevdalıları aşkına basıp da giden! Harfleri kelimelerden kopararak çıkırıkları sayfa sayfa yakıp da nereye gidiyorsun? Sensizliğin ah ki sabahı olmaz gecelerinde kıyama duran rüyaları öksüz bırakıp kime gidiyorsun? Ardına bakmaktan mora çalan gözlerin hiç durmadan akıp giden gözyaşlarını dindirecek kimi bırakıp kime gidiyorsun?

“Yüce dosta! Yüce dosta!”

Davet gelmişti. Gel, dile gelmişti. Şimdi gülü-yordu sevgilinin yüzü. Sevinci görülmeye değerdi. Ölüm döşeğindeki suyu, serini bir yana bıraktı. Artık serinlemek için ne suya ne de soğuğa ihtiyacı vardı. İbrahim’in (a.s.) sevdasına ateş neydi ki, Muhammed’in (a.s.) aşkına ateş ne olsun? Aşk havliyle bir daha bir daha:

“Yüce dosta! Yüce dosta!”

Gitme ey aşk mabedinin imamı! Sen gittikçe Be-dir gözlerimizden yaş akacak.

Gitme ey çöl gönlümüzün pınarı! Sen gittikçe Uhud dudaklarımızdan kan akacak.

Gitme ey sevgili! Sen gittikçe Hendek yüreğimiz yâr yâr kazılacak...

Gel ey sevdanın elçisi,

Gel ey gülün gülü,

Âşıklarının gönüllerinde kıvılcımlar vardır. Gön-lünü sana vermiş ümmetin içinde hasretinin ateşi yanar. Yanıp

yakılan sevdalılarının iniltilerindeki ah, sana olan özlemle-
rindendir...

Peygamber aşkına yer olan yüreklerin yâr teline doku-
nacak bir eser...

OCAK 2015

KİTABA DAİR HER YERDE...

AŞKIN PADİŞAHI İBRAHİM EDHEM

Ben, kaderi adında saklı, adı kaderine razı İbrahim Bin Edhem... Aşkı ayrılıkta arayan... Kavuşmayı terk etmekte bulan... Varlığını, varlığı da yokluğu da yaratan Rabbine borçlu, sevdalı bir can. Elinin erdiği her yer şanla dolu bir saltanatın sahibi. İçi boş gönlünü dolduracak cevapların sorusunun peşine düşen aşkın hamalı... Cevabı aşkta arayan... Aşksız bir gönlün boş ve yıkık bir virane olduğunun farkına geç varan fakir.

Beni yadırgayan, Karun hayranlarının hayretleri içerisinde tacı- tahtı, malı- mülkü, servet ve ihtişamı terk edelim. Mülke düşkünlerin kendilerini görmeyi hayallemedikleri aynayı kıran, saadetin tozlu yollarından aşkın tertemiz yoluna uyanım. Bana, 'sen ne ettin' diyenler aşkın bana ne ettiğini bir bilselerdi aşktan utançlarından geri kalan ömürlerini toprağın altında geçirmeyi üstünde geçirmekten hayırlı sayarlardı.

Ben aşk yoluna kendini adanmış, terki terke sevdalı bir kulum. Adıma ah etmeyin. Terki diyar edişime laf etmeyin. Alın beni gönlünüze. Gönlünüzde aşka bir kucak yer varsa. Aşk yoksa ilahi aşka talip olmadan beşeri aşkı tadın, aşkı tattığınıza hayatı zehir etmeden. Ayrılığın en hüznüsünü yaşayın ki kavuşmanın lezzetini dilinizde damağınızda bulsınız. Hüzün yüklü alınını-za aşkı yazın. Çünkü yazgıların en kutsalı aşktır. Siz hiç süt emme çağında bir çocuğu bırakıp

gittiniz mi? Onu bulunca bir el uzaklıktayken gözyaşlarıyla hasreti ciğerinize akıttınız mı? Oğulun da babasını bulmasına ve nefesi ensesine değecek kadar yakın olmasına rağmen babası yine gitmesin diye kendini gizlemesine şahit oldunuz mu? Ben oldum. İşte aşk böyleydi. Evlattan, maldan, mülkten candan geçmekti canan için. Terk etmeyi, sevgiyi gönlüne yazanın sevgisi dışında ne kadar sevgi varsa...

Belh padişahıydım. Âlem fermanım altındaydı. Altın kalkanlı kırk kişi önümden, altın güzrlü kırkı da ardımdan yürürdü. Bir gece dünya meşgalelerinin yorgunluğuyla uyuya kalmıştım. Gece yarısı olup uyku en tatlı halindeyken sanki dama biri çıkmış gibi tavan sallanmıştı. Aşağıdan:

- Kim o? diye bağırdım.

- Tanıdık biriyim. Devemi arıyorum, diye cevap geldi, alaycı bir ağızla. Bu tavrın karşılığının ne olduğunu bilmeyen ve benim haşmetimden habersiz olan bu adama:

- Hey şaşkın! Ne diye damda deve arıyorsun? Damda deve ne gezer, dedim.

Bunun üzerine öyle bir cevap verdi ki, ne yatak, ne saray... dar gelecek ne varsa başıma dar gelmiş, can bahçeme yağmur yerine taş yağmaya başlamıştı:

- Ey gafil! Sen Allah'ı altın taht üzerinde ve atlas elbiseler içinde arıyorsun. Damda deve aramak bundan daha mı acayip?

Bu sözleri duyunca kalbine bir ateş düşer. Peşinden aşk... Tefekküre dalar. Hayret makamında müte-essir olur... İşte o gün başlar henüz adı konulmamış sevda. Bu sevda O'nu öyle bir yere götürür ki canını Allah'a teklif eder: "Senden başkasının sevgisi düşecekse gönlüme, ya canımı ya senden başka sevebileceklerimin canını al. Aşkınla sana uzanan elim arasına hiçbir varlığı, sana olan sevgim yerine hiçbir sevgiyi koyma..."

Gözyaşlarının âmininde duasını bitirir bitirmez, terk eder tacı – tahtı. Vurur kendini vuslatı aradığı, “Aşkın Padişahı” olacağı terk yollarına... Ve başlar aşkın hikâyesi... “Aşka Ağlayan Derviş” tadında...

2015 YILINDA

KİTABA DAİR HER YERDE...

